Salı
9
SONTEŞRIN
1937
- 18 inci yıl -
No. 5850
5 KURUŞ

Ulus basımevi
Çankırı Caddesi: Ankara
TELEFON
Başmuharrir 1063
Yazı iş. Müdürü 1062
İdare 1061
Telgraf: Ulus - Ankara

ULUS
ADIMIZ ANDIMIZDIR

BUGÜN: ikinci sayfamızda iç haberler, üçüncüde dünya haberleri, beşincide Doktor Echstein'in köylerde yaptığı tedkikler, altıncı, yedinci, sekizinci, dokuzuncu sayfalarda Başbakanımızın nutukları ve Kamutay müzakereleri, 10 uncuda askerlik bahisleri.

Başbakan dün programını bildirdi

Başbakan B. Celâl Ba yar nutkunu söylerken

B. Celâl Bayarın nutku

Her işte plân, program ve rasyonel çalışmayı temel olarak alacağız

Kamutay dün tarihî toplantılarından birini daha yaptı. Celâl Bayar, programını izah etti, milletin vekilleri türk inkılâbının bu güzide evlâdinin sözlerini büyük bir alâka ve dikkatle dinlediler. Hemen her bahsi ulvî bir heyecan ve sevgi ile karşılanan program üzerinde millî birlik bir kere daha tecelli etmiş oldu. Büyük Meclis ittifakla cumhuriyetin yeni kabinesine inanını ve güvenini gösterdi.

Dün, gerçekten meclisin fevkalâde günlerinden biri idi. Hükümetin programı izah edileceği bilindiğinden üç yüz altmış dört mebus hazırdı, devletin büyük memurları, kordiplomatikten birçok zevat, pek çok dinleyici erkenden meclise gelmiş bulunuyordu Afgan mebusan meclisi reisi ekselâns Abdülahad Han, yanında Afgan büyük elçisi Sultan Ahmed Han olduğu halde Cumhurreisi locasında bulunuyordu.

Saat on dörtte heyeti umumiyeyi toplantıya çağıran ziller çalındığı zaman, bütün mebuslar ve başlarında Celâl Bayar olduğu halde kabine azâsı yerlerini almış bulunuyorlardı.

Toplantıyı reis vekili Hilmi Uran açtı ve yugoslav meclis reisinin telgrafını okuttuktan sonra hükümet reisine söz verdi.

Kamutay, Başbakanı köşesinden kalkıp kürsüde yer aldığı âna kadar hararetle ve muhabbetle selâmladı. İhtilâlin ilk gününden beri bu kürsünün yabancısı olmıyan Celâl Bayar, arkadaşlarının göstermiş olduğu candan ve fasılasız tezahür arasında büyük bir belâgatle programını izaha başladı.

Büyük Şef'in direktifleri ve Cumhuriyet Halk Partisi programının yüce hükümlerinden yuğurulmuş olan ve milletin bütün isteklerine cevab veren nutkuyla yurdda yeni hamle kaynağı olacak çalışmalar tebşir eden bu samimî ve realist insanı, Meclis bağrına bastı.

B. Celâl Bayarın nutku

Celâl Bayar'ın sürekli alkışlar arasında söylediği nutuk şudur:

Sayın arkadaşlar;

Reisicumhur Atatürk'ün tayini ile Başvekâlet vazifesini üzerime almış bulunuyorum. Kendilerine takdim ettiğim İcra Vekilleri Heyeti listesini de tasdik etmiş bulunuyorlar.

Arkadaşlar;

Eğemenlik ulusundur. Teşekkül eden her hükümetin "Teşkilâtı Esasiye Kanunu„ hükümlerine uyarak programını büyük meclise arzetmesi ve itimat reyinizi istemesi lâzımdır.

Yüksek huzurunuza her birinizi derin sevgi ve saygılarımla selâmlıyarak ben de bu maksatla çıkmış bulunuyorum.

Bizim gibi parti hükümetlerinin kendilerine mahsus bir programı yoktur.

Takib edecekleri program şahıslarınızda ve meclisin yüksek manevî şahsiyetinde kuvvetle şerefle temsil edilmekte olan ve büyük türk milletinin arzu ve iradelerini toplayan Cumhuriyet Halk Partisinin realist ve dinamik programıdır. (Alkışlar).

Büyük Şef'in ana direktifleri

Hükûmet, Şefin bu kürsüden verdiği ana direktiflerin ışığı altında "daima daha kuvvetli, daima daha refahlı hür ve müstakil türkiye„ halinde ifade edilmesi de mümkün olan bu programın başarılması işini, üzerine almış bulunuyor.

Arkadaşlar;

Harb sonrası kadar tarihte hiç bir devre ibretverici dersler ve türk inkılâbının her adımındaki, büyük isabeti teyit edecek çeşidli vakalar ve mücadelelerle dolu geçmemiştir.

Zamanımızda bir çok şeylerin yalnız daha kuvvetli olmak için değil ileri millet olarak var kalmak için yapılması bir zarurettir.

Ne bu kadar şerefli bir vazife ve ne de eğer vaktinde yapılmamış ise bu kadar ağır bir mesuliyet hiç bir nesle teveccüh etmemiştir.

Millî zaruret halinde görülen bir işin başarılması için sarfedilecek her hangi bir emek veya fedakârlık istihdaf edilen millî netice karşısında daima küçüktür.

Her işte plân, program ve rasyonel çalışma

Biz bu ana fikirlerle meşbu olarak çalışacağız ve daima her işte plân program ve rasyonel çalışmayı temel olarak alacağız.

İleri teknik sürat, dikkat, takib fikri önü görüş çalışmalarımızın, ana

(Sonu 6. ncı sayfada)

Sürekli alkışlar ve tezahürler arasında

Kamutay mevcudun ittifakiyle ve 364 reyle B. Celâl Bayar hükümetine büyük ve yüksek güvenini gösterdi

Hükümet, Büyük Şefin verdiği ana direktiflerin ışığı altında programın başarılmasını üzerine almıştır

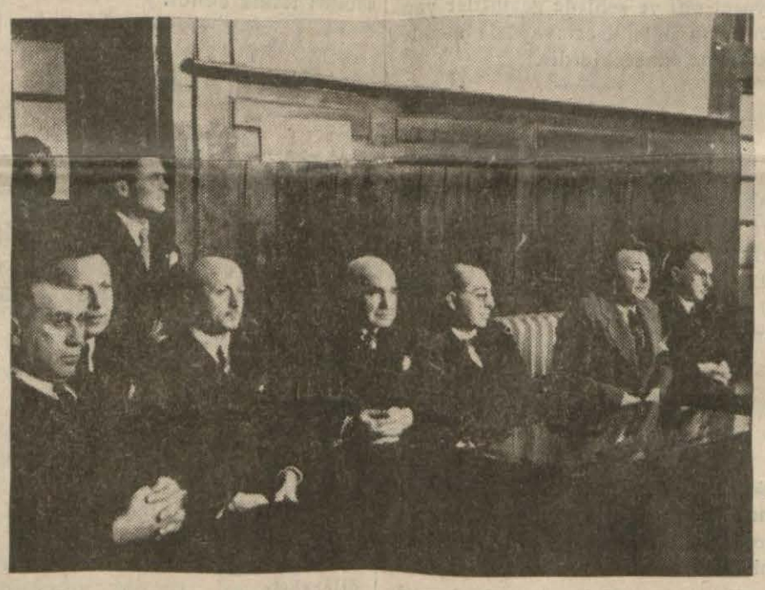

Dünkü Kamutay toplantısında Vekiller, Başbakanımız B. Celâl Bayar'ı dinlerlerken

Gündelik

Hükümetin programı

Başbakan Celâl Bayar, dün, Kamutayda yeni hükümetin programını izah etti. Bu program, Atatürk'ün nutkunda esas direktiflerin her Bakanlıkça nasıl tatbik olunacağını gösterir açık, samimî ve toplu bir icra plânıdır.

Kesif ve tecanüslü yeni bir sây devresine girmekteyiz. Prensipler muayyen, kanaatler olgun, istikametler belli, vasıta ve kuvvetlerimiz kâfidir: İşte dünkü nutkun herkes üzerinde bıraktığı ilk tesir!

Plânlı çalışma, sayın Başbakanın şimdiye kadar bütün faaliyetlerinde başlıca parolası idi. Endüstri davâmızın başlangıcında başlamış olan bu usul, şimdi hükümetin bütün iş hayatına hâkim olmaktadır. Plân ve Coordination, maddî manevî millî emek ve sâyin daha iyi randıman vermesini temin eder.

Hükümet programının dikkatdeğer ikinci bir hususiyeti, devlet ve ferde, resmî ve hususî teşebbüs ve faaliyetlere aid vazife ve mesuliyetler hususunda, Parti programı esaslarını yeniden tesbit etmesidir. Ruhî âmil, her işte büyük rol oynar: Başbakan Celâl Bayar, bu âmil etrafında teşevvüşler uyanmasını menedecek surette vaziyeti aydınlatmıştır.

Senelerdenberi istikrar ve huzur içinde istikbali inşa etmeğe uğraşan inkılâbcı Türkiye, aynı şartlar içinde aynı millî ve tarihî davâyı yürütmekte devam etmektedir. Mesele bundan ibarettir. Millet bütün cehd ve emeklerini, Celâl Bayar hükümeti ile birlikte, Atatürk'ün eserine hasredip gidecektir.

Bütün milletin itimadını hiç şüphesiz haiz olan yeni hükümete, iş başında muvaffakiyet dileriz.

B. Celâl Bayardan sonra söz alan mebusların beyanatları

Dünkü Kamutay toplantısında mebuslar B. Celâl Bayarın nutkunu dinlerlerke

(Yazısı 9 uncu sayfada)

Fıkra

Öğrenelim!

Gazeteci arkadaşlarla, Almanyanın meşhur endüstri kurumlarından birini dolaşıyorduk. Bir aralık bizi idare meclisi reisinin odasına çıkardılar. İri yapılı, esmer ve sevimli bir zat! Türkçe olarak:

— Hoş geldiniz! dedi.

Nasıl türkçe bildiğine şaşırdık:

— Ben, dedi; Ahmed Nesimi Beyin ziraat nazırlığı zamanında mütehassıs olarak Türkiyeye gelmiştim. Hattâ Dikili taraflarında bir çiftlik alıp ömrümü bitirmek istedim.

Sonra bir hatırasını nakletti:

— Mütehassıs sıfatı ile işe başlamak için Anadoludaki türk köylerini ve köylünün sây ve hayat tarzlarını bilmek lâzımdı. Bir seyahat tertib ettim. Muayen günde Haydarpaşa istasyonunda ziraat umum müdürü ile birleşecektik. Umum müdür yanımıza geldi, fakat kalem esvabı ile!

"— Aman nasıl olur, dedim; bu kıyafetle mi ata bineceksiniz?

"— Ata mı? Niçin?

"— Köyleri başka nasıl dolaşabiliriz?

"— Zahmete ne lüzum var? Köylüleri istasyonlara çağırırız!

"Her ne ise ben dediğimi yaptım: köylerde dolaştım, yedim, içtim, yattım, kalktım... Siz köylerinizi tanımalısınız. Benim zamanımda tanımıyordunuz! Köylülerinizi tenkid ederken, içlerinde bulundukları şartları ekseriya düşünmezsiniz.„

Dün gazetemize koyduğumuz raporun hemen her tarafta alâka uyandırdığını gördüğüm vakit, bu fıkra aklıma geldi. Sayın Bn. Âfetin neşrettiğimiz iki yazısı gibi, bu rapor da bize bilmediğimiz bir âlemden bahsediyor gibi gelmiyor mu?

Birçok işlerde, hakikat, bugün dahi, bilmekte olduğumuz değil, öğrenecek olduğumuzdur. - Fatay

DÜŞÜNUŞLER

Faydalı filmler

Her sinema seansında programa ilâveten bir faydalı film gösterilmesi hakkındaki çok yerinde kanunun tatbikine mevsim başından beri şahid oluyoruz. İstanbuldaki sinema sahibleri, bir külfet diye önceleri biraz sızlanmış oldukları bu yeniliğin kendileri için külfet değil, bir nimet olduğunu anlamaya başlamışlar mıdır, bilmiyorum. Fakat bildiğim bir şey varsa seyircilerin mevsim başından beri programa ilâve edilen faydalşı filmleri büyük bir alâka ve dikkatle karşıladıklarıdır.

Sinema, bir eğlence vasıtası olmak hüviyetine öğreticilik vasfını ekliyeli çok olmuştur. Birçok garb memleketlerinde beyaz perde ilk okuldan üniversiteye kadar bütün öğretim müesseselerinin ders cihazları arasında yer almıştır. Sinemanın halk terbiyesi bakımından arzettiği ehemiyet ise her türlü şüpheden azâdedir.

Hakkında en fazla eser okuduğunuz ve bu itibarla da en iyi tanıdığınızı sandığınız bir memleket veya şehrin beyaz perdeye akseden manzarası, sizin okumak yoluyle ondan edindiğiniz hayalden ne kadar farklı olduğunu hayretle görürsünüz.

Süratle kayan ve değişen canlı resim, birkaç saniye içinde yüzlerce sayfanın belâgatiyle gözlerimize hitab eder, ve dimağımızı, yormadan doldurur.

Kitabı sevmenin sinemaya karşı husumeti âmir olduğunu sananlar yok değildir. Fakat kalıblara bağlı kalmanın bir tezahürü olan bu zihniyet kolay müdafaa edilemez. Sinema hiç şüphesiz ki kitabın sahasına tecavüz etmiştir: fakat bilhassa tasvir hususunda kitaba üstünlüğünü isbat ederek.

Sinemanın müdahalesi kitabın ehemiyetini azaltmamış, yalnız ona hakikî yolunu işaret etmiştir.

İnsanlığın en büyük endişesi öğrenmek, zihnen yükselmek olduğuna göre bu hizmeti gören kitab kadar sinemayı da tebcil ve takdir etmemek için hiç bir sebeb yoktur. Entelektüelin vazifesi, kitab gibi beyaz perdenin de, insanlığın kültür ihtiyacını karşılıyacak bir seyir takib etmesine çalışmaktır. Türkiyede sinemanın bir kültür vasıtası haline gelmesine doğru ilk adım addettiğimiz faydalı filmler kanununun tatbikini de bu düşünceyle alkışlıyoruz.

Yormayan, eğlendirici bir şekle bürünen öğretme vasıtasının halk terbiyesi bakımından ehemiyeti, halkın ona karşı gösterdiği hoşnudsuzluktan kolayca ölçülebilir.

Devletin, yerinde bir müdahalesinin mahsulü olan bu çok faydalı teşebbüsten beklenen randımanın azamî şekilde temini için sinemacılarımızın, filmlerin seçilmesinde, bu kanunu koymakta âmil olan aynı zihniyetle hareket etmelerini beklmek hakkımızdır.

Yaşar NABİ

İnebolu faciasının muhakemesi

İzmir, 8 (Hususî muhabirimizden) — İnebolu vapurunun batması ve birçok yolcuların ölmesile neticelenen facianın muhakemesine bugün de şehrimizde devam olundu. Bu celsede müddei umumî iddianamesini okuyarak İnebolu vapuru süvarisi Mehmed Ali'nin tedbirsizce hareketinden dolayı ceza kanununun 383 üncü, ve denizyolları idaresi işletme şefi Zekeriya'nın da kaptana fazla mal yüklemesi için emir vermesinden dolayı ceza kanununun 240 ıncı maddesi hükümlerinegöre cezalandırılmalarını istedi

Bundan sonra vapur süvarisinin avukatı müdafaasını yaptı. Avukat, geminin iç taksimatının alâkalılara haber verilmeksizin değiştirilmesinin muvazeneyi bozduğunu ve işletme şefi Zekeriyanın hapishaneye girerek süvariye gizli direktifler verdiğini söyliyerek tahkikatın yeniden yapılmasını istedi.

Muhakeme 13 ilkkânuna kaldı.

İstanbul şehir meclisinin toplantısı

İstanbul, 8 (Telefonla) — Şehir meclisi bugünkü toplantısında yeni belediye zabıtası talimatnamesinin müzakeresine başladı. Bilhassa şehirde, umumî yerlerde bina ve apartımanlarda gece yarısından sonra gürültü edilmemesi, çalgı çalınmaması hakkındaki madde münakaşa mevzuu oldu. Bir kısım âza meskenlerin masuniyeti, bir kısmı da umumî istirahat bakımından müdahalenin haklı olup olmadığını müdafaa ettiler. Neticede madde encümene geri gönderildi.

İstanbul limanında iş fazlalığı

İstanbul, 8 (Telefonla) — Limanda son günlerde iş fazlalığı arttığından vesait buhranını karşılamak üzere liman işletme idaresi tedbirler almaktadır.

Dün hava açık geçti

Dün şehrimizde hava açık geçmiş, ısı gece 6, gündüz 20 derece olarak kaydedilmiştir. Dün yurdun cenub, cenubu şarkî ve orta Anadolunun garb kısımlarında hava açık, diğer mıntakalarda kapalı geçmiştir. Dün yalnız Kocaeline az mikdarda yağış olmuştur. En düşük ısı sıfırın altında Erzurumda 2, en yüksek ısı da Adanada olmak üzere 27 derece olarak kaydedilmiştir.

Dün İstanbulda üç kaza oldu

İstanbul, 8 (Telefonla) — Şehirde bugün bir bisiklet, bir otomobil, bir de deniz kazası oldu. Sahibinin hüviyeti anlaşılamıyan bir bisiklet Beyoğlunda Cemal adında 11 yaşında bir çocuğa çarptı ve kaburga kemiklerini kırdı. Manifaturacı Buhur'un kullandığı hususî otomobil Bedia adında bir kadına çarptı ve ağır yaraladı. Haydarpaşa önlerinde gümrük idaresinin 24 numaralı motörü ile Bozkurd adındaki yük motörü çarpıştılar. Bozkurd motörü parçalandı ve karaya oturdu.

Erenköy sanatoryomu genişletiliyor

İstanbul, 8 (Telefonla) — Kızılay merkezi verem mücadele merkezine 17500 lira göndermiştir. Bu para ile Erenköy sanatoryomu genişletilecek 36 yatak daha ilâve edilecektir.

B. Şükrü Kaya İstanbula gitti

İç Bakan ve C. H. P. genel sekreteri B. Şükrü Kaya birkaç gün kalmak üzere dün akşam Anadolu ekspresiyle İstanbula gitmiştir. B. Şükrü Kaya garda vali ve belediye reisi B. Nevzad Tandoğan, İç Bakanlık ve Parti ileri gelenleri tarafından uğurlanmıştır.

B. Ali Çetinkayanın şark seyahati

Sıvas - Erzurum - Kafkas hattının geçenlerde bağlanan Sıvas - Divrik kısmı ile Çetinkaya - Malatya iltisak hattının işletmeye açılması ve Diyarbekir - İran - Irak hatlarının temel atma törenleri önümüzdeki günlerde yapılacaktır. Açılış ve temel atış törenlerini yapacak olan Bayındırlık Bakanı B. Ali Çetinkaya ile davetlilerden mürekkeb heyet bir kaç gün sonra şehrimizden hareket edecektir.

Afgan meb'usan reisinin dünkü ziyaretleri

Dost Afganistanın Mebusan Meclisi Reisi B. Abdülahad Han dün sabah şehrimizde bir gezinti yapmışlar, öğleden sonra Kamutaya giderek Başbakan B. Celâl Bayarın nutkunu dinlemişlerdir. B. Abdülahad Han birkaç gün daha şehrimizde kalacaklar ve önümüzdeki pazartesi günü Ankaradan ayrılacaklardır.

Yunan kurmay heyeti İstanbul'da

İstanbul, 8 (Telefonla' — Yunan erkânı harbiye heyeti bugün öğle üzeri hususî trenle Ankaradan döndü. Haydarpaşada askerî törenle karşılandı. Öğleden sonra Harb akademisini ziyaret etti ve şehirde gezintiler yaptı. Yarın öğle üzeri vapurla memleketlerine döneceklerdir.

İnkılâp dersleri

1937 - 1938 ders yılında Ankaradaki yüksek tahsil mektebleri son sınıf talebesine verilecek olan türk inkılâbı tarihi dersleri 24 ikinci teşrin 1937 tarihinde başlıyacaktır. Dersler 29 nisan 1938 tarihinde sona erecektir.

Münir Nureddin şehrimizde

Sanatkâr Münir Nureddin ve arkadaşları Kızılay Cemiyeti Ankara merkezinin davetini kabul ederek 3 konser vermek üzere şehrimize gelmiştir.

Konserler Halkevi salonlarında yarın akşam ve 13, 14 ikinci teşrin akşamları verilecektir. Konserin esaslarını millî ve halk şarkıları teşkil edecektir.

B. Menemencioğlu dün akşam Beyrut'a gitti

Dış Bakanlık Siyasî Müsteşarı B. Numan Menemencioğlu, beraberlerinde Dış Bakanlık Üçüncü Daire Şefi B. Esad Atuner, Cumhur Reisliği yaveri yüzbaşı Cevdet, Siyasî Müsteşarlık Hususî Kalem Direktörü B. Cevdet Dülger olduğu halde dün akşam saat 21,30 da şehrimizden geçen Toros ekspresine bağlanan hususî bir vagonla Beyrut'a hareket etmiştir. B. Menemencioğlu garda Başbakan B. Celâl Bayar, Dış Bakan B. Rüştü Aras, Cumhur Reisliği Umumî Kâtibi B. Hasan Rıza Soyak, Dış Bakanlık, fransız elçiliği ve diğer elçilikler erkânı tarafından uğurlanmışlardır.

B. Numan Menemencioğlu, garda kendilerini gören bir muharririmize şu beyanatta bulunmuşlardır:

"— Suriye fransız fevkalâde komiseri Kont dö Martel'in yapmış olduğu ziyareti iade etmek üzere Beyrut'a gidiyorum. Hataya da gideceğim hakkındaki haberler doğru değildir. Şam'a da uğrayacak, Suriye hükümeti erkânı ile de görüşeceğim. Yakın komşumuz Suriye ile olan münasebatımız normaldir. Seyahatim on gün kadar sürecektir.„

Şark demiryolları şirketinin umumî heyet toplantısı

İstanbul, 8 (Telefonla) — Tasfiye halinde bulunan şark demiryolları şirketi umumî heyeti bugün toplandı. Toplantıya Avrupadaki hissedarlardan bir kısmı da iştirâk ettiler. Hükümet namına Nafıa vekâleti münakalât reis muavini B. Şerefeddin, Ticaret dairesi reis muavini B. Nizami, Ekonomi bakanlığı namına da müfettiş B. Şevket hazır bulundular. Toplantıda evelce tasfiye heyetine verilmiş olan salâhiyetlerin genişletilmesi teklifi kabul edildi. İdare heyetinin hesabları tetkik edildi.

Romanya'dan gelecek göçmenler

İstanbul, 8 (Telefonla) — Bu yılın göçmen nakliyatı bir haftaya kadar Köstenceden getirilecek son kafile ile bitmiş olacaktır. Kafile 1500 kişiliktir. Nazım vapuruyle gelecek olan göçmenler Tuzladan Orta ve Şark Anadolu vilâeytlerine gönderileceklerdir.

Halkevinde resim ve heykel dersleri

Halkevi Başkanlığından:

Her sene olduğu gibi bu sene de resim ve heykel derslerine devam edilecektir.

Atelyemizde çalışacaklar evimiz sekreterliğine 9-11-1937 den 14-11-1937 ye kadar müracaatla isimlerini kaydettirmeleri.

Hakem heyeti müzakere halinde

ORDU ATI Müsabakaları başladı

Bugün mukavemet koşusu yapılacak

Müsabakaya iştirak eden subaylar, arkadaşlarından birinin yaptığı harekâtı seyrediyorlar

Bu yıl yapılması kararlaştırılan Orduatı müsabakalarına dün saat dokuzda Atlı Spor kulübünün manej yerinde başlanmıştır. Güzel bir hava ile başlanan müsabakalar Ankarada büyük bir alâka uyandırmış ve alâkalılardan başka birçok seyirciler manej yerine gelmişti. Hakem, tertib ve komiserler heyeti müsabakadan önce yerlerini almış bulunuyorlardı. Ordu müfettişi Orgeneral Fahreddin Altay ile Jandarma Genel Komutanı general Naci Tınaz ve daha birçok generallerimiz de müsabakaları alâka ile takib etmişlerdir.

Dünkü müsabakalardan bir enstantane

Dünkü müsabakalar daha ziyade at terbiyesine müteallikti. Bu müsabakalara 16 subayımız ordu hizmetleri dışında istirahat zamanlarından istifade ederek, emek sarfiyle yetiştirdikleri atlarının kumandaya tam zamanında uyuşlarını ve manevra kabiliyetini gösteren bu müsabakada çok muvaffak oldular.

Hakem heyeti, muayyen bir müddet içinde, 37 muhtelif hareketi yapan her subaya birer puvan vermekte idi. Saat 16.15 de biten müsabakalar sonunda bu puvanlar toplanmış ve her hareket için evelce tesbit edilen emsallere göre hesab edilerek günün birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncüsü tayin olunmuştur. Bu hesabla dünkü manej müsabakasında derece alan subaylarımız şunlardır:

I - Savul adındaki yerli, yarımkan ingiliz atiyle teğmen B. Faik Emre, II - Asteğmen B. Salâhaddin Orhon, III - Asteğmen B. Kudret Kasar.

Maamafih bu derecelerin dünkü mukavemet ve yarın gene Atlı Spor kulübünde yapılacak müsabakalariyle değişmesi ihtimali çoktur. Çünkü dün puvan itibariyle ileri geçen bir atın bugün mukavemette elimine olması ve dün vasat bir derece alan atın da muvaffakıyet göstermesi beklenebilir. Müsabakaların hakikî birinci, ikinci ve üçüncü ve dördüncüsü ancak üç müsabaka günü sonunda tesbit olunabilecektir.

Bugünkü müsabaka

Bugün mukavemet müsabakası saat dokuzda Muhafız alayı cenubundaki tepeden başlıyacaktır. Her binici tartıldıktan sonra, onar dakika fasıla ile hareket edecek ve hipodrom, muhafız alayı barakaları - Çimento fabrikası cenubu - Yalıncaktepe - Karakusunlar şimali - Harb okulu arasında mâni konmak suretiyle zorlaştırılmış ve tahdid edilmiş sahadan geçecektir. Müsabakaya gireceklere bu yolun yalnız krokisi verilmiştir.

At ve atçılığa meraklı olan Ankaralılar, dün olduğu gibi, bugün de bu müsabakaları parasız olarak seyre davetlidirler.

Kamutay çağrıları

Divanı Muhasebat Encümeni 10-XI-1937 çarşamba günü saat "10" da toplanacaktır.

× Ziraat Encümeni bugün grup içtimaından sonra toplanacaktır.

× İktısad Encümeni parti grupu içtimaından sonra toplanacaktır.

Yanlışlar

Otobüslerde işçiler

Şehir otobüslerinde birinci ve ikinci mevkiler yoktur ve nakil vasıtalarında ikiden fazla mevki bulunmasına rağmen şehrimizde ikinci mevki arabaların işletilmesine de belki lüzum yoktur. Ancak, Ankara inşa halinde bulunan bir memleket olduğu için işçi boldur ve bu işçiler iş kılıklariyle otobüslerde seyahat etmektedir. Boyalı veya çamurlu pantolon ve caketlerin temiz şehir elbiselerine temas etmesini kim ister?

İşçi, memur veya tüccar olsun, şehirli, umumî nakil vasıtalarına ancak şehir kıyafeti ile girebilmelidir.

Bir romanın başına gelenler

Tesadüfe ister inanınız, ister inanmayınız: bazı hâdiseler olur ki ona bu adı vermek zarureti hasıl oluyor. Meselâ meşhur alman romancı ve tiyatro muharriri Herman Suderman şöhretini bir tesadüfe borçludur. Bu adam, önce gazetelere roman yazmakla işe başlamıştı. Birgün şarkî Prusya'daki köyünde bir roman yazdı ve müsveddelerini cebine koyup Berlin'e gitti. İnsterburg'da tren değiştirmek lâzımgeliyordu. Orada indi ve bir takım ahbablarına rast gelerek o geceyi içki ile eğlenti ile geçirdi. Ertesi sabah Berlin'de uyandığı zaman, roman müsveddesinin kaybolduğunu görmüştü. Berlinde yaşıyabilecek parası olmadığı için tekrar köyüne dönmek mecburiyetinde idi.

Dönerken de gene İnsterburg'da bir gece geçirmek lâzım geliyordu. Bir aralık bir bakkal dükkânına girdi ve bir kuru balık satın aldı. Bakkal, balığı bir kâğıda sarıp romancıya vermişti. Suderman balığı yemek için çıkardığı zaman sargı kâğıdının üzerinde bulunan bir takım yazılar gözüne çarptı. Dikkat edince anladı ki bu kâğıd, kendisinin kaybolan müsveddesinden bir yapraktır.

Bakkala döndü, öteki yaprakları da istedi; aldı. Yalnız birkaç yaprak ortada yoktu. Her halde daha önce gelen müşterilere sargı olmuştu.

Müsveddesi bu suretle tekrar ele giren roman Frau Sorge'dir ki muharririne şöhret bağışlamıştır.

Her halde Suderman, eşeğini kaybettikten sonra bulan adamın sevincini duymuştur.

Güzellik

Kıraliçe Viktorya zamanında eski yunan tipine benziyen kadın çehreleri güzel sayılırdı. Bugün lokantalarda, mağazalarda gördüğünüz, sinemalarda seyrettiğiniz kadın başları hiç de bu klâsik güzelleri andırmazlar.

Bundan çıkan manâ şudur: yunan güzelliği bir satıh güzelliği idi. Şimdi biz, bir maske gibi yüze geçen güzellikten hoşlanmıyoruz. Güzellerde şahsiyet, içte yanan bir ateş arıyoruz.

Bugünkü güzelliğin yarısı şahsiyetten gelir; dörtte birini tabiat verir, dörtte biri modern çareler ve tedbirlerle vücud bulur.

Çiçeklere dair

Çiçek sevgisinin tarihi, üzerinde durmağa değecek kadar eskiden başlar. Tabiat denilen artistin eserleri olan çiçeklerin insan oğluna sanat ve şiir öğrettiğine şüphe eder misiniz? Kleopatra'nın büyük ziyafetler verdiği salonun zeminini yarım metre kalınlığında çiçek tabakalariyle örttüğü ve bunların arasında oturduğu söylenir.

*** Neron da ziyafet esnasında yerleri çiçeklerle örtmek ve yemek esnasında tavanda hususî surette yapılmış deliklerden misafirleri üzerine çiçek yağmurları yağdırmak itiyadında idi.**

Fakat zavallı çiçeklerin bazan başına gelmiyen de kalmamıştır. Meselâ o canım menekşe, orta-çağ ziyafetlerinde hemen her yemekte bulunurdu. Sofranın üzerinde süs olarak değil, soğanla etle pişirilen bir yemek, yahud sirke ile yapılmış salata halinde.

Dahası var gül kavurması da yapılır ve bu yemeği misafirlerine ikram eden ev sahibi, bununla övünürdü..

*** Eski bir arab şairi diyor ki: " Bir adamın iki elindede birer somun ekmek bulunsa, bu somunlardan birisini bir çiçekle değiş etmelidir. Çünkü yemek mideyi, fakat çiçek ruhu besler.**

*** Rusyada ikinci Katerin'in gözdesi olan Prens Potemkin, bahçeleri ve çiçeklere olan sevgisi ile meşhurdu. Bir seyahate çıktığı zaman maiyetinde, muhakkak, bir sürü bahçıvan bulunurdu. Yolda bir yerde konaklamaları lâzım gelse bu bahçıvanlar, hemen, sandıklar içinde getirdikleri ağaçları ve çiçekleri Prensin çadırının etrafına dikerler, orayı bahçe haline getirirlerdi. Ertesi sabah bu bahçe de tekrar yola çıkardı.**

*** Eski bir İran şairi, çiçekten anlamıyanları şöyle bir hikâye ile anlatır:**

" Bir gün kaz bülbüle dedi ki: — Kuzum, şu gül için feryad eder, dursun. Geçenlerde bahçenin kapısı açık kalmıştı; içeriye girdim, bir okka yedim. Tatsız, tuzlu bir şey. Hiç feryad etmeğe değmez."

*** Çiçekten bahsederken daima zihnim bir şeye ilişir; ne diye bu güzel kelimeyi çirkin bir hastalığa isim diye vermişiz?**

DIŞ İCMAL

Almanya - Lehistan

Berlinden ve Varşovadan bildirildiğine göre, Almanya ile Lehistan arasında ekalliyetlerin hakları üzerinde yeni bir itilâfname imzalanmıştır. İtilâfnamenin akdedilmesini icab ettiren sebeb, Dançig serbest şehir idaresinin vaziyetindeki istihaledir. Malûmdur büyük harbtan sonra Dançig'de milletler Cemiyetinin mürakabesi altında müstakil bir idare kurulmuştu. Fakat müstakil şehir nüfusunun ekseriyetini teşkil eden almanlar, Berlin'in yardımiyle burada Nazi idaresi kurmaya muvaffak olmuşlar ve filen Dançig'i Almanyaya ilhak etmişlerdir. Bu vaziyette Dançig şehrindeki leh ekalliyetinin haklarını müdafaa mühim ehemiyetli bir mesele halinde belirmiştir.

Dançig idaresindeki bu istihaleden evvel, Lehistanda bir alman ekalliyeti vardı. Ve 1934 senesindeki leh - alman misakı imzalanmazdan evvel de bu ekalliyetin haklarını korumak meselesi, Almanya ile Lehistan arasında çok ehemiyetli bir ihtilâf mevzuu idi. Denilebilir ki bu mesele, on beş sene, Almanya ile Lehistan arasındaki münasebetlerin mihverini teşkil etmekte devam etti. Almanya bu yüzden Lehistanı Milletler Cemiyetine şikâyet etti. Lehistandaki alman ekalliyetinin davâsı 1934 senesine kadar Milletler Cemiyetinin demirbaş meselelerinden biri idi. Nihayet Almanya 1934 senesinde Lehistanla misakı imzaladıktan sonra Lehistandaki alman ekalliyetlerinin davâsı da işitilmez oldu.

Şimdi Dançig şehrinde Nazi idaresi kurulduktan sonra, şehir idaresi fiilen Berlin'e tâbi olmuş demektir. Binaenaleyh bu şehirdeki leh ekalliyetinin hukukunu korumak için Lehistan Berlin ile anlaşmak mecburiyetinde kalmıştır. Garibtir ki müstakil Dançig şehri anayasasına göre, bu şehrin haricî münaseebtlerini Lehistan idare etmelidir. Halbuki Lehistan haricî münasebetlerinde kendisine tâbi olması icab eden Dançig ile Almanya yolundan yürüyerek anlaşmak mecburiyetinde kalmıştır. Yani Dançig'deki leh ekalliyetini alman toprağında yaşıyan leh ekalliyeti addediyor. Lehistan bu itilâfı yapmakla Dançig vaziyetindeki realiteyi nazarı itibara almış oluyor. Dançig'in milletlerarası istatüsüne ve Lehistana temin ettiği haklara dayanarak yürümek isteseydi, 1934 itilâfı sarsılabilirdi.

Diğer taraftan Almanya da Lehistandaki alman ekalliyetlerinin haklarını müdafaa için 1934 senesinden evvel yaptığı gibi, tekrar Milletler Cemiyetine müracaat edemez. Bir defa bu müracaattan faydalı bir netice çıkmamıştır. Sonra istihfaf ve istihkar nazariyle baktığı bir müessesenin önüne çıkıp da kendi ırkına mensub olan insanların hukukunu muhafaza talebinde bulunamaz. Bunun içindir ki her iki devlet de ekalliyetlerin haklarına riayet için karşılıklı bir itilâf imzalamışlardır.

Bu yeni itilâf, iki devlet arasındaki 1934 itilâfını tamamlamaktadır. Anlaşılıyor ki gerek Almanya ve gerek Lehistan, 1934 itilâfiyle teessüs eden iyi münasebetlerin devamına kıymet ve ehemiyet veriyorlar. Dançig idaresindeki istihale iki devlet arasındaki münasebetler üzerine menfi bir tesir yapmamıştır.

Birkaç sene evvel Almanyaya yaptığımız bir seyahat esnasında hariciye erkânından biri Lehistan - alman münasebetleri hakkında demişti ki:

— Versailles sulhunu yapanlar; Dançig'deki aykırı vaziyeti, Lehistanla Almanya arasında daimî bir ihtilâf mevzuu olsun diye ihdas etmişlerdi. Filhakika ümid ettikleri vaziyet 1919 senesinden 1934 senesine kadar devam etti. Fakat Lehistanla Almanya bu maksadı anladıkları gün aralarındaki ihtilâfı hallettiler ve ondan sonra da dost olmaya karar verdiler.

Bu noktaya kadar iyi. Fakat Dançig şehri hakkında Versailles muahedesine konulan kaydın Lehistana bir deniz mahreci verilmesi düşüncesine de dayandığını söylediğim zaman, bu zat demişti ki:

— Lehistana mahreç olarak Memel verilir ve Dançig de Almanyaya bırakılırdı.

Lehistanla Almanya arasındaki itilâf bütün sulhperverler tarafından büyük Avrupa barışına yardım edici bir anlaşma olarak karşılanmıştır. Fakat acaba bu anlaşma, Versailles sulhunun yukarda işaret edilen hatasını tamir etmek maksadını da mı istihdaf ediyor diye endişe edenlerin sayısı az değildir.

A. Ş. ESMER

DÜNYA HABERLERİ

Göğüs göğüse cereyan eden kanlı muharebelerden sonra

Japonlar Taiyuanfu'ya girdiler

Çinliler Şanghay'da Japonların ileri hareketini durdurdular

Londra, 8 (A.A.) — Pekin'den bildiriliyor: Topçu ve tayyare kuvvetlerinden yardım gören japon kuvvetleri göğüs göğüse cereyan eden vahşiyane çarpışmalardan sonra Taiyuanfu'yu müdafaa eden Çin kıtalarını püskürtmüşlerdir. Japon topçusu tarafından 10 metre kadar yüksekdikte olan bir duvarda açılan iki rahne sayesinde japon piyadesi şehre şimali şarkî sırtından girmiştir. Bunun üzerine sokaklarda şiddetli bir harb başlamıştır.

Çinliler her karış toprağı anudane müdafaa etmişlerdir. Bir taraftan da önce hazırlanan lâğımlar patlatılmış ve mitralyöz ateşiyle japon ileri hareketi geciktirilmiştir.

Öğleden sonra japon topçusu şehri çeviren duvarlarda üçüncü gediği açarak japon kıtalarının şehrin şimali garbî kısmını almalarına imkân vermiştir. Japonlar şimdi Taiyuanfu şehrinin üçte bir kısmının kendi ellerinde olduğunu söylemektedirler.

Muharebeler devam ediyor

Pekin'den bildiriliyor: Resmî japon mahfillerinden bildirildiğine göre Taiyuanfu şehrinin üçte birinden fazla bir kısmı şimdi aponların elinde bulunmaktadır ve muharebeler devam etmektedir.

Resmî çin mahfillerinin söylediklerine göre de şehrin sivil halkı tahliye edilmiş olup çin müdafileri Taiyuanfu'yu tahrib etmeğe karar vermişlerdir.

Şanghayda japon ileri hareketi durduruldu

Şanghaydan bildiriliyor: Çin umumî karargâhı namına söz söylemeğe salâhiyetli bir zat, Hangçeu koyuna çıkarılmış olan japon askerlerinin ileri hareketinin, bunlar Yangpu'ya vardıkduğunu söyemiştir.

Günün son saatlerine kadar çinlilerin umumî ricatlerine delâlet edecek hiç bir emmare görülmüyordu.

Dokuz devlet konferansı bugün çalışmalarına devam edecek.

Brüksel, 8 (A.A) — Dokuz devlet konferansı çalışmalarına, önceden bildirildiği gibi yarın saat 11 değil, saat 16 da yeniden başlayacaktır.

Amerikan delegasyonu reisi B. Norman Davis, konferanstaki Belçika delegelerini ziyaret etmiştir.

Komünizm aleyhindeki pakt

Sovyetler İtalyanın iştirâkini dostça olmayan bir hareket sayıyorlar

Roma, 8 (A.A.) — Sovyetler birliği büyük elçisinin Kont Ciyano'yu ziyaret ederek İtalyanın komünizm aleyhindeki pakta iştirâkini Sovyet hükümetinin gayri dostane bir hareket telâkki ettiğini bildirdiği resmen haber verilmektedir. Sovyet büyük elçisinin Kont Ciyanoyu ziyareti üzerine Sovyetler birliğinin komünizm aleyhindeki paktı protesto ettiği yolunda rivayetler dolaştığından salâhiyetli mahfiller bu paktın kimseye mütevecchih olmadığını ve Sovyetler birliğini değil, üçüncü enternasyonali istihdaf ettiğini teyid eylemiştir.

Bolşevizm aleyhindeki paktın imzası dolayısiyle Musolini, Hitler ve Prens Konoye arasında tebrik telgrafları teati olunmuştur.

Küçük Dış Haberler

× **Paris** — Meşhur romancı ve tiyatro muharriri Francis de Croisset ölmüştür.

× **Paris** — imalî Afrika meseleleri etrafında görüşmeler yapmakta olan konferans, B. Albert Sarraut'inin reisliği altında toplanmış ve gizli olarak çalışmıştır.

× **Londra** — İşsizlerin sayısı 18 ilkteşrinde 1.390.249 u bulmuştur. Bu mikdar 13 eylûldeki mikdara göre 51045 kişilik bir artış vardır.

× **Vaşington** — Finans bakanı Morgenthau çarşamba günü Normandi vapuriyle Fransaya mühim mikdarda altın gönderileceğini bildirmiştir.

× **Paris** — Fransız parlâmentosunun finans komisyonu saat 17 de Başbakan Kamil Şotan'ın büdce muvazenesi hakkında vereceği izahatı dinliyecektir.

BELÇIKA KABİNESİ

B. Spaak katolik bloku ile anlaştı

Brüksel, 8 (A.A.) — Belçika kabinesinin kurulması için istişarelerde bulunmuş olan B. Spaak gazetecilere verdiği beyanatta, kurulacak kabinedeki bakanlıkların taksimi hususunda katolik bloku ile anlaştığını ve kıralın kendilerine bakanlık vermek istediği şahsiyetleri bu akşam toplayarak kabine programının bütün noktalarını tesbit edebileceğini umduğunu söylemiştir. B. Spaak yaptığı görüşmeler hakkında mensub olduğu partiye izahat vermiştir. B. dö Man'ın yeni kabinede finans bakanlığında kalacağı söylenmektedir.

Kral Faruk'un evlenmesi 20 son kânuna kaldı

Kahire, 8 (A.A.) — Resmen bildirildiğine göre, Kıral Faruk'un 6 sonkânunda yapılması kararlaştırılmış olan düğünü 20 son kânuna bırakılmıştır.

Franko nezdine gönderilecek delegeler hakkında avam kamarasında görüşmeler

Londra, 8 (A.A.) — Avam kamarasında Franko ile ticaret ajanları mübadelesi hakkındaki görüşmelere başlanmıştır. İşçi mebuslardan Aleksander, İngilterenin bu kararının İspanyadaki vaziyetin zararına olması muhtemel bulunduğunu ve dünya kamoyunun bunu Frankonun tanınmasına doğru büyük bir adım telâkki edeceğini, diğer taraftan bu hareketin İspanyol hükümetçileri üzerinde de makûs bir tesir uyandırmaktan geri kalmıyacağını söylemiştir.

B. Aleksander, İngilterenin bu hususta takındığı tavrın, karışmazlık meselesi hakkında beslediğini bildirdiği tasavvurlarla tam bir mutabakat halinde olmadığını da ilâve etmiştir.

B. Eden Salamanka makamları nezdine gönderilecek mümessiller meselesi hakkında B. Attleé'ye cevab vererek demiştir ki:

"— Bu anlaşma, general Frankonun kontrolu altında bulunan yerler makamlarının İngiltere tarafından tanınması demek değildir. İki taraftan hiç biri bu ajanlar için diplomatik imtiyazlar vermeyi veya istemeyi düşünmemektedir.„

Görüşmeler iyi safhada

Londra, 8 (A.A.) — Royter ajansı Sen Jan dö Luz'den aldığı aşağıdaki telgrafı neşretmektedir:

İyi kaynaktan öğrenildiğine göre Salamanka ile ticarî mübadele için girişilen görüşmeler memnunluğa değer bir şekilde devam etmektedir.

Hendey'deki İngiltere sefiri bir âsi tayyaresi tarafından batırıldığı sanılan "Jean Weems" ismindeki yük gemisi hakkında Salamankanın cevabını almıştır.

Sanıldığına göre Franko mahiyeti açıkça bildirilmiyen ingiliz taleblerini kabul etmiştir.

Âsi makamları tarafından zaptedilmiş olan beş ingiliz vapuru henüz serbest bırakılmamıştır.

Portekiz general Frankoyu tanıyacak

Londra, 8 (A.A.) — İyi haber alan bir kaynaktan bildirildiğine göre Portekiz hükümeti birkaç güne kadar general Franko'nun hükümetini tanıyacaktır.

Sovyet bayramı dolayısiyle

İzvestianın bir makalesi

Moskova, 8 (A.A.) — Tas ajansı bildiriyor: Gazeteler, büyük teşrini evel sosyalist inkılâbının 20 inci yıldönümü dolayısiyle çıkardıkları hususî sayılarda Sovyet iktidarının parlak başarılarının bilânçosunu yapıyorlar.

İzvestiya gazetesi ezcümle diyor ki: "Avrupanın yarısını ve Asyanın üçte birini işgal eden 21 milyon kilometre murabbaı toprak, işletilen milyarlarca ton maden, 40 bin fabrika, 100 milyar rubleden fazla gelir. İşte işçi ve köylü sosyalist devletinin elinde bulunan servetler bunlardır. Sarsılmaz kardeşlik ve dostluk bağlariyle biribirine merbut on bir mesud cumhuriyet yaratıcı bir hayat sürmektedirler. Entelektüel ve moral kuvvetlerin şuurlu faaliyetine ve faydalı inkişafına ve kültürün ve güzel sanatların yayılmasına engel olan bütün engeller kaldırılmış, sefalet ebediyen zail olmuştur. Sınıf yoktur. Ve bir vatandaşın ötekine göre her türlü imtiyazı katî olarak ortadan kaldırılmıştır. Ferdin sosyetedeki mevkii münhasıran şahsî faaliyeti ve millete olan bağlılığıyle muayyendir. Şeref, namuskâr bir surette çalışanın, yurdun refahı ve kuvvetinin artması için mücadele edenindir. Fakat başka bir dünya da vardır. Bu dünya bizi kin ve fenalıkla kuşatıyor. İnsanlığı ortaçağa atmağa çalışıyor, sosyalizmin dirilttiği Sovyet toprağının peşinde koşuyor, sosyalizm memleketin şehir ve köylerine casuslar gönderiyor ve Troçkist - Buharinist canilere zehir ve dinamit veriyor. Ancak, kapitalist cehennem kadrosuna dahil hiçbir mahlûk bizi korkutamaz. İlkteşrin fütuhatını müdafaa eden kızıl işçi ve köylü ordusu korkunçtur ve mağlûb edilemez. Sosyalizmin her düşmanı, eski ve yeni dünya arasında sınırları aşmak tehlikesini göze aldığı takdirde, imha edilecektir.„

Londra'da Yunan ve Bulgar kralları şerefine ziyafet

Londra, 8 (A.A.) — İngiliz kıral ve kıraliçesi ile valide kıraliçe Mari, akşam yemeğini Bukingham palasta bulgar kıral ve kıraliçesi ve yunan kıralı ile birlikte yemişlerdir.

Davetliler arasında dük ve düşes Dökeut ve Romanya prensi Helen ile Yugoslavya naibinin zevcesi prens Olga da bulunuyordu.

Bir dosyayı müruruzamana uğratan zabıt kâtibi mahkemede

İstanbul, 8 (Telefonla) — Fethiye ismindeki bir zabıt kâtibi, bir icra dosyasını muhakeme günü çıkarmadığı için müruru zamana uğratmak suçiyle mahkemeye verildi ve davânın görülmesine başlandı.

Mahkûm olan kumarbazlar

İstanbul, 8 (Telefonla) — Zabıta Taksimde gizli bir kumarhane meydana çıkardı. Sekiz kişiyi cürmü meşhud halinde yakaladı. Cürmü meşhud mahkemesinde biri 50, diğerleri onar lira para cezasına mahkûm oldular.

Bir çocuk kazanda boğuldu

İstanbul, 8 (Telefonla) — Kuzguncukta Tahsin adında iki yaşında bir çocuk evde su dolu kazana düşerek boğulmuştur.

Ankara Vilâyetinde

C. H. P. ocak kongreleri

Ankara vilâyetinde C. H. P. Ocak kongrelerine başlanmıştır. Ocak kongereleri bu ay nihayetinde bittikten sonra, 1 birinci kânundan 15 birinci kânuna kadar, nahiye kongreleri yapılacaktır.

Kongrelere, ocaklarda kayıdlı partililer iştirak etmektedirler. Toplantılarda, sene zarfında yapılmış olan işler hakkında görüşülmekte, yapılması istenilen dilekler tesbit edilerek yeni ocak heyetleri seçilmektedir.

Kongrede hazır bulunan kaza idare heyeti azaları, bir yıl içinde başarılan işleri ayrı ayrı izah ve partili arkadaşlarla hasbihal etmektedirler.

Trakya'da tren otobüs rekabeti

İstanbul, 8 (Telefonla) — İstanbul - Lüleburgaz asfalt yolunun açılmasından sonra devlet demiryollarının Trakya kısmını teşkil eden dokuzuncu işletme dairesi şiddetli bir otomobil ve kamyon rekabeti karşısında kalmıştır. Benzin fiatlarının ucuzlaması, asfalt yolun açılması rekabetin mühim âmilidir. Bundan başka Edirne tacirleri mazotla işliyen kamyonlar almak suretiyle nakliyat maliyetini hayli ucuzlatmışlardır. Bu vaziyet karşısında demiryollar idaresi, hattın yolcu ve yük tarifelerinde tetkikler yapmağa başlamıştır. Halen binek otomobilleri Lüleburgaz'dan İstanbula 3 liraya adam taşımaktadırlar. Edirne - İstanbul arasında otobüslerle nakliyat 250 kuruştur.

İzmir belediye reisi Avrupadan döndü

İzmir, 8 (Hususî muhabirimizden) — Avrupada yaptığı bir tedkik seyahatinden dönen belediye reisimiz Dr. Behçet Uz bugün şehir meclisinde seyahat intibalarını anlattı ve tedkiklerinde edindiği neticelere göre şehirde yeni çalışmalara başlanacağını söyledi.

İzmir valisi B. Fazlı Güleç bugün İstanbula hareket etti.

Bir Alman vapuruna "Ankara„ adı verildi

İstanbul, 8 (Telefonla) — Baltık ve şark limanları arasında müştereken seferler yapmakta olan Atlas Levant Linye kumpanyası ile Doyçe Levant Linye kumpanyası son zamanlarda yeni şilepler yaptırmışlar ve bunlardan birine Ankara adını vermişlerdir. Mazotla işliyen bu vapur ilk seferini yapmak üzere İstanbula geldi. Bu münasebetle gemide vilâyet ve deniz ticaret erkânı ile gazeteciler davetli olarak bulundular. Ankara vapuru ilk mal olarak 100 ton tütün yükledi. Buradan doğruca Hamburg'a gidecektir.

İlk tedrisat kadroları

İstanbul, 8 (Telefonla) — İlk tedrisat üçüncü kadrosu yapıldı. Ankaraya gönderildi. İkinci kadronun reddedilmesi üzerine bu kadroya dahil muallimler iki aydan beri maaş alamamışlardır.

İnzibat komisyonuna verilen gümrük komisyoncuları

İstanbul, 8 (Telefonla) — Muamelelerinde yolsuzluk görülen 35 komisyoncu hakkında hazırlanan rapor ve zabıtlar inzibat komisyonuna verilmiştir. Hareketleri tekerrür ettiği takdirde işten menedileceklerdir.

ULUS

13 ikinciteşrin cumartesi

12

Sayfalık ilâvesi ile çıkacaktır

İLAVEMİZ

Şimdiye kadar türk basınında görülen şekillerden büsbütün başka, ve zengindir.

TÜRKİYE BASINI

Ankaranın mesken meselesi

CUMHURİYET'te Yunus Nadi, Cumhur Reisimizin program nutkunda halatın ucuzlatılması ehemiyetle tavsiye edildiğini zikrederek bu yolda alacağı tedbirlerde Celâl Bayar hükümetinin muvaffak olacağından şüphe etmediğini söylüyor ve hayatın ucuzlamasını temin edecek tedbirlere ihtimam keyfiyetinin yavaş yavaş resmî ve hususî bütün memleket teşekküllerinde bir itiyad ve ahlâk haline getirilmesi lüzumunu belirttikten sonra bir misal olarak Ankara kira pahalılığı meselesini ele alıyor ve diyor ki :

"Misal diye aldığımız Ankaranın pahalı kiraları üzerinde devam edelim : Orta halli bir vilâyet merkezi olan Ankaranın eski haline nisbetle şimdiden dört beş misli kalabalık bir devlet merkezi olmasından ileri gelen bu vaziyet ne vakit düzelebilir? Eğer kendi haline bırakılacak olursa bu vaziyetin yavaş yavaş düzelerek nihayet normal bir şekle inkılâb ettiğini görmekliğimiz için çok uzun bir zaman beklemekliğimiz lâzım geleceğini pek kolay anlarız. Hususî teşebbüslerle her yıl yapılan ve kâr kâsdini takib eden mahdud binalarla bu iş yirmi otuz yılda bile düzelmez desek hatâ olmaz. Bunun başlıca neticesi ikidir :

1 : Bu hal böyle devam ettikçe devlet her yıl bir milyon liralık tazminatını vermekte devam edecektir.

2 : Halk bu kira pahalılığının hayatı zorlaştıran neticelerine katlanmakta devam edecektir.

O halde Ankaradaki kira pahalılığını ortadan kaldırmak için yeni Ankaranın yeni ve kalabalık halkının ev ve dükkân bütün bina ihtiyaçlarını umumî tedbirlerle en kısa zamanda halledecek çarelere baş vurmak bir zarurettir demek oluyor. Devlet her yıl tediye ettiği bir milyon liralık tazminatın on yıllığını kapitalize ederek bu işe tahsis etse şüphesiz mesele büyük bir kısmında hallolmuş olur. Bunun neticeleri şunlardır :

1 — Kira fiatları düşerek hayat o nisbette ucuzlar.

2 — Herkes şimdikine nisbetle yarıyarıya ucuz bedellerle şimdikinden iki üç kat daha mazbut ve daha konforlu yerlerde barınmağa ikdar olunmuş olur.

3 — Büdce, her yıl verdiği bir milyon liralık tazminat masrafından kurtulmuş olur.

Hayat pahalılığı ile mücadele şekillerinde Ankarnın bina ve kira işini sadece bir misal olarak ileri sürmüş bulunduk. Daha bu yolda pek çok şey vardır ki onları Celâl Bayar hükümetinin verimli mesaisi arasında görüp gideceğimize şüphe yoktur.„

GENİŞ VE İLERİ GÖRÜŞ

TAN'da Ahmed Emin Yalman, Ankarada müesseseler arasında yaptığı tedkiklerin kendisine verdiği çok güzel intibalardan bahsederek diyor ki:

"Bugün Kemalist Türkiyenin karşısında yeni kıymetler yaratmak için hudutsuz fırsatlar vardır. Geri kalmamız gibi en aleyhte bir âmili bile lehte bir âmil haline çevirebiliriz. Yeniden yapmalıyız.

Ankarada bir takım müesseseler gördüm ki dünyanın hiç bir yerinde misli yoktur. Niçin? Çünkü başka memleketler her işe bizden evel atılmışlar ve dünkü fikirlere göre ortaya bir takım eserler çıkarmışlardır. Bunları yıkıp yeniden yapamazlar, ancak ıslaha çalışabilirler. Biz onların meselâ otuz sene evel yaptığından başlayarak bugünün seviyesine adım adım gelmeye muhtaç değiliz. En son tecrübe ve derslerin neticesini doğrudan doğruya tatbik edebilecek vaziyetteyiz."

CUMHURİYET MEMURLARI

AKŞAM'da Fazıl Ahmed Aykaç, Atatürk'ün Kamutaydaki son nutuklarında cumhuriyet memurları hakkında söylediklerini zikrederek diyor ki :

" Reisimiz bu sözlerle, kurmuş olduğu cumhuriyetin en küçüğünden en büyüğüne kadar bütün cihazları içinde çalışanlara yepyeni bir yol göstermiştir. Her memur bu düsturu zihninin içine artık bir levha halinde asmak mecburiyetinde olduğunu unutmasın. Zira, ışıklı, şerefli ve hür bir demokrasi rejiminin idare rükünlerinde behemehal aranması lâzım gelen iki ana vasıf, Atatürk'ün yukarıki cümlesinde oyulu olan sıfatlardır.

Her yurddaş, hakkını isterken hükümet kapısından ancak saygı ile içeriye girmek vazifesinde olduğunu bilmeli, buna mukabil her memur vazifesini tam yapmış olmak için vatandaşın her hakkına hürmet mecburiyetinde bulunduğunu aslâ hatırından çıkarmamalıdır."

No: 11

Plevne Müdafaasında Bir İngiliz Zabiti

Yazan:
Yüzbaşı F. W. von Herbert

Çeviren:
Nurettin ARTAM

Askerlerin hepsi sanki zaferin çelengi başlarına konmuş gibi idi

Lom Palanka da türklerin kuvvetli saydıkları bir istihkâm ve içinde bir çok askerler vardı. Orada biz, bir gece kaldıktan sonra yukarıda anlattığım yolumuza düzülmüştük. Ertesi gün Topolovaç ve Krivobara köyleri yakınında piyadelerin, süvarilerin, ve mekkârecilerin kılağuzluğunu bulgarlar aldılar. Topçular ise şoseyi takib ediyorlardı. Klağuzlar ise bizi Arçar yakınından Tuna nehrine doğru götürüyorlardı. O gece Arçarda kaldıktan sonra artık bu güzel nehrin kıyılarına varmıştık .

O akşam Vebdol'e vardık; orada on iki saat kalarak temizlik yaptık, kendimize çeki düzen verdik. Ertesi gün "22 nisan" öğleden sonra Vidin karargâhına doğru yola çıktık .

Sofya ile Vidin arasındaki mesafeyi on iki günde aldığımıza göre vasatî olarak günde onar mil yürümüş oluyorduk.

Topçular ve ağırlıklar Belgradcık yolunu takib ettiklerinden daha geç kalmışlar, ancak ertesi ve akşam (23 nisan) Vidine gelebilmişlerdi.

Bellova'dan Vidine kadar düz bir çizgi farzedilirse 165 mil tutan bu yol, Sofyadaki bir gün mola ve topçunun bir günlük geçikmesi de hesab edilirse tam yirmi gün tutmuştu.

Gündüz hava gayet güzeldi; Fakat ortalık karardıktan sonra ayaz çıkıyor; şimalden gelen poyraz rüzgârı esmeğe başlıyordu. Bölüğümde, ayakları şiştiği için arabaya yükletilmiş iki nefer vardı. İki neferi de Berkoviçada bıramıştık. Bunlardan birisinin balkanları geçerken ayağı kırılmış, bir tanesinin de boğazı şişmişti. Benim topuklarımda da biraz şişkinlik vardı.

Vidindeki iki daimî karargâh şehrin şimali garbisinde ve iki buçuk mil mesafede idi. Buralarda 10.000 asker bulunuyordu. Buraların rahatı, sıhat şartları yolunda idi; Vidindeki askerlerin manevî kuvvetleri de fevkalâde mükemmeldi.

22 nisan günü akşamı, kendi karargâhı kasabada bulunan müşir Osman paşanın bizim karargâha geldiğini öğrenerek bir istişarede bulunduğu çadırda kendimi ona takdim ettim. Bir yaver, benim üç malûl adamı yolda bırakarak geriye kalan müfrezemle geldiğim hakkındaki tekmil haberimi müşire götürdükten sonra geriye geldi. Paşa, benim topçu ile ağırlık gelinceye kadar kumandayı muhafaza etmemi, ondan sonra da miralay Mehmed Hüseyin beyden talimat almamı bildirmişti. Çünkü o akşam Pardo paşa Lom Palankaya gitmişti. Ondan sonra bir daha kendisini görmedim.

Yaver bana yavaş bir sesle ve hususî olarak şu sözleri de söyledi:

— Ufuklar pek karanlık; çar, altı kolordunun manevra bahanesiyle toplandığı Kişinefe gelmiş her an harb ilânına intizar olunabilir.

Ertesi gün (23 nisan) bütün karargâhta muhasemenin başlaması yakın olduğu haberi dolaşmağa başlamıştı. Askerlerin heyecanı son dereceyi bulmuştu. Hepsi, sanki zaferin çelengi şimdiden alınlarına konulmuş gibi, başları dik dolaşıyordu. Ben de aralarındaydım.

Kendi neferlerimin kılığına, kıyafetine ziyadesiyle dikkat ediyordum. Bundan başka yiyip içmek ve yan gelmekten gayri hiç bir işimiz yoktu. Toplarımız ve arabalarımız akşam üzeri geç vakit geldi .

Heyecanlı ve meraklı bir gece geçirdik. Aşağı yukarı hiç birimizin gözüne uyku girmiyor ve ölüm ufukta karanlıklar içinde göze görünüyor gibi idi.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Harb ilânı — Vidinde iki buçuk ay durğunluk

24 nisan — 12 temmuz 1877

Vidinin 1877 senesinde 13.000 nüfusu vardı. Bugün (1911) bu miktar 16.000 e çıkmıştır. Buranın halkı sakin kimselerdir; bunların yarısı bulgar, dörtte biri türk, geri kalan kısmı ise romanyalılardan, rumlardan, yahudilerden mürekkebti. Tek tük sırplarla avusturyalılar da bulunuyordu. Çingeneler ve çerkesler, civardaki köylere yerleştirilmişlerdi.

Türklerin elinde bulunan — şimdi bulgarların elindedir — tehlikeye maruz bir vaziyette idi. Burada Tunanın açtığı batak ve mecra, Romanya ile Bulgaristan arasında tabiî bir sınır çiziyordu. Buraya bugün iki düşmanın hücum etmesi muhtemeldir. 1877 de ise bu katî idi: Garbtaki Eırbistan ile şimal ve şarktaki Romanya.

Tuna, burada 2800 yarda genişliğindedir. Kasabanın karşısında Kalafat ismindeki (3000 nüfuslu) Romanya kasabası vardı. İkisinin ortasında, türklerin üzerinde hâkimiyet iddia ettikleri iki buçuk mil uzunluğunda bir ada vardı ki üzerinde yer yer tahkimat mevcuddu.

Bu ada ile Romanya sahilleri arasındaki mesafe 500 yarda idi; ayrıca üç küçük adacık da vardı.

Vidin istihkâmları 500 parça top alabilecek surette ve harb şartlarına uygun olarak yeni inşa edilmişti. Mevziler ve su kenarındaki bataryalar pek mükemmeldi kara kısmında ise yarım daire şeklinde iç içe tahkimat vücude getirilmişti. En dış hat, On kadem derinliğinde bir takım hendeklerle toprak divarlardan terekküb ediyordu. Burada her biri bir batarya ihtiva etmek üzere on bir tabya yapılmıştı. Bu tabyaların iki ucu, şehrin iki tarafında olmak üzere Tunada nihayet buluyordu. Siperlerin önünde bulunan alçak çayır, Tuna sulariyle örtülebilirdi. (Nitekim sonra öyle olmuştur) Tahkimatın iç ve merkez tarafını, iyi yapılmış, sağlam silâhlanmış yedi istihkâm teşkil ediyordu.

— Sonu var —

Dünyada neler oluyor

Puldan pula fark var

Bazı nadir posta pullarının - az kalsın ağırlığınca altın diyecektik - başlı başına bir servet olacak kadar görülmemiş kıymetlere yükseldiklerini bilirsiniz. Fakat dünyanın en kıymetli pulu hangisidr, bilir misiniz?

1856 da ingiliz Güyan müstemlekesinin idaresi bir kaç pul bastırarak satışa çıkarmıştır ki bunlardan biri bugün meşhur bir amerikalı kolleksiyoncunun elinde bulunmaktadır ve kıymeti 10.000 sterlin lirası takdir edilmektedir.

1856 da kısa bir müddet için pulsuz kalan idare, Londradan istediği pullar gelinceye kadar mahalli matbaada gayet iptidaî şekilde bir takım pullar bastırmış, sonra asıl pullar gelince bu pulun klişesi imha edilmiştir.

O zaman kullanılmış olan pullardan bugün yalnız bir tanesi kalmıştır ve o da yukarıda bahsettiğimizdir. Fakat tali daima önünüze bunun bir ikincisini çıkarabilir. Onun için elinize her geçen pulu istihkar etmeyin.

Orijinal bir hırsız

Geçen 15 temmuzda Viyanada bir otomobil çalınmıştır. Otomobile binen müşteri bir lokantanın önünde arabayı durdurmuş ve şoförü bir şey almak üzere lokantaya göndermiştir. Fakat şoför, dışarı çıktığı zaman otomobilin yerinde yeller estiğini görmüştür. Otomobil o zamandanberi dolaşmaktadır.

Otomobilin sahibi olan Madam Terez Franz günün birinde Duseldorf'dan bir mektub almıştır. Bu mektubta hırsız, merak etmemesini otomobilinin mükemmel bir halde olduğunu bildirmiş, sonra Frankfurt'tan ve Paristen mektub gelmiştir. Bu sonuncu mektubta hırsız "Viyanaya geleceğini ve otomobili aldığı yere bırakacağını" bildiriyordu. Fakat sonra bu fikirden caymış Berlinden yazdığı mektubta bir müddet daha Almanyada kalacağını ve ancak hududda müşkilâta uğramıyacağından emin olduğu zaman döneceğini haber vermiştir. Şimdi otomobil sahibi hala beklemektedir.

Acaba, hırsız, canı yanan kadını ümidle avundurmak mı istemektedir?

İtalya yeni harb gemileri mi yapılıyor?

Stan isimli ingiliz gazetesi, İtalyanın, tezgâhlarında gizli olarak altı yeni kruvazör inşa etmekte olduğunu haber vermektedir. Fransız muharrirlerinden Pierre Dominique bu münasebetle diyor ki:

"İtalya, Londra uzlaşmasını imzalamamış olmak dolayısiyle buna hakkı vardır, fakat, haberin doğru olup olmadığını öğrenmek de bizim hakkımızdır. Çünkü Avrupanın bugün içinde çırpındığı korkulu hava içinde, gizli silâhlanmaların yapılması, vahîm olmaktan da beter, belki trajik bir mana ifade eder."

Geyiğin ölümü

Eskiden, Paris yakınındaki Bulonya ormanının büyük cazibelerinden biri, içinde serbestçe dolaşan geyiklerdi. Atlı arabaların saltanat sürdükleri devirlerde rahat ve mesud dolaşan geyikler, otomobiller çoğalalı beri onların da rahatı kaçmıştır. Bilhassa geceleri, otomobillerin keskin lâmbalarından sızan ışıkla körleşen zavallı geyiklerin bir çoğu tekerlekler altında kalarak can vermişlerdi. Bu acıklı manzarayı görenler geçenlerde parkta dolaşan bütün geyikleri yakalamışlar ve mutlak bir ölümden kurtarmak için topladıkları 20 hayvanı hayvanat bahçesine nakletmişlerdir. Fakat geyiklerden fazla kurnaz olduğunu sanan biri, bu takibten kendini kurtaramamış ve ormanın bir köşesinde uzun zaman saklanmay muvaffak olmuştur. Nihayet geçen gün bu geyik de yolda bir şeyden habersiz dolaşan bir otomobilin tekerlekleri altında can vermiş ve bu suretle ormanın geyikleri artık bir efsane olmuştur.

Müthiş bir sahne

Pariste içki düşmanlarına vesika olmıya lâyik korkunç bir sahne cereyan etmiştir.

Albert sokağında 20 numaralı apartımanın kapıcısı üst katta oturan Biloni ailesinin günlerdenberi dairelerinden çıktıklarını görmemekle beraber, erkekle karısının içkiye düşkün olduklarını bildiği için telâş etmemektedir.

Fakat bir gün bu ailenin çocuğu küçük Albert kapıcı kadına "karnım aç, demiştir, annem sizden ekmek istememi söyledi." Çocuğun bitkin vaziyeti ve soluk benzi kadının merhametini çekmiş, ona yiyecek verdikten sonra kanapenin üstüne yatırmıştır.

Yukarıda bir şeyler geçtiğinden şüphelenen kadın Bilonilerin dairesine girince müthiş bir sahne ile karşılaşmıştır. Erkek, ölmüş ve taaffüne başlamış bir halde bir şezlongogta yatmaktadır. Karısı ise, bir kelime bile söylemekten aciz ve aklını kaybetmiş olarak bir iskemlenin üstünde kara düşünceler dalmış durmaktadır.

Odanın her tarafı boş ve kırık içki şişleriyle doludur. Derhal çağrılan doktor Biloni'nin 48 saat evel ihtimal bir kan hücumundan ölmüş olduğunu tesbit etmiştir. Fakat bu aile faciasının en müthiş tarafı zavallı hasta bir yavrunun ölmüş bir baba ile deli bir ana arasında geçirmiş olduğu bu 48 saatlik hayattır.

Ekseriya ailelerin işledikleri suçların cezasını çekmek böyle masum yavrulara düşmektedir.

Kadınlar icabında askerî tayyarecilik etmelidirler

YAZAN:
Amy Mollison

İngiliz harb bakanlığı, bundan böyle ,ingiliz kadınlarının askerî hayata hazırlanabileceklerine ve tehlike halinde, bayrak altına çağrılabileceklerine karar verdi. Bu karar derhal sayısız tefsirlere yol açtı:

— Seferber edilecek bu kadınlar, ne iş göreceklerdir? Bunları hangi hizmetlere koymalıdır

Münakaşa açılmıştır, ve bir çokları gibi, hattâ "seferber edilebilecek kadınlardan" olduğum için belki başkalarından fazla, bu mesele üzerinde düşündüm. Derhal cevab veriyorum:

— Kadından asker mi? Neden olmasın? Onların ne işte kullanılacağını iyice bilmek kâfidir. Rapor ve projelerin harb bakanlığında biriktiği şu sırada, bu mesele üzerinde kolayiıkla bir fikir sahibi olmak mümkün olduğu düşüncesindeyim.

Kadınları tam manasiyle asker yapmak bana enteresan görünmüyor. Manga nizamında yürümek, talim yapmak, kütle halinde harbe hazırlanmak, gerçi bütün bunlar istihfaf edilmemelidir, fakat kadının bünye itibariyle daha az olan mukavemeti bu neviden işlere muhaliftir.

Erkek askerî hizmetinin açık havada yaşama, iyi arkadaşlık gibi karakterleri kadınlar için de muhafaza olunmalıdır; yalnız, çalışma hedefleri ayrı olduğu için kamplardaki metodlar da ayrı olmalıdır.

Ben kendi bildiğim hizmet sahasından: Tayyarecilikten bahsedeceğim. Piyade ve topçu hizmetleri için de mütehassıslar belki fikirlerini söylerler.

İngiliz askerî tayyareceliği tetkik edilince bir vakıa göze çarpar: ingiliz hükümeti, harb halinde, hava taarruz, müdafaa ve keşiflerinin ne kadar büyük bir ehemiyet alacağını pek iyi takdir etmektedir. Onun içindir ki ingiliz gençlerini havacılık hizmetine girmeye teşvik etmekte ve pilot mektebleri her mezun mukabilinde 10 sterling vermektedir. Bütün bu gayretlere rağmen hizmete girenler henüz kâfi mikdarda değildir. Halbuki, kadınlar tayyarecilikte, bütün hizmetlerde erkeğin yerini alabilirler. İngilterenin her şehrinde, her ihtimale karşı talim görecek erkek ve kadın gönüllü tayyareci grupları neden teşekkül etmesin?

Ben kadınların harb tayyarecisi sıfatiyle hizmet görmelerini müdafaa etmiyorum. Fakat, tayyarecilikte, onların yapabilecekleri hizmetlerden işte bir kaçı:

1. Pilot kadınlar hastahane cephe arasında tayyareleri idare edebilirler.

2. Yeni makinelerin fabrikadan cepheye götürlmesi kadınların mükemmelen yapabilecekleri bir iştir.

3. Düşman memleketinde değil, fakat cephede fotoğraf ve keşif.

4. Kadınlar yeni sınıfların taliminde erkekler gibi muallim sıfatiyle çalışabilirler.

5. Mühendis sıfatiyle hava meydanlarındaki bütün işlerde kullanılırlar.

6. Bütün tayyarelerde bir radyo postası bulunmalıdır ve kadınların bu vazifeyi görmemeleri için hiç bir sebeb yoktur.

7. Yeni makinelerin tecrübesi.

8. Sivil tayyarecilikte kadınlar nakil tayyarelerini pilote ederek nakliyatta çalışan bütün erkek tayyarecilerin askerî havacılığa geçmelerini mümkün kılabilirler.

9. Nihayet umumî nakliyatta kadınlar hizmet görebilirler.

Hülâsa olarak, havacılığın her sahasında, bizzat kadınlar faydalı olabilirler. Yalnız onları bedenî kabiliyetten ziyade teknik bilgilere ihtiyaç gösteren hizmetlerde kullanmaya dikkat edilmelidir.

Kadınların askerî hazırlığiyle meşgul olan bir memleket onlara havacılık mesleğini geniş açmalıdır. Ve eminim ki böyle bir davet iyi karşılanacaktır: Dünyanın her bir yerinde, kadınlar cesaretten mahrum olmamışlardır.

Radyo

Ankara

ÖĞLE NEŞRIYATI — 12.30 M[illegible] plâk neşriyatı. 12.50 Plâk: türk [illegible] ve halk şarkıları. 13.15-13.30 Dahilî [illegible] ricî haberler.

AKŞAM NEŞRİYATI — 18.30 M[illegible] plâk neşfiyat. 19 Türk musikisi ve ha[illegible] kıları (Hikmet Rıza Sesgör ve ark[illegible] rı). 19.30 Saat ayarı ve arapça n[illegible] 19.45 Türk musikisi ve halk ş[illegible] (Servet Adnan ve arkadaşları). 20.1[illegible] ferans: Doktor Zekâi Tahir. 20.30 [illegible] dans musikisi. 21.00 Ajans haberleri. Stüdyo salon orkestrası. (1- Tschaik[illegible] Suite internationale. 2- Serrano: Se[illegible] las. 3- Strauss: Neu- Wien. 4- C[illegible] Faust. 5- Mileton: The Phantan Bri[illegible] 21.55-22.00 Yarınki program ve i[illegible] marşı.

İstanbul:

ÖĞLE NEŞRİYATI — 12.30 [illegible] türk musikisi. 12.50 Havadis. 13.05 M[illegible] lif plâk neşriyatı. 14.00 Son.

AKŞAM NEŞRİYATI — 18.30 [illegible] dans musikisi. 19.00 Çocuklara mas[illegible] zihe Nine tarafından. 19.30 Konf[illegible] Beyoğlu Halkevi namına: Devle[illegible] Ahmed Hamdi Başar. 20.00 Klasik musikisi: Nuri Halil ve arkadaşları fından 20.30 Ömer Rıza tarafından [illegible] ça söylev. 20.45 Vedia Rıza ve arkad[illegible] tarafından türk musikisi ve halk ş[illegible] rı (Saat ayarı). 21.15 Orkestra: 22.[illegible] jans ve borsa haberleri ve ertesi [illegible] programı. 22.30 Plâkla sololar, opera [illegible] peret parçaları. 23.00 Son.

Avrupa:

OPERA ve OPERETLER: 8 Alm[illegible] tasyonları (orkestra ile). 21 Brüksel [illegible] Flaman opera gecesi. 23.15 Droit[illegible] fransız operalarından parçalar.

SENFONİLER ve KONSERLER: Alman istasyonları. 18 Keza. (Alman [illegible] siki üstadlarının eserlerinden parç[illegible] 18.10 Alman istasyonları. (Gluck'dan [illegible] çalar.) 19.25 Prag. 19.30 Drotvich. [illegible] Stokholm. 21 Varşova. 21.20 Alman [illegible] yonları (Brahms). 21.30 Paris. 21.30 P[illegible] Paris. 21.30 Strazburg. 22.40 Budap[illegible] (Beethoven). 24 Frankfurt ve Ştutt[illegible] (Beethoven).

ODA MUSİKİSİ: 14.10 Alman istas[illegible] ları. 17 Keza. 20.5 Bükreş (Beethoven [illegible] arteti). 22.15 Stokholm.

SOLO KONSERLER: 17.15 Milano [illegible] man). 17.15 Piyano (Roma). 17.30 P[illegible] 17.30 Viyana (şarkılar). 18.15 Bükreş [illegible] kılar ve piyano). 22.15 Brno. 22.35 Pra[illegible]

MARŞLAR: 6 alman istasyonları [illegible] yonları. 21 Roma (askerî konser).

ORG KONSERLERİ ve KOROL[illegible] 9 Alman istasyonları. 10 Keza. (Org [illegible] seri). 16 Keza. 22.20 Milano (Koro [illegible] seri).

HAFİF MÜZİK: 21.45 Tuluz. 22.20 [illegible] yana.

HALK MUSİKİSİ: 21.55 Budap[illegible] (Sigan orkestrası.)

DANS: 23.40 - 0.30 London Regina[illegible] Milano. 23 Roma. 23.30 Wilna. 0.30 [illegible] Drotvich.

Olimpiyad madalyaları

Berlin Olimpiyadlarındaki ça[illegible] malarının bir hatırası olarak T[illegible] Spor Kurumu azasından Erzur[illegible] mebusu B. Aziz Akyürek, Bay[illegible] mebusu Bay Halid Bayrak, Kırk[illegible] eli mebusu Bay Rahmi Apak ve [illegible] zurum mebusu Bay Şükrü Koça[illegible] dün, alman büyük elçiliğinde bi[illegible] Olimpiyad madalyası ve Bay Ha[illegible] Bayrak'a da bakırdan yapılmış bir [illegible] büm verilmiştir.

BİR SÜRGÜN

— 11 —

YAKUB KADRİ

bir başkalık bulamıyordu. Hiç şüphesiz, bir takım büyük kârgir binalar, zarif villâlar, muntazam bağ ve bahçeler, düz ve geniş yollar gözüküyordu. Fakat, bunların hepsinin birden elektrikle yüklü, bunaltıcı bir yaz sıcağı içinde hümmalı ve muztarib bir hali vardı.

Kompartimandaki şişman adam birkaç defa üstüste :

"— Boğucu bir sıcak, boğucu bir sıcak... diye söylendi. Avcunun içinde sıka sıka bir yuvarlak sünger parçasına dönen, temizliği meşkûk bir mendille, durmaksızın, tazlak kafasını, yağlı ensesini ve kat kat olmuş gerdanını siliyor ve arada bir derin bir soluk alıp, kompartimandakilerin yüzlerine boğazlanmış bir koyun gözleriyle bakıyordu. Bu bakışların birinde, doktor Hikmet'le gözgöze geldiler. Şişman adam :

"— Ben ,dedi; bu mıntakadan olmakla beraber sıcağa hiç dayanamam. Temmuz geldi mi, kapağı şimalde, herhangi bir yere atarım. Bu yıl biraz geç kaldım. Karımın vefatı dolayısiyle...

Doktor Hikmet, "Vah, vah! başınız sağ olsun',, diyecekti. Fakat, herif, bu ölüm haberini o kadar kayıtsız ve sakin bir tavırla söylemişti ki, bu taziyet sözleri dudaklarında bir nevi sırıtma halinde donakaldı.

— Evet biçare kadıncağız geçen yıl oğlunu kaybettikten sonra artık felâh bulmadı. Ne kadar teselliye çalıştımsa kâr etmedi. Dedim: "İftihar etmelisin; oğlumuz vatan yolunda, şeref meydanında can verdi. Ne mutlu ona!,, Hakikaten oçcuğun ölümüne dair Fas'daki arkadaşlarından aldığımız malûmat göğsümüzü gururla şişirecek bir mahiyette idi. Düşününüz, yanında bir manga askerle, tam sekiz gün bir alay bedeviye kafa tutmuş, hattâ bunları birkaç defa hezimete de uğratmış. Fakat bizim iaşe tertibatımızın kötülüğü yüzünden daha ileriye gitmeğe imkân bulamamış. Ve adım adım döğüşerek geri çekilirken Arapların kancıkça bir çevirme hareketi, her şeye nihayet vermiş.

Şişman adamın biraz kısık, karık ve tatlı bir sesi vardı. Doktor Hikmet'le kırk yıllık bir ahbap gibi konuşuyordu. Kolalı plastronunun ortasındaki yün örgüden siyah kravatının uçları geniş yakalı bir nevi smoking yeleğinin kenarından sarkıyordu. Yuvarlak karnının üstünde kalın bir saat kordonuna takılı iki yüzlü bir madalyon her kımıldanışında kâh sağa ,kâh sola çevriliyor, bu suretle kâh bir ihtiyar kadının, kâh bir delikanlının resmi göze çarpıyordu. Kalın ve şişkin parmaklarının birinde etine batmış üstüste iki nişan yüzüğü vardı. Muttasıl elleri ve kollarile hareketler yaparken yuvarlak kolalı kollukları caketinin yeninden dışarıya fırlıyordu.

Navaş yavaş bu canlı ihtiyarın konuşması umuma hitab eden bir nutuk haline girdi. Ve kompartimanı doldurmağa başladı. Başını, bazan köşedeki kadına, bazan doktor Hikmet'in yanındaki gence çeviriyor, hattâ arasıra dönüp oçcuğa da bir şeyler söylediği oluyordu.

— Hey, küçük görüyorum ki tren seni hiç sarsmıyor. Hem tersine oturduğun halde... Benim oğlum sen yaşta iken bu işin beş dakikasına dayanamazdı. Kafası, sağa sola sallanmağa başlar, benzi solar, gözleri kapanır. Derken, anasının kucağına düşüp uyuya kalırdı. Madam, bilir misiniz ki bazı büyük insanları bile şimendüfer tutar. Bravo çocuğa!..

Kadın:

— Oğlum çok küçük yaşındanberi seyahate alışkındır; dedi. Daha on yaşını bitirmedi; fakat en az on defa uzun yolculuklar yapmıştır. Hem karada hem denizde... (ve birden samimileşen bir tavırla) biz asıl Cezayirde otururuz, Mösyö, Kocam hükümet memurudur. *(Mon Mari est dans L'administration; okuyunuz!)*

Şişman adam, nihayet, sesine bir yankı bulmuş olmanın sevincile geniş bir nefes aldı. Dudaklarını tatlı bir şey çiğniyen bir kimse iştihasile şapırtatarak:

— Doğrusu, ben, dedi; bu yaşa kadar Fransa'dan dışarıya ayak atmış değilim. Ama Fransa'ya gelince onu karış karış bilirim. Hem de yalnız bu Fransayı değil; öbürünü de bilirim. (Bu sözünün ince ve derin nüktesini anladılar mı diye üç dinleyicinin yüzlerine ayrı ayrı manalı bir tebessümle gülümsiyerek baktıktan sonra ilâve etti:) Zira benim için iki türlü Fransa vardır. Biri Affaire' (1) den evvelki Fransa, öbürü Affaire'den sonraki Fransa. Yani Fransızların Fransasile Yahudilerin Fransa'sı.

Doktor Hikmet'in yanındaki sıska ve uzun boylu genç, kemiğine bir iğne batmış gibi yerinden oynadı. Geniş ve yüksek yakalığının içinden boynunu ileriye doğru uzattı. Gırtlağının çıkıntısı hiddetli bir adamın yumruğu gibi titriyordu.

Katı bir sesle :

— Rica ederim Mösyö, rica ederim, dedi. Karşınızdaki bir Yahudidir. Ve Yahudiliğile müftehirdir.

Ve bacaklarını biribirinin üstüne atıp kollarını göğsü üstünde çapraslıyarak, kavgaya hazır bir adam sertliğiyle dimdik bir vaziyet aldı. Şişman şaşaladı:

— *Mais, Mais, Mon bon Monsieur;* müsaadenizle hele bir sözümü tamamlayayım. Yahudi demekten ne kastettiğimi daha bilmiyorsunuz ki... Ben, kendim hiç bir dinle mütedeyyin değilim Kırk yıldanberi bir kerre kilisenin kapısından içeri girmedim. Fakat, ben bir vatanperverim. Bir iyi Fransız'ım ve işte, Yahudi derken meselâ...

— Yani kötü Fransızlar mı demek istiyorsunuz? Bir bu eksikti. Bizi böyle telâkki etmek için elinizde acaba daha ne gibi deliller var? Daha diyorum; çünkü, Dreifus'e karşı ileri sürülen bütün delillerin birer birer iflâsına şahid olduk. Ve bunların nihayet, birer iftiradan, birer şeni iftiradan ibaret olduğunu anladık.

(Sonu var)

(1) Dreyfus meselesi.

Nüfus artması köylüde mükemmel surette temin edilmiştir

Doktor Eckstein'in 60 köyde yaptığı tetkiklerden sonra verdiği rapor

[Doktor Eckstein, 60 türk köyünde sıhat şartları, gıda maddeleri, içecek su, kadınların velûdluğu, çocuk ölümleri, köy temizliği etrafında uzun bir tetkik yapmıştır. Doktorun bu tetkik sonunda hazırladığı raporun ilk kısmını dün neşretmiştik. Bugün de son kısımlarını neşrediyoruz.

Doktor Eckstein burada malaryaya karşı yapılan mücadeleden sonra trahom mücadelesinden hayranlıkla bahsetmekte ve sonra tetkiklerinin neticelerini yazmaktadır.]

Trahom mücadelesi ve ishal

Aynı hududsuz hayranlığı cenub vilâyetlerindeki *Trahom mücadelesi*ne karşı da his etmekteyiz. Binlerce çocuk ve büyük buralarda her gün muntazam tedavi görmektedir. Mücadeleden alınan neticeler, hastalığın tabiatı icabı olarak, ancak uzun zaman sonra herkesin gözüne çarpabilecek bir mahiyettedir. Lâkin biz şahsen böyle muazzam bir teşkilât ve muvaffakiyetli bir mücadele görmedik.

İshal hastalıkları da elân bugün küçük çocuklar ve süt çocukları arasında bazı kurbanlar almaktadır. Fakat bunların tedavisi de büyük terakkiler göstermiş, bunların yüzünden olan vefiyat gözle görülecek derecede azalmıştır. Bu hastalıklara karşı olan mücadele gelecek senelerin esaslı vazifelerinden biridir. Bu mücadele için lâzım gelen ihzarî çalışmalar Ankara müesseselerinde sıhhat vekilinin sevk ve idaresi altında bir kaç zamandanberi takib edilmektedir.

Başka hastalıklardan kızamık, boğmaca v. s. gibi intanî hastalıkları da saymak lâzımdır. Çok defa uzun süren fasılalardan sonra bazan pek şiddetli olmak üzere münferid köylerde zuhur etmektedirler. Son senelerde bu hastalıklar bazan çocuklar arasından [illegible] karşı açılan mücadele çok ilerlemiş olup teşkil ettikleri tehlike gittikçe küçülmektedir. Bazı köylerin âdeta tecrid edilmiş gibi olan vaziyetleri yüzünden bu gibi hastalıkların çıktığı haberi alelekser hastalık geçtikten sonra alâkadar memurlara gelebiliyor ve bu suretle tedbirler geç kalıyordu. Bir müddettenberi bu gibi hastalıkların süratle haber alınmasını temin eden tedbirler alınmıştır. Bu sayede hekim tarafından tedavi edilebilmeleri imkânı temin edilmiştir.

Cilt hastalıkları

Ender olarak cilt hastalıklarına rast geldiğimizi bilhassa zikretmek lâzımdır. Empetigo denilen hastalık çok nadirdi, hiç uyuz görmedik. Bu haller çocukların iyi bakıldığını ve çok temiz tutulduğunu isbat eden en büyük delillerdir.

Elimizde tüberkülin tatbiki gibi mutlak ve katî bir ölçü olduğu için köylerde tüberkülozun ne dereceye kadar intişar etmiş bulunduğunu araştırmaya bilhasa kıymet verdik. 19 köy ve 6 vilâyetteki 1528 çocuk üzerinde tatbikat yaptık ve bu oçcukların kısmı azamını kontrol edebildik. Çocukların ancak % 9.39 unun tüberküloz intanı almış olduğunu, fakat bunların kısmı azamının tekrar iyileşmiş olduğunu tesbit ettik. Bu taamül ömründe bir defa hastalanmış fakat ondan sonra çoktanberi şifayap olmuş bulunan çocuklarda bile müsbet çıkar. Elde ettiğimiz neticelere benzeyen müsaid neticeler kısa bir zaman evel Dr. Hüsamettin Kural tarafından neşredilmişti. (*). Bizim neticelerimiz bunları teyid etmektedir. Tüberkülozun intişarı köylerde şehirdekine nisbetle daha azdır. (Meselâ İstanbulda olduğuna nisbetle). Şehirlerde "beyaz ölüm" henüz bir çok kurbanlar verdirmektedir.

Almanya'nın iktisadî vaziyeti müsaid olan mıntıkalarında 0 - 15 yaşları arasından çocuklarda % 30-40 tüberküloz görülmektedir. Demek oluyor ki Türk köylerindeki vaziyet çok daha müsaiddir.

Annelerin veludluğu ve çocuk ölümleri

Son söz olarak tetkikatımızın en mühim mevzuuna yani annelerin velûdluğu ve çocuk ölümü bahsine geliyoruz. 8000 kadın üzerinde istatistik tetkikatı yaptık. Bu mikdar ziyaret ettiğimiz bütün vilâyetlerdeki kadınların % 1.3 ünü teşkil etmektedir. Fazla umumileştirmek istememekle beraber bu tetkikattan umumî istatistik telâkkilerine göre iyi bir vasatî netice elde etmek kabil olduğunu söyliyebiliriz. 100 kadına göre hesab edilince şu neticeler elde edilir.

[*] Société des Nations. C. H. Document No. C. H. 1210

İstep köyü kültür ve teknik bekliyor

Yaş	Doğum adedi	Ölen çocuklar	Kalan çocuklar
18-24	209.5	40.9	168.6
25-29	332.7	89.6	243.1
30-34	440.2	134.9	305.3
35-39	545.3	176.2	369.1
40-44	604.9	211.5	393.4
45-....	686.8	309.7	377.1

Bu neticeler şayanı hayret derecede müsaittir. Doğum adedi muntazam ve dik olarak yükselmekte 40 - 44 yaşlarının teşkil ettiği gruptaki kadınlarda vasatî 6.05 çocuk bulunmaktadır. 45 yaşından fazla olan grupta vasatî 6.87 çocuk isabet etmektedir ki bu hal son senelerde köyde hafif bir doğum azalması mevcud olduğunu fakat bunun endişeye sebeb olamıyacağını gösterir.

Çocuk ölümleri

Şimdi çocuk ölümlerine gelelim. Malarya mücadele mıntakalrı müstesna olmak üzere süt çocuğu vefiyatını yahud ayrı ayrı yaş gruplarına aid çocuk vefiyatını hesab etmeye yarayacak doküman olmadığından süt çocuğu vefiyatını yahud başka yaş gruplarına aid vefiyatı tesbit kabil değildir. Her kadının vasatî kaç çocuğu öldüğünü hesab etmek sureti ile çocuk vefiyatını bilvasıta hesab etmek kabildir. Tabiî, bu esnada her yaş grupundaki ölümler ayrı bir delâleti haizdir. Meselâ 18 - 24 yaşındaki kadınların çocuk vefiyatı % 20 ise bu nisbet 40 - 44 yaşındakilerin grupunun gösterdiği % 30 nisbetinden daha yüksek sayılmalıdır. Çünkü evelce vasatî evlenme yaşı 14 olduğuna nazaran 40 - 44 yaşları grupundaki bir kadının "çocuğum" diye ifade ettiği ölüm vakaları haddi zatında kâhil yaşındaki şahıslara aid bulunmaktadır. Şu halde, 30 - 34 yaşındaki grupun öte tarafındaki gruplardaki çocuk vefiyatı hakikatte bulunan rakamdan daha aşağıdır. Bu vaziyet hayattaki çocuklarla ölmüş olanların adedini gösteren 1 Nr. grafikde gayet vazih olarak görülmektedir: Ölen çocuklarla kalan çocukların biribirine nisbeti tarafımızdan tetkik edilen 13 vilâyetin her birinde birbirine fevkalâde benzemektedir. Bu hal bilhassa genç yaş gruplarında göze çarpmaktadır. Bu da vardığımız neticelerin doğruluğunu gösterir. Umumiyetle ölüm nisbeti çok defa zan edildiğinden kat kat azdır: Meselâ 18 - 24 yaşlarına aid olan ilk gruplarda - yalnız süt çocuklarına aid olan ölüm değil! - umum çocuk ölümü takriben % 25 kadardır. Hususi iklim şartları göz önüne alınırsa bu rakam katiyen fazla yüksek sayılamaz. Şu halde yalnız münferid vakaların bilinmesi yüzünden arasıra duyulan kölerdeki vefiyatın fevkalâde yüksek olduğu iddiası bizim elde ettiğimz neticelere uymamaktadır. Bu iddia hiç değilse tarafımızdan tetkik edilen vilâletler ve köyler hakkında varit değildir.

Altı aydan beri Ankarada poliklinikte tesbit etmekte olduğumuz istatistik ile bu vaziyet mukayese edilirse keyfiyetin doğruluğu bir kat daha meydana çıkar. Bu son istatistik 2811 kadın üzerine istinad etmektedir. Bunlardan 2196 tanesi basit tabaka 614 tanesi münevver tabaka denilen sınıfa dahildir. Kadın başına isabet eden vasatî rakamlar bu sayfada ayrı bir cedvel halinde gösterilmiştir.

Köyler ve Ankaradaki basit tabaka

Köylerdeki vaziyet ile Ankaradaki basit tabakanın vaziyeti arasındaki fark azdır.

Köylerdeki doğum adedi bir az daha yüksekcedir, çocuk ölümünün gösterdiği farklar azdır, hattâ köylerdeki büyük yaş tabakalarının teşkil ettikleri gruplarda şehirde olduğuna nisbetle bir az daha azdır; hiç kimse Ankaradaki çocuk vefiyatının fevkalâde yüksek olduğunu iddia edemez; yapılan istatistik tetkiklerinden anlaşıldığına göre köyler için de vaziyet böyledir. 18 - 24 yaşlarına aid gruplar tetkik edilirse görülür ki köylerdeki çocuk vefiyatı şehirde, en mutena şerait altında bakılan "münevver tabaka" çocukları arasındaki ölümlerden ancak iki misli fazladır. Daha yaşlı gruplarda köylerdeki ölüm nisbeti ile şehirdeki ölüm nisbeti arasındaki farkın gittikçe büyümesinin en mühim sebebi "münevver tabaka" da doğum rakamının süratle düşmesidir.

Beynelmilel taamüle göre 3,4 adedi kadın başına isabet eden berhayat çocukların ölçüsü olmak üzere kullanılmaktadır. Bu rakam temin edilmiş ise nüfusun artması katiyetle beklenebilir. Köylerde daha 35 - 39 yaşındakilerin grup tarafından bile temin edilmiş bulunan 3 - 6 adedi bunu geçmektedir. Daha ilerdeki gruplar bunu 3.9 ile geçiyor. Hattâ "45 yaşından büyüklerin" grupu da bunu 3.7 ile tecavüz etmektedir, çünkü göstermekte oldukları vefiyat hakikatı halde "çocuk vefiyatı"ndan sayılamaz! 3.4 adedi şehirde ancak "45 yaşından büyükler" grupu tarafından geride bırakılmaktadır: 3.7 adedi ile, "münevver ver tabaka" bu adedden çok geride kalmaktadır (2.5 ile!). Şu halde nüfus artması köyler için mükemmel bir surette temin edilmiş demektir. Türkiye nüfusunun % 80 ini köylüler teşkil ettiği cihetle, şimdiye kadar tesbit etmiş olduğumuz vaziyet bütün vilâyetlerde de aynen mevcud ise, bu nüfus artması bütün Türkiye için aynen temin edilmiş olmak gerektir.

Köylerin sağlam bir nüfus siyasetine nail bulunuşu mes'ud bir inkişafın temel taşıdır.

Yaş	18-24			25-29			30-34			35-39			40-44			45—		
Çocuklar	Doğan	Ölen	Kalan	Doğan	Ölen	Kalan	Doğan	Ölen	Kalan	Doğan	Ölen	Kalan	Doğan	Ölen	Kalan	Doğan	Ölen	Kalan
Köyler	2.1	0.4	1.7	3.3	0.9	2.4	4.4	1.3	3.1	5.4	1.8	3.6	6.0	2.1	3.9	6.8	3.1	3.7
Ankara basit tabaka	1.7	0.3	1.4	2.8	0.8	2.0	4.1	1.3	2.8	4.6	1.9	2.7	5.5	2.5	3.0	6.9	3.2	3.7
Ankara münevver tabaka	1.5	0.2	1.3	2.1	0.3	1.8	2.4	0.3	2.1	2.9	0.6	2.3	3.3	0.8	2.5	3.5	1.0	2.5

1 Gün İçin

Asrımızda sinema ve stadyom seyircileri

"Işık tekrar canlanınca sinema salonlarında en çok dikkate çarpan şey, insanı şaşırtan güzellik ve zariflikleriyle hemen hepsi genç kadınların, kapıya doğru devam eden yavaş ve dalagalı yürüyüşte, ekseriyeti teşkil etmeleridir. Sinemalar modern gençliğin hâkimiyetini tesis etmiş olduğu yerlerdendir.„

"Bir futbol maçı *yarı son* veya *son* ise, yahud biri yerli ve diğeri yabancı iki takım arasında yapılıyorsa halk stada doğru sonsuz bir dizi teşkil eder. Bu gibi spor tezahürlerinde gençlik kuvvetinin ifadsini bulan halk istisnasız her muhittendir. Dikkat ediniz : Stada doğru uzanan yayalar dizisinde, kadın erkek, genç ihtiyar ve çocuk, adî adımla yürüyene tesadüf etmezsiniz; herkes koşar, itişir, dürtüşür ve stadyomun veya hipodromun merdivenleri üzerinde de kaynaşır.„

Bu satırları, geçen bir buçuk tatil gününde, Ankara sinemalarına, stadyomuna ve hipodromuna gidip oralarda edindiğim intibalarla ben yazmadım. Başlık ve cümleler bir fransız gazetesinindir. İmdi "asrımızda sinema ve stadyom seyircileri„ başlığını ve altındaki cümleleri Ankara sinemalarına, Ankara stadyom ve hipodromuna gittiğim bir tatil gününün akşamı ben de böylece yazabilirdim : Sinemalarımızda ve spor yerlerimizde manzara ayni manzaradır; seyirciler ayni güzel ve zarif genç kadınlar veya koşan, itişen, dürtüşen ve tribünler üzerinde kaynaşan ayni çocuklar, ayni gençler, ayni yaşlılardır

"Kimlerle düşüb kalktığını söyle, kim olduğunu söyliyeyim.„ sözlerindeki hakikat, asrımız eğlencelerinin aktörleri ve seyircilerinin hakikatidir. Ayni suretle döşenmiş salonlarda ayni filimleri görmekte olan. Bükreşli, Pekinli, Londralı veya Ankaralı halk kılık ve düşünce bakımından biribirinin az çok benzeridir, stadyom ve hipodromdakilerde yürüyüş ve heyecanlanış bakımından biribirinin az çok benzeri olduğu gibi...

Ve bunun böyle olması elbette daha iyidir. Zira türlü sahalarda, biribirinden ayrılması sebebleri çoğaltılmağa çalışılan beşeriyet, gençlik vasıtasiyle sinema ve stadlarda biribirine yaklaşmak imkânını bulacaktır. — *N. B.*

Hayat, sen ne güzelsin!

Gülmek mi, ağlamak mı lâzım bu hale!

— 10 —

Nakleden: N. B,

Ve şayet o zaman mahud şantözün peşisıra koşacak yerde aklımı başıma alarak evlenmiş olsaydım bugün böyle, bizdeki maden arayıcıları gibi âkibeti meçhul bir iş için son liralarımı sarfetmez, milyonluk bir sinyoranın hayatını rahat geçiren kocası olurdum.

Ciddî bir adam isabeti ile, prenses Şükriyeyi, evlilik denilen mükemmel müessesenin içine kadar takibe, bunun için, karar verdim.

Hüseyin Tuğrul bu kararıma şöyle bir dudak bükerek:

— Vallahi kardeş, ne diyeyim, ben kadınları ancak sevmek için severim, dedi. Sen bana: "zengin kadınla evlenmeği bir gaye haline getiren erkek yalnız ben miyim?„ diyeceksin. Fakat dikkatli ol: kadın, heveslerine tâbi bir benzerimizdir; fakat erkek değildir; ona pek güvenmemeli... Ben bu işe ancak nikâhtan ve hattâ çiftliklerin idaresini eline aldıktan sonra inanabilirim.

Gerli ferli yakın akrabanın yardımı istihfaf edilemiyeceğinden mutavassıt olarak istifade etmek üzere amcamı İstanbula davet etmeği düşünmüştüm. Fakat sonra, bu işi ona baş vurmadan neticelendirmeyi bir haysiyet meselesi saydım: öyle bir yalan ve dolan şebekesi içine girmiştim ki bundan ancak kendi kendime kurtulabilirdim. Prenses Şükrüyeye bir gün Perapalasta, bir başka gün Kadıköy vapurunda rast geldim. Ayni ciddî ve ayni zarif kadındı. Yorgo onun *birinci sınıf* zenginlerden olduğunu haber vermişti. Fakat tedbirli ve ihtiyatlı olamak artık vazifemdi. İstanbulun kibar mahfillerini de, başka büyük şehirlerde olduğu gibi, ilk adımda insanı içine alıb boğarak yok eden bataklıklar nevinden, çok tehlikeli yerler telâkki etmeğe mecburdum. Nihayet prenses, kendisini evinde ziyaret edebileceğimi haber verdiği zaman biraz gönlüm ferahlandı. Diğer taraftan da evinin nasıl olduğunu merak ediyordum. Zira bir insanla onu çerçeveleyen muhit arasında sıkı bir münasebet olduğu muhakkaktır. Eşya, sahiblerinin sırlarını ifşa eder; mefruşat geveze geveze söylenir: Onlarda, hal gibi, mazinin de konuşan bir tarafı mutlaka vardır ve dillerinden anlarsanız bir evdeki kanapelere, halılara, levhalara ve hizmetçilere bakarak nerede ve kimin yanında bulunduğunuzu tahmin edebilirsiniz. Hafifmeşreb bir kadının hizmetçisi bir aile kadınının hizmetçisi gibi size kapıyı açmaz.

Bütün bunları düşünerek ve müşahede kabiliyetimi azamî derecede kullanmağa çalışarak edineceğim kanaata göre kararımı verecektim: gördüklerim prensesin tamamiyle lehinde çıktı.

Şişli caddesindeki büyük apartmanlardan birinde geniş, aydınlık bir daire : Güzel mobilyalar; mikdarı az, fakat çok değerli biblolar; yemek salonundaki som pelesenk büyük büfenin kesme camları ardında gümüş takımlar....

— Canım beyefendi, bunların tetkike değer tarafları yok : İstanbulda geçirdiğim altı ay zarfında kullanacağım gündelik eşyayı buraya getirttim. Nem var, nem yoksa hepsi Mısırda... Zaten burada kabul ettiklerim ya akrabamdan birkaç ihtiyar, yahud çok samimî bir iki dosttur.. Onlara ne diye gösteriş yapacağım ?...

Hiç bir tarafta gazete, cıgara ağızlığı, şüpheli fotoğrafi, tütün kokusu gibi erkek izleri yok....

Yalnız yaşlı bir karı koca: biri aşçı ve orta hizmetçisi, diğeri uşak... Bunların da temiz kıyafetleri sakin halleri, terbiyeli konuşmalariyle iki emekdâr oldukları besbelli...

Prenses bunlardan bahsederken :

— Ellerinde büyümüşüm diyor.

Salonda yağlı boya bir tablo var ki prensesin büyük babasını sırmalar ve nişanlar içinde gösteriyor.

Prenses, umumî yerlerde nasıl mükemmel bir hanım efendi ise evinde de gene öyle hanım efendi... Vakıa benden birkaç yaş büyük... Fakat onunla evlenerek pek iyi bir iş yapacağımı tahmin ediyorum.

Bu tahminimden bahsettiğim Hüseyin Tuğrul, gayet hesablı :

— Evet, hakkın var : senden daha evvel ölür ve serveti sana kalır demişti :

Hayır, ben hiç te o fikirde değilm. Yalnız onun muhitine girmiş olmak bile benim için çok kıymetli bir kazanç olacak: o beni inceltecek, ne olsa basit olan terbiyemi asrileştirecek, genişletecek...

Prensese karşı kayıdsızlık gösteremedim. Daha doğrusu ne kadar teshir kabiliyetim varsa hepsini bol bol kullandım : Sırrı Amcamın tavsiye etmiş olduğu gibi sevimli ve neşeli göründüm. Zaman zaman heyeccanlı ve *şairane* oldum: büyük muharrirlerden intihal ettiğim şiirleri hayalimin mahsulü imişcesine ve romantiklerin de en güzel parçalarını seçerek dinliyenin - hele bir kadın olursa - ruhunu titreten aşk ve visal hikâyelerini okudum. Sonra, hiç bir başlangıca lüzum görmeksizin, kediler gibi sürtünücü, daha çok çapkın delikanlı rolü oynadım.

Bu taktiğe sıkı bir şekilde devam ettim; zira karşımdaki hemen hemen bana üstündü: evlenme projelerimi hayat hakkında şiirsiz ve çok realist bir anlayışa irca ederek servetimin derecesini öğrenmeğe çalışıyordu. Çiftliğe dair malûmat istiyor, hattâ Konyaya kadar yapacağımız bir seyahattan bahsediyordu. Bu seyahat için mevsimi muvafık bulmuyor, zaman zaman sızlamakta olan ayağımın tedavisini yarım bırakmağı istikbalimiz için zararlı görerek tam Mısıra gidilecek aylarda bulunduğumuzu ileri sürerek evvelâ oraya gitmeği teklif ediyordum. Prenses, yanında bir gençle böyle bir seyahata çıkmağı şimdiye kadar dil uzatılamamış olan şerefi namına gayet tehlikeli bir teşebbüs addediyordu.

Söz bu şekli alınca prenses, haşmetli bir eda ile :

— Ben vaziyette bir kadının en büyük ziyneti şerefidir, diyordu.

Bir sinemaya, yahud Maksim gibi herkesin gidebileceği bir bara gitmeği teklif edecek olsam gene şeref ve haysiyetini düşünerek şiddetle reddediyordu.

Bu halden şikâyette bulunduğum Hüseyin Tuğrul :

— Kibar kadınlar hep böyledir, dedi, sıkıştırmalı, yahud vaz geçmeli.

Hüseyin Tuğrul'un tavsiyesi fayda verdi. Kendisini unutmak için cenub Amerikasına gitmektenbaşka çarem kalmadığını prensese tehdit makamında söyliyerek cüreti de ele alınca muradıma nihayet erdim. Memnundum, son derece memnundum, bütün istikbal sıkıntılarımı unutacak kadar memnundum. Zarif serseri rolü artık bitmişti. İlk defa ev sahibi olan bir yeni gelin kadar rahat ve sakindim.

Benden yaşlı olan bu kadını henüz sevmemekle beraber günün birinde seveceğimi de umuyordum : İnsan ekmeğini veren eli ısırmak için bir canavar olmak lâzım değil midir ?

Engellerin en büyüğünü atlatmaştım. Şimdi bütün davâ nikâhı biran evvel yapmakta idi. Prenses bir kere resmen karım olduktan sonra Konyadaki çiftliğin yerinde yeller estiğini haber almasının hiç bir ehemiyeti kalmazdı. Nihayet gençtim, çirkin değildim, ve benim gibi bir adam karısı olmak zengin bir kadın için bir şeref ti. Ve sonra, Konyadaki çiftlik artık benim değilse de benim olmamışmı idi?

(Sonra var)

Başbakan dün programını bildirdi

(Başı 1. inci sayfada)

vasfı olacaktır.

Bu çapta bir vazifenin devamlılığını ve canlılığını muhafaza ederek nesillere intikal edecek semereler verebilmesi için birinci derecede ve her şeye takdimen nazara alacağımız eleman memleketin emniyeti ve kültürü olacaktır.

Emniyetsiz hiç bir şey yapılamaz. Kültürsüz hiç bir şey yaşamaz. Emniyet ve kültür her iyi her devamlı şeyin ana temelidir.

Dahiliye

Dahiliye işleri itibariyle, arkadaşlar:

Cumhuriyet Türkiyesinde bir çok memleketleri kemiren ve hükümetlerinin belli başlı meşgalesi halinde olan, iç siyasî davalar yoktur. Türk hükümetinin ve türk milletinin müşterek emeli, millî ve ferdî faaliyetlerin her sahada inkıtasız devam etmesi ve semere vermesi için mevcud katî emniyet ve istikrar havasının idamesidir. (Bravo sesleri).

Şef'in, milletimizin lâyık olduğu yüksek medeniyet ve refah seviyesine varmasını alıkoyacak hiçbir engel düşünmeye yer bırakılmadığı ve bırakılmıyacağı şeklindeki yüksek ifadeleri Türkiye cumhuriyetindeki eşsiz emniyet ve istikrar havasının en büyük teminatıdır. (Bravo sesleri).

Parti programının emrettiği veçhile, bütün inkılâb neticelerini yurddaşların tam güvenliğini ve ulusal düzeni kanunlarımızla koruyan ve hiç bir hâdise veya âmil karşısında sarsılmıyan hükümet otoritesini temel sayıyoruz.

Hayat ucuzluğu

Hususî idarelere ve belediyelere Şef'in ilhamını takib ederek büyük kalkınma savaşımızda başarı hasılasını artıracak ve hususiyle hayat ucuzluğunu temin edecek vazifeler vereceğiz.

Plân dahilinde sıralıyarak başarmak istediğimiz başlıca işlerden bir kısmı da şunlardır:

— Müstahsillerimizi sevindirecek bir mevzu olan ziraî asayiş kanun lâyihasını bu devrede meclise yetiştirmeğe çalışacağız.

— Belediyeler beş senelik mesai plânı tanzimine sevk edilecek. Harita, imar plânı, su, ışık, kanalizasyon, kültür ve spor işleri, çocuk bahçeleri ve kısaca şehirlerin sıhat ve güzelliğini alâkadar eden belli başlı işleri, plânlaştıracak ve bu plânlar, Şef'in işaret buyurdukları veçhile; merkezde "belediyelerimizi türeli bir surette aydınlatmak, kılavuzlamak" vazifesiyle teşkil edilecek olan teknik büronun mütekaddim tetkik ve kontroluna tâbi olacaktır.

— Belediyeler mesken, bina, yiyecek ve içecek gibi hayat ucuzluğunda ölçüler kanunu tatbikatı gibi alış veriş doğruluğunda müessir vazifeler alacaklardır.

— Belediye gelirlerini artırmak için tedbirler alınacak ve şehir dahilindeki kara ve deniz nakliyelerinin ve diğer ticarî mahiyette umumî hizmet işlerinin peyderpey belediyelere devri temin olunacaktır.

— İstanbuldan başlanarak coğrafi mevkii ve tabiî güzelliği seyyah celbine müsaid şehirlerimizin bir plân dahilinde ve bu maksatlarla imarına devlet büdçesinden yardım edilecek.

— Polis teşkilâtını kazalara kadar teşmil edeceğiz ve şehirlerde belediye zabıtası polisler tarafından temin edilecektir. Polis ve âmirlerinin halkla olan münasebetleri ve halka karşı vazife ve hizmetleri için hususî kurslar tertib edilecektir.

— Nüfus yazımı, ve jandarma ve polis hakkındaki mesaiye her birine aid plânlar dahilinde devam edilecektir.

— Yollarda kasabalarda seyrü seferin tanzimi ve selâmeti için umumî bir kanun hazırlıyacağız.

Hulâsa olarak dahiliye teşkilâtımızın memleket dahilinde geniş mikyasta ve plânlı bir surette ileri rehberlik vazifesini en iyi bir şekilde yapmak için cari mesaisine dikkat ve itina ile devam olunacaktır.

Sağlık

Sağlık işleri: her zaman üzerinde ehemiyetle durduğumuz millî meselemizdir.

Bu hususdaki çalışmalara bir plân dahilinde genişlik vermek siyasetine devam edeceğiz.

— Ana ve çocuk hayat ve sıhatinin korunması için şimdiye kadar tesis edilmiş olan doğum ve çocuk bakım evleriyle çocuk bakım dispanserleri ve süt çocukları müşahede evlerinin sayılarının arttırılması.

— Köylerde doğum yardımlarını temin edecek köy ebesi yetiştirmek için köy ebe mektebleri tesisi.

— Kaza merkezlerinin doktorsuz kalmamasının temini yolunda doktor sayısını ihtiyaç derecesine çıkarmak için alınmış tedbirlerin hızlandırılması.

— Şehir, kasaba ve köylerimizin shî vaziyetlerini islâh için içilecek su tesisatı, fennî mezbahalar tesisi ve saire gibi umumî sıhat işlerinin tanzimi.

— Vilâyet ve belediye hastanelerinin sayı ve yatak adetlerinin çoğaltılması.

— Sıtam, trahom, firengi ve verem gibi hastalıklara karşı yapılmakta olan fennî mücadelelerin teknik imkânların müsaid olduğu nisbette inkişaf ettirilmesi.

Proğramlaştırıp tahakkuklarına hız vereceğimiz başlıca işlerimizdir.

Göçmen işleri

Aynı vekâlete verilmiş olan göçmen işlerinin bu günkü plânlı vaziyetini idame ve yurd dışından gelecek türklere malî vaziyetimizin imkân verdiği yardım ve kolaylığı göstereceğiz.

Sureti umumiyede geniş ve etraflı bir nüfus politikasını programlaştıracağız.

Adliye

Adliyemize geliyorum.

Arkadaşlar:

" Yurd emniyeti içinde fertlerin emniyetini de, lâyık olduğu derecede göz önünde tutarız. Bu emniyet Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının ve türk hâkimlerinin teminatı altında en ileri şekilde mevcuttur.

Emniyet ve hak işleriyle alâkalı usullerde ve kanunlarda kolaylık, çabukluk, açıklık ve kesinlik esas olmalıdır.."

Şef'in direktifidir; ve adliye işlerimizde rehberimiz olacaktır.

Hukukî mevzuatın ticarî ve iktisadî işlerle olan yakın alâkasına şüphe yoktur. Kanunlarımızı memleketin ekonomik inkişaflarına ve bugünkü iktisadî harekt icaplarına daha uygun bir hale koymak zarureti karşısındayız.

Kara ve deniz ticaret kanunları

Kara ve deniz ticareti kanunları üzerindeki incelemeleri bu sene içinde bitirerek, büyük meclise arzetmek kararındayız.

İcra dairelerinin ıslâhı ve muamelelerin daha ziyade emniyeti ve süratle yürütülmesinin ehemiyeti, üzerinde duraklamağa ihtiyaç yoktur. Bu ıslâhatın tam ve katî olmasını temin için icra kanununun mehazi olan İsviçre adliyesinin icra işlerinde bulunmuş, bir mütehassısı davet edeceğiz.

Üzerinde çalışıldıktan ve.. ihtiyaçlar tesbit olunduktan sonra icra teşkilâtının vatandaşların icra daireleri ile ilişiklerini en iyi bir şekilde kolaylaştıracak hale getirilmesi temin olunacaktır.

Meşhud cürümler

Meşhud cürümler kanunundan müsbet netice alınmıştır. Bu kanunun tatbik sahasını genişleten yeni bir lâyiha teklif olunacaktır.

Mahkûmların, iş yerlerinde çalışmalarından kendileri için ve iş sahibleri için karşılıklı faydalar hasıl olmuştur. Bunların daha geniş mikyasta ve bilhassa maden işletmelerinde çalıştırılmaları mukarrerdir.

Medenî bir cemiyetin temeli, kanunlarının mutlak hâkimiyeti ve ferdleri arasındaki münasebetleri ileri hayat icablarına uygun şekilde tanzim edebilmesidir.

Türk adliye makanizması bu konsepsiyonla işlemektedir ve işlemeğe devam edecektir. İleriyi kavrayış bütün adlî mevzuatımızın esas vasfı olacaktır.

Adliye işleri hakkındaki mütaleâlarımızı bitirirken rejimimizin aleyhdarlığına karşı inkilâbımızın istikrarını teyit için daha müessir kanunî tedbirler almak kararında bulunduğumuzu ilâve etmek isterim. (Alkışlar)

Ekonomi

Şimdi arkadaşlar :

Her zaman ve her işte isabet şaşmayan karakteri olduğunu tecrübe ile de bildiğimiz Şef'in bir kül diye ifade ettiği ekonomik işlerden bahsedeceğim.

Önder, bu kürsüden şu hakikatleri söylemiştir :

"Derhal bildirmeliyim ki, ben, ekonomik hayat denince; ziraat, ticaret, sanayi faaliyetlerini ve bütün nafia işlerini, biribirinden ayrı düşünülmesi doğru olmayan bir kül sayarım. Bu vesile ile şunu da hatırlatmalıyım ki, bir millete müstakil hüviyet ve kıymet veren siyasîğ varlık makinesinde, devlet, fikir ve ekonomi hayat makanizmaları, biribirlerine bağlı ve biribirlerine tâbidirler; o kadar ki, bu cihazlar biribirine uyarak ayni ahenkte çalıştırılmazsa hükûmet makinesinin motris kuvveti israf, edilmiş olur. Ondan beklenen tam verim elde edilemez.,,

Onun büyük görüş ve ilhamlarının ifadesi olan parti programımız tarım, endüstri, madenler, ormanlar, tecim ve bayındırlık işlerini ekonomi başlığı altında toplamış bulunuyor.

Şef'in ekonomik işlerde parulası en ileri teknik ile, plânlı ve en randımanlı şekilde çalışılmasıdır.

Şef bunu bize çok yerlerde, rasyonelleşme kelimesiyle ifade etmişlerdir.

Ziraat, iktısad, nafıa ve hattâ maliye vekâletlerinin uğraştıkları işlerin biribirinin kuvvetini azaltmıyacak ve bilâkis artıracak şekilde merkezî bir koordinasyona tâbi tutulması, rasyonel çalışmanın tabiî icabıdır. Bu istikamette çalışılacaktır. (Bravo sesleri).

Ziraat

Sayın arkadaşlar;

Türkiyede teknik ve rasyonel ziraî inkişaf meselesi Türkiye endüstrileşme savaşına gireli şimdiye kadar türk tarihinde hiç bir devrede haiz olmadığı hususî bir ehemiyet iktisab etmiş bulunuyor.

Biliyorsunuz ki bugünün ziraat tekniği yalnız en fennî şekilde toprağın verdiğini istihsal etmek değil piyasanın istediğini ve istediği nisbet ve şekilde topraktan almak demektir.

Bu bakımdan modern çiftçilik en çok bilgiye itinaya ihtiyaç gösteren en asîl beşerî çalışmalar arasına girmiştir.

Böyle bir ziraî kalkınmayı her şeyden önce ekseriyeti köylü ve çiftçi olan halkımızın radikal kalkınması için,vâsi topraklarımızın, iklimimizin ve coğrafî vaziyetimizin bahşettiği büyük imkânı ticaret muvazenemizde en kuvvetli eleman haline getirmek için ve nihayet endüstrileşme yolunda ilerliyen memleketimizde köylünün iştira kudretini, artırmak için ihmal edilemez bir zaruret savıyoruz.

Böyle bir neticeye varmak için bu büyük millî işin bütün safhalarını ihtiva edecek esaslı ve etraflı bir plân üzerinde ısrarla çalışmak kararındayız.

Bu plân mevzuat ve tedrisat usullerimizde yapılacak değişiklikleri ana tarım endüstirilerini en başta buğday olmak üzere toprak ürünleri politikamızın esaslarını hayvancılık ve bununla alâkalı meseleleri orman işlerini ihtiva edecek ve köylünün ayağına ileri tekniği ve neticelerini en kısa zamanda ulaştırmak ve millî ekonomi icablarımıza en uygun gelecek ve halkça sevilip benimsenecek rasyonel bir ziraat rejimi kurmak ana fikri üzerine bina edilmiş bulunacaktır. (Alkışlar).

Şef'in direktifleri

Şef, "milliğ ekonominin temeli ziraattır.,, buyurmuşlar ve muhtelif direktifler vermişlerdir. Plâna bağlanarak tamamen tahakkuk ettirilecek olan bu direktifler aşağıdaki gruplarda toplanabilir:

— Topraksız çiftçi bırakmamak;

— İş vasıtalarını artırmak, iyileştirmek ve korumak;

— Ziraat bölgelerine göre hususî tedbirler almak;

— Çok; iyi ve ucuz istihsal temin etmek;

Topraksız çiftçi bırakmamak prensipi parti programımızın 34 üncü madesine dayanır. Her türk çiftçisi ni kâfi toprak sahibi etmek ve topraksız çiftçiye toprak dağıtmak için hususî istimlâk kanunları çıkarmak bu maddenin hükmüdür. Her türk çiftçi ailesinin çalışarak geçinebileceği bir toprağa malik olmasını vatan için sağlam bir temel ve imar esası saymaktayız. Memlekette her bölgenin hususî şartlarına göre bir çiftçi ailesinin geçinebilmesi için muhtaç olduğu toprağa malik olmasını behemehal temin etmek ve bu aile toprağının hiç bir sebeb ve suretle parçalanmasına ve elden çıkmasına meydan vermemek lâzımdır. Her bölgenin nüfus kesafetine ve toprak verim derecesine göre büyük çiftçi ve çiftlik sahiblerinin işletebilecekleri arazi genişliğini sınırlandıracağız. Buna aid bir kanun lâyihasını bir an evel hazırlıyarak büyük meclise takdim etmek kararındayız.

İş vasıtaları

İş vasıtalarına gelince:

Umumiyetle büyük küçük bütün çiftçilerin iş vasıtalarını artırmak, iyileştirmek ve korumak için gereken kanunî ve teknik tedbirler alınacaktır.

Tercihan at olmak üzere en küçük çiftçi ailelerinin bile bir çift hayvana malik edilmeleri imkânının teminine çalışılacaktır. Bunun için kredi kolaylığı vergiden ve hacizden istisna gibi çarelere müracaat edilecektir.

Çiftçi elindeki iptidaî ziraat aletlerinin bir program dahilinde fennî aletlerle tebdili için çalışılacaktır.

Şef, "Köylüler için umumiyetle pulluğu pratik ve faydalı bulurum. Traktörler, büyük çiftçilere tavsiye olunabilir. Köyde ve yakın köylerde müşterek harman makinaları kullandırmak, köylülerin ayrılamıyacağı bir âdet haline getirilmelidir.,, buyurmuşlardır.

Mesaimize, bu neticeye götürecek istikamet verilecektir.

Ziraat bölgeleri

Şef, "Memleketi, iklim, su ve toprak verimi bakımından ziraat bölgelerine ayırmak icab eder.,, buyurmuşlardır.

Rasyonel bir ziraî kalkınmayı teshil edecek olan bu yol takib edilecek ve her bölgenin özel şartları ve bu şartlara en uygun ziraat şekli ve mahsul nevileri tesbit edilerek programlarını hazırlamak ve bunları tahakkuk ettirmek üzere gereken kanunî teknik tedbirler alınacaktır.

Memleketin kudret ve refahını artırmak ziraatte kalkınmağa bağlıdır. Atatürk, tutulacak yolu her fırsatta bize göstermiş ve bizzat ziraatle uğraşarak övünülecek eserler meydana getirmiştir. Bugün millete hediye etmiş oldukları çiftlikler en az müsait iklim şeariti içinde bile teknikle, sebatla çalışmanın ne büyük neticeler verebileceğini, bütün memlekete fiilen gösteren fikir ve emek âbideleri halindedir. Türk çiftçisi büyük kurtarıcısının bu en büyük dersini asîl jestiyle birlikte daima minnet ve şükranla yadedecektir. (Bravo sesleri).

Hükümet de Atatürk'ün izinde yürüyerek bu çiftlikleri bütün müesseselerile bulundukları bölgeler ziraatinin kalkınması için nümune çiftliği halinde idare ve inkişaf ettirmeği ve şimdiye kadar devlet elinde bulunan ve bundan sonra ihtiyaca göre yeniden tedarik edilecek olan diğer çiftlikleri de bunlarla aynı idare sistemi altında toplayarak bulundukları bölgelerde en faydalı ziraat usullerini ve sanatlarını göstermek hizmetlerini [illegible] maktadır. (Alkışlar). Bu maksatla yakında yüksek huzurunuza bir kanun lâyihası sunulacaktır.

Ziraî kalkınma davâmızın muvaffakiyet unsuru

Kuvvetli plânlı bir rasyonalizasyon savaşı ziraî kalkınma davamızın en hayatî muvaffakiyet unsurudur.

Haricî ticaretimiz bakımından büyük ehemiyet verdiğimiz istandardizasyonu, tam olarak tahakkuk ettirebilmek için bu istikamette itinalara, ekim anından itibaren başlamak icab eder.

Müstahsile çok çeşitli fakat azar azar değil her mahsulden imkân nisbetinde az çeşitli fakat çok mikdarda istihsal terbiyesini vermek ve bunun en teknik ve iktısadî şekilde nasıl yapılabileceğini ve piyasaya nasıl sevk edileceğini öğretmek icab eder.

Her memleket bu davâyı müstahsili teşkilâtlandırarak ve bilgiyi tam zamanında ve devamlı surette köylünün ayağına kadar götürerek halletmiştir. Ekim ve mahsul zamanları, bağları tarlaları bahçeleri adım adım dolaşacak, köylüyü samimî alâkasına olduğu kadar müsbet bilgisine de inandıracak ve filen bu bilgisini gösterip isbat edebilecek geniş bir ziraatçi ordusu memleketimiz için idealdir. Bu istikamette çalışmalarımızı genişletmek azmindeyiz. (Bravo sesleri).

Bu sene yayla mıntakasında bu şekilde bir çalışmaya başlanacaktır.

Bütün ziraî mahsullerimizi ticarete elverişli tiplere irca etmek, mikdarlarını arttırmak ve bilhassa dış pazarlarda rekabeti düşünerek istihsal maliyetlerini azaltmak için devamlı ve dikkatli çalışmalar başta saydığımız vazifelerdendir.

Bu mevzuda:

Mahsullerin mikdar, kalite ve maliyetlerine zarar veren ve yetiştiricilerin emeklerini ekseriya heba eden nebat ve hayvan hastalık ve düşmanlarile mücadeleyi kuvvetlendirmek ve muhtelif bölgelerde ilmî tecrübeler yaparak bu mücadeleyi usulleştirecek ve memleket vasıtalarından istifade imkânlarını araştıracak istasyonları çoğaltmak.

Her çeşit mahsul için verimi ve kaliteyi yükseltip, maliyeti düşürmek bakımından en uygun ve faydalı fennî yetiştirme ve çalışma usulleri aramak ve iyi tohum, iyi fidan ve aşı temin etmek.

Ziraatte mühim âmillerden olan toprak kuvvetini koruma vasıtalarını mürakabe altında bulundurarak bunların başka maksadlar için israf edilmemesine ve memlekette kimyevî gübre fabrikalarının süratle kurulmasına ehemiyet vererek bu yoldan da toprak kuvvetinin arttırılmasını temin eylemek büyük önem verdiğimiz işler olacaktır. (Alkışlar ve bravo sesleri)

Toprak mahsullerimizin mikdar ve kıymet itibariyle başında gelen buğdayın fiatını değerinden aşağı düşürmemek ve hem çiftçiyi, hem müstehliki düşünerek korumak için alınan tedbirleri idame ve genişletmek daimî bir stok muhafazasına imkân verecek yeni ambar ve silolar inşasına devam etmek kararındayız.

Ziraat sanayii

Hayvancılığın teşvikine, hayvan cinsinin ıslâhına ve çoğaltılmasına ve hayvan mahsuleri endüstrisinin ilerlemesine aid olarak parti programının yüklediği vazifeyi dikkatle yerine getirmeğe çalışacağız.

Taze meyve ve sebze ticaretini iç ve dış piyasa bakımından teşkilâtlandırmağı, bilhassa taze meyve ihracatımızı teşvik, himaye ve hızlandırmayı lüzumlu ve faydalı görüyoruz.

Ziraat sanayii bilhassa üzerinde meşgul olacağımız mevzu olacaktır.

Bu arada sütçülüğe, süt sanayiine hususî önem vermekteyiz. Sırasiyle şehir ve kasabalarımızın temiz ve ucuz süt ve mamulâtı ihtiyacını temin edecek fabrikalar tesisine ve bununla ahenkli bir surette köylerdeki sütleri kıymetlendirecek ve satışı kolaylaştıracak kooperatifler teşkiline çalışılacaktır.

Şef, "Orman servetimizin korunması lüzumuna, ayrıca işaret etmek isterim, ancak, bunda mühim olan, koruma esaslarını; memleketin türlü ağaç ihtiyaçlarını devamlı olarak karşılaması icab eden ormanlarımızı muvazeneli ve teknik bir surette işleterek istifade etmek esasile makul bir surette telif etmek mecburiyeti vardır.,, buyurmaktadır.

Bu direktifi takib edecek ve orman işletme ve idarelerinde ucuzluğu, kolaylığı vücuda getirecek esaslar arayacağız.

Maden istihsali programımıza göre seneden seneye artacak olan sütun ve travers ihtiyaçlarını daha emniyetle karşılıyabilmek için elverişli bölgelerde yeniden ökaliptüs ormanları yetiştirmeğe ve diğer bazı lüzumlu yer[illegible] çalışacağız.

Parti programının devletçilik prensipi için başlıca tatbik mevzuu olarak işaret ettiği orman işletmelerinde ana olacak bir malî müessese kurmağı da önde işlerden sayıyoruz.

Ziraat, hayvancılık ve orman faaliyetlerinde bilgi ve ileri görgünün büyük tesiri hükümetimizi bu bakımdan da esaslı tedbirler almağa sevk edecektir.

Verimli, teknik, modern çalışmalariyle çiftçilerimiz için en iyi nümune ve rehber olacağında şüphe etmediğimiz bölge çiftliklerinde çiftçi çocuklarını yetiştirmek üzere pratik çiftçilik okulları açmak kış kurslarile köylerde, kız ve erkek çiftçi çocuklarını hazırlamak ve muhtelif istasyon, fidanlık ve okul gibi müesseselerimizde muayyen işlere mahsus ihtisas kursları tertib etmek ziraat orta okullarında ameliyat ve tatbikatı esas tutarak bu okullardan çıkacak gençlerin çiftçile[illegible] hakikî yol göstericilik yapabilmelerini temin eylemek yüksek ziraat okullarında ciddî ve disiplinli bir akademik tahsil şartlarını tamamlamak ve ayrıca ilmî araştırmalarla ve esaslı tatbikat işlerile uğraşacak mütehassıslar yetiştirmek için yüksek ihtisas merkezleri tesis etmek pratik bilgileri yayacak neşriyat ve filmlerden istifadeye ve sergi ve teşviklere ehemiyet vermek bu tedbirlerden olacaktır (Alkışlar).

Ekonomi bakanlığı parti programının bu vekâleti alâkadar eden bütün direktifleri üzerinde faaliyettedir.

Bu faaliyetin esaslarını şu gruplarda toplıyabiliriz:

— İç ve dış konjonktüre uygun bir ticaret poltikası.

— Plânlı endüstrileşme.

— Radikal bir maden politikası.

— Toplu bir deniz programı.

— Rasyonel çalışma havasını kuvvetlendirme.

Dış ticaret

DIŞ TİCARET POLİTİKASI:

Dış ticaret için parti programımızın 12 inci maddesile verilmiş direktifler malûmunuzdur bu direktifler Şef'in lisanında daha aydınlanarak:

— Ticaret muvazenemizin aktif karakterini muhafaza etmesi.

— Ticaret politikamızın, millî ve beynelmilel konjonktüre daima uyacak halde tutularak dinamik kalması şeklinde ifade edilmiş bulunmaktadır.

Bu esasları takiben tatbik ettiğimiz ve tatbikine devam edeceğimiz politikayı şöylece hulâsa edebiliriz:

1 — Karşılıklı kolaylık esası, [illegible] taraflı anlaşma yolu.

2 — "En ziyade müsaadeye mazhar millet" klozunu, ithalât rejimi[illegible] tibarile ancak kayıdlı olarak kabul etmek.

3 — Muayyen vaziyetteki memleketlerden, lehimize ticaret muvazenesi farkı istemek.

Bu prensipler bugünkü dünya ticaret şartları içinde bizi kliring [illegible] luna sevketmiştir.

Halen ithalât ve ihracatımızın yüzde varlak rakam yüzde doksanını [illegible] ringli memleketlerle yapıyoruz.

Bununla beraber kliring sistemini behemehal aynen muhafaza için [illegible] bir arzumuz yoktur şekil ve isim [illegible] az bağlı olduğumuz şeylerdir.

Eğer bugünkü dünya konjonktürü değişir veya herhangi memleket bize ana maksadımızı temin edecek [illegible] şekil teklif ederse veya millî ticaretimiz için temin ettiğimiz menfaatler imkân verirse diğer bir şekle de [illegible] mekte tereddüd etmeyiz.

Bu suretle Şef'in işaret ettiği ihtibak elâstikiyetini adima muhafaza [illegible] deceğimiz tebarüz eder.

Hulâsa politikamız zaman ve ihtiyaca mütemadiyen uyan güdümlü [illegible] konomi politikasıdır.

Bu yolda dikkatle yürünecektir.

İÇ TİCARETTE:

Şef'in emri çalışmalarımızın:

İç ticaret

— Teşkilâtlanma

— Muayyen tipler üzerine işleme

— Rasyonelleşme ve rasyonelleştirme cepheleri üzerinde bilhassa tesisifidir.

"Kesin zaruret olmadıkça piyasalara karışılmaz ve bununla beraber hiç bir piyasa da başı boş değildir.,, Ana direktifi verilmiştir.

Şef, "Tüccar milletin emeği ve [illegible] retimi kıymetlendirilmek için elin[illegible] ve zekâsına emniyet edilen ve bu emniyete liyakat göstermesi gereken [illegible] damdır.,, demişlerdir.

Bu yalnız Kemalist rejimin fikir[illegible] lerde ve düşünce tarzında başardığı [illegible] ra, adı bu memleketin en yüksek idealinin sinonimi olan şef tarafından verilmiş en şerefli en büyük ve o nisbetlerde mesuliyetli millî vazifenin ifadesidir.

Bunu, bütün ticaret âlemimiz, şükranlarla ve çok derin bir huzu içinde karşılamıştır.

Kemalist rejim, mülkiyet, ferdî mesai, ve çalışma kıymetini, ekonomik politikasının esası olarak almaktadır. (Alkışlar) Kemalist rejim, ekonomiyi bir teknik diye kabul etmektedir.

Fakat Kemalist rejim, millî menfaata uymıyan, devamlı bir şahsî menfaat kabul etmemektedir ve etmiyecektir. (Bravo, alkışlar).

Bu, içtimaî ve millî benlik duygusu, daima şahsî varlık duygusunu yenmiş olan büyük türk milletinin [illegible] hundan ve engin tarihinden fışkıran millî karakteridir. (Alkışlar).

Bu ruhun ve bu tarihin sembolü olan Şef, bize bunu kelime ve cümle halinde veriyor bu memlekette her[illegible] kes, çalışmalarının her şeyden önce "daima daha kuvvetli, daima daha refahlı Türkiye,, idealine ne derecelerde hizmet etmekte olduğunu düşünmeğe, ve hamlelerini ona göre ayarlamağı etmeğe mecburdur.

Bir tüccarın yalnız şahsî menfaatlerini, düşünmesi demek, istifade [illegible] tiği menbaı kurutması demektir. Bu ancak kendisini bir kolonide [illegible] den adam tarafından düşünülebilir. Türkiye böyle olmadığı için bu [illegible] da çalışmak istiyenlerin hareketlerini men mâni olacak tedbirleri almakta [illegible] cikmiyeceğiz. (Alkışlar)

Millî tüccar demek...

Millî tüccar demek menbaı [illegible] millî istihsali daima feyizli tutmağa ve aynı zamanda onun, piyasa kalite ve mikdar bakımlarından inkişafını her şeyden önce düşünmeği vazife [illegible] dinmiş adam demektir.

Millî tüccar demek, büyük kalkınma savaşında, rol almış adam demektir.

Millî tüccar demek bu milletin [illegible] miz, dürüst ahlâkının sözlerine ve [illegible] zalarına sadakatinin temiz çalışmasının modeli ve mümessili demektir.

Hiç bir kimse, bir tüccar kadar memleketi için iyi veya fena propagandaya iyi veya fena bir fikir vasıtası olmak imkân ve mevkiinde değildir.

Şef'in türk tüccara hitabının ihtiva ettiği bu yüksek ideolojinin muhafaza ve inkişafına bilhassa ehemiyet verilecektir.

"Piyasalara kesin ihtiyaç olmadığı

(Sonu 7 inci sayfada)

Başbakan dün programını bildirdi

(Başı 6 ıncı sayfada)

ça müdahale etmemek ve başı boş da bırakmamak.„

Bu direktifin, istihsale kadar uzanan cephe üzerine ehemiyetle tatbik ve takibi lâzım vazifeler de vermekte olduğu meydandadır.

Müstahsilin rasyonel çalışması lâzımdır. Bildiğimiz gibi müstahsilin rasyonel çalışması demek, istihsal edilebilen şeyi istihsal etmesi demek değildir. Piyasanın istediği şeyi istediği mikdar ve şekillerde vücuda getirmek ve değişmiyen vasıflar ile vaktinde piyasada hazr bulundurmaktır.

Herhangi malı dünyada rakibsiz sanmak hatadır. Sureti umumiyede toprak mahsullerimizin ve sanayi iptidaî maddelerimizin maliyetlerini rakib memleketler fiatile behemehal serbestçe rekabete imkân verecek seviyede tutmak bu direktiften aynı zamanda çıkan manâdır. (Bravo sesleri).

Bu mülâhazalardır ki sureti umumiyede rasyonel çalışmaya Şef'in işaret ettiği teşkilâtlanma ve teşkilâtlandırma tip üzerine çalışma mesaisine hususî ehemiyet vereceğiz.

Teşkilâtlandırma ve teşkilâtlanma kelimeleri ile kastedilen hareketin rasyonelleşme ve rasyonelleştirme gayeli ve münferiden ticarî hedefli bulumum kurum şekilleri olduğunu tasrih etmemize lüzum yoktur .

Satış kooperatifleri

Gene bu maksatla ve aynı karakterde olmak üzere hükümetin yakın kontrolu altında satış kooperatifleri birlikleri teşkline ehemiyet vereceğiz.

1937 plânı bunlardan Iğdırda, Karsta, İzmirde, Trakyada tesis edilecek ilk dördünü ihtiva ediyordu.

Bunların teşkil ve faaliyete getirildikleri malûmunuzdur.

Önümüzdeki yıl fındıktan başlıyarak diğer belli başlı mahsullerimize aid teşkilât mesaisiyle geçecektir.

Bu meyanda, birlik teşkili fikrine tamamen muvazi bir inkişaf göstermesi lâzım gelen tarım kredi kooperatiflerinin de tevessü ve taaddüdü; ve mevcudlarından icab edenlerin tanzim ve ıslahı için tedbirler alınacaktır.

Standardizasyon politikası

Ciddî ve sebatlı bir standardizasyon politikası ciddî ve rasyonel çalışmanın bir zarureti olarak üzerinde ehemiyetle durduğumuz ve duracağımız bir mevzudur.

"Mürakabe nizamnamesi" ne bağlamak namı altında bugün yapmakta olduğumuz hareketlerin, ancak bu istikamette atılmış birer adım olduğunu ve hakikî standardizasyonun ne gibi başarılara da ihtiyaç gösterdiğini bilmiyor değiliz.

Bunları da bir an evvel temine ehemiyetle çalışıyoruz.

Bugün yaptığımız şeyler, bugünkü vaziyetin ticaret bakımından zarurî ve bugünkü şartların tahakkuk bakımından mümkün gösterdiği işlerdir.

Müstahsil arasında bu tarzda çalışmaların icab ettireceği fazla itinalar, tüccar arasında alışılmış yolun değiştirilmesindeki zorluklardan bahsedenler olmuştur ve biz bu istikamette ilerledikçe ihtimal daha bahsedecekler de olacaktır.

Bunlara karşı şimdiden söyliyeceğimiz şey: standardizasyon işinin millî mahiyeti ve millî işlerde hiçbir tereddüd ve müşkülâtın mevzuubahs olamıyacağıdır.

Bir malın üzerinde, Türkiye menşeinin görülmesini, hariç nazarında o malın kalitesinin teminatı haline getirmek millî bir davâdır. Bu bakımdan kanunî müeyyideleri ve kontrol teşkilâtımızı kuvvetlendireceğiz. (Alkışlar).

Endüstrileşme

Endüstrileşme :

Şimdi endüstrileşme kısmına geliyorum.

Şef diyor ki:

" Endüstrileşmek, en büyük millî davâlarımız arasında yer almaktadır. Çalışması ve yaşaması için ekonomik elemanları memleketimizde mevcud olan büyük, küçük her çeşid sanayiği kuracağız ve işleteceğiz. En başta vatan müdafaası olmak üzere, mahsullerimizi kıymetlendirmek ve en kısa yoldan en ileri ve refahlı Türkiye idealine ulaşabilmek için bu bir zarurettir."

Arkadaşlar;

Büyük sanayi hareketinin on sekizinci asırda nasıl başladığını ve o tarihlerde Avrupanın her hangi köşesinden daha ileri olmak şartiyle mevcud ve bugün eserlerine aid nümuneler müzelerimizde mahfuz türk tezgâh sanayiinin makineleştirilemediği kapitülsyonlar yüzünden müdafaa da edilemediği için büyük endüstri mamûltı seli karşısında nasıl silinip gittiğini bilirsiniz .

Mutlak istiklâlini temin sosyal ve sıyasal bünyesine aid inkılâblarını ikmal ve bu bakımlardan bugün dünyada pek az memlekete nasib olan istikrar ve emniyet durumunu tesis etmiş olan Türkiye, Lozan'da yırttığı kapitülsyonların türk topraklarına dalmış son meş'um izini de kökünden söküp atmak istiyor. (Alkışlar).

Millî davâ

Millî Dava;

Bu katî tasfiyenin de bir an evvel başarılarak Türkiyenin lâyik olduğu refah ve emniyeti bulması türk çiftçilerinin mahsulünü dahilde kıymetlendirebilmesi türk müstehlikin mümkün olanı dahilde bulması imknının temin edilmesidir .

Biz "otarşist" değiliz fakat Türkiyede ekonomik şartları mevcut ve millî ekonomi bakımından yapılması kabil veya zarurî her şeyi yapmak ve yaptırmak azmindeyiz. (Bravo, alkışlar).

Fert tarafından yapılabilecek işlerin fertlerce yapılmasını himaye ve teşvik edeceğiz bu maksatla sanayii teşvik siyasetimizde devam edeceğiz. (Bravo, alkışlar).

Fakat ferdî mesai veya sermayenin bugün için yetmediği veya gidemediği işlerde, millî korunmanın gerektirdiği hususlarda, millî emniyeti ve umumî menfaatı temin etmek, ferdî mesai ve sermayenin çeşitlenip büyümesini kolaylaştırmak için devlet iş başına geçecektir.

Bu bakımdan Kemalist rejimin karakteri yapıcı ve yaptırıcı olması ve bazı memleketlerde olduğu gibi mevcud çeşitli sınıflar menfaati arasındaki mücadeleleri uzlaştırmak değil umumî ve ferdî çalışmaya ve menfaata hizmet gayesini gütmesidir. (Bravo sesleri).

Temeli: Türk milletinin umumî menfaatı Türkiyenin ekonomik kabiliyeti ve imkânları ahenkli bir millî ekonomi manzume ve cihazlanmasının türk vatanında doğup serpilmesi millî idealdir.

Şef'in bize verdiği emir ve ideoloji budur.

Bildiğiniz gibi ilk beş yıllık sanayileşme plnımız 1934 de neşredilmiştri.

Geniş manasiyle en rasyonel çalışma esasını da ihtiva eden bu ilk plân hazırlıkları bitmiş, ve onların da inşalarına geçilmesi, gün meselesi haline gelmiş bir iki fabrika istisna edilirse tamamen ve şimdden realize edilmiştir denebilir .

Bunların millî ekonomi bakımından temsil ettiği kudret hakkında bir fikir vermek için reorganize ettiğimiz Bakırköy bez, ve inşaatı plân dahilinde ilerlemekte olan Karabük demir ve çelik fabrikaları da dahil edilmek suretile gayri safî imalât kıymetlerinin 150.000.000 safi istihsal kıymetlerinin 129.000.000 kullandıkları hammadde kıymetlerinin 21.000.000 tahsis olunmuş sermaye yekûnunun 60.000.000 türk lirası olduğunu ifade edebiliriz.

Birinci beş senelik proğram harici olarak Karabük demir - çelik fabrikaları grupuna şehirlerimizin muayyen devre zarfında içme suyu tesisatına malik olmaları hakkındaki kanunu nazara alarak bir çelik boru fabrikası da ilâve edilmiştir. (Bravo).

Gene ilk beş senelik program hariçi olarak sunî gübre imali, dolayısiyle memleketin ziraî kalkınmasiyle alâkalı bir hamızı azot fabrikası doğu ve Orta Anadolu çimento ihtiyaçlarını karşılamak üzere 60.000.000 ton istihsal kudretinde bir çimento fabrikası, doğuda 10.000 iğlik bir iplik fabrikası kurulması hakkındaki mesaimiz hayli ilerlemiştir. (Bravo).

İkinci endüstrileşme plânı

Şef'in emrettiği ikinci endüstrileşme plânı için hazırız. Büdce imkânlarını temin ettikten ve tali tetkiklerini de tamamladıktan sonra huzurunuza geleceğiz.

Küçük sanayie el sanayiine turistik sanayie büyük endüstri hamlemize muvazi bir ehemiyet vereceğiz. Bu, zaten büyük sanayi karakterimizin kendiliğinden de doğurup inkişafa götüreceği bir netice olacaktır.

Bu bapta bir kanun lyihası takdim edilmek üzeredir.

Madenler

Şimdi Şefin işaret ettiği maden politikamıza geliyorum:

Şef diyor ki:

" Türkiyede devlet mağdenciliği milliğ kalkınma hareketiyle yakından alâkalı mühim mevzulardan biridir.

Umumiğ endüstrileşme telâkkimizden başka mağden arama ve işletme işine her şeyden önce hariciğ tediye vasıtalarımız döviz gelirimizi arttıra bilmek için devama ve hususiğ bir ehemmiyet vermeye mecburuz.

Mağden tetkik ve arama dairesinin çalışmalarına azamiğ inkişaf vermesini ve bulunacak mağdenlerin rantabilite hesabları yapıldıktan sonra plânlı şekilde hemen işletmeye konulmasını temin etmemiz lâzımdır. Elde bulunan mağdenlerin en mühimleri için üç yıllık bir plân yapılmalıdır."

Arkadaşlar:

Tetkikata ve vesaika dayanarak vardığımız kanaat Türkiyenin bugünün en mühim maden sanayiini tesise imkân verecek hammaddelere ve sınaî ihtiyaçlarımız için ve aynı zamanda dış ticaretimiz için mühim toprak altı servetine malik olduğudur.

Şef'in emrettiği üç yıllık plân

Şef'in emrettiği üç senelik plân derhal yapılacak ve gene bu kürsüden emrettikleri kömür istihsalâtımızın üç senelik plân devresinde en az bir misli arttırılması ve Divriğide bulunmuş olan yüksek tenörlü demir madeninin Karabük plân haricinde kalacak mikdarının ihracı işine başlanacaktır.

Türkiyeyi saha saha ve bir plân dahilinde aramak vazifesile maden tetkik ve arama enstitüsünü ve bulacağı madenlerden rantabilite hesabları müsaid olanları işletmek vazifesiyle Etibank'ı teşkil buyurmuştunuz.

Bunların mesailerinin Şef'in irşad ve işareti istikametinde ilerleyiş tarzını muhtasaran arzetmeme müsaade edeceğinizi ümid ederim.

Memleketimizde mevcud maden servetleri hakkında her gün bir gün evvele nazaran daha etraflı malûmata malik bulunuyoruz.

Bu suretle, geçmiş olan kısa müddet zarfında gülamanda bulduğumuz enternasyonal ölçüde kıymeti haiz krom madeni ile Kuvarshane bakır madenini ve ehemiyeti herkesçe malûm olan Ereğli kömürleri işletmesini ele aldık senelerdenberi muattal duran Erganideki zengin bakır madenlerimizin tesisatını ikmal için ciddî faaliyete geçtik.

Elde edilmiş neticeler, arama tetkik ve işletme işlerimize yepyeni bir hız vermemizi teşvik edecek mahiyettedir.

Bu hızı da verdik ve vereceğiz.

Şef, "elde bulunan mağdenlerin en mühimleri için üç yıllık bir plân" işareti verdiler.

Kömür işleri

Şüphe yok ki kömür, Türkiyenin çeşitli bakımlardan bu maksatla göz önüne alacağı madenlerin başındadır.

Ereğli kömür havzamızın taş kömürü istihsalâtı, Türkiye cumhuriyetinin teessüsü tarihinden itibaren 418.000 ton yıkanmış kömrden başlıyarak 1936 senesinde 1.588.000 tona baliğ olduğunu bilirsiniz.

Bu devamlı artma, bizi memnun edecek bir netice olmakla beraber memleketin günden güne artan sanayii, nakliyat ve ev mahrukatı ihtiyaçlarını önlemek ve gene dış piyasalardan gittikçe artan talebleri karşılamak maksadiyle kömür istihsalimizi daha geniş bir mikyasta arttırmak lüzumu aşikârdır.

Esasen kömür madenlerimizin devamlı istihsal imknlarını korumak için kömür havzamıza rasyonel istihsal usullerinin sokulması da bugünkü dünya tekniğinin katî icablarındandır.

Bunun için iptidaî bir halde kalmış olan maden techizatımızı yenilemek ve maden işçilerimize daha mükemmel çalışma ve yaşama şeraiti temin etmek olanlara madenciliği sevdirmek lâzım gelmektedir.

Proğramımıza göre büyük kömür âmillerimizin istihsalâtı 1936 senesine nazaran:

1938 senesinde yüzde 55
1939 senesinde yüzde 75
1940 senesinde yüzde 110 artmış olacaktır.

1941 senesinde bu artış nisbeti yüzde 120 yi bulacaktır.

Bunun rakam halinde ifadesi, 2.700.000 ton yıkanmış kömürdür.

Biz küçük âmillere de vazife vereceğiz maamafih küçük âmillerin istihsalleri bu müddet içinde aynen baki kaldığı takdirde bile umumî istihsalâtımız 3.000.000 ton yıkanmış kömüre çıkmış bulunacaktır.

Bugünkü iç ve dış piyasaalrın vaziyeti aynen baki kalmak şartiyle istihsalâtımızla mütenasib olarak artacak olan ihracatımızın memleektimize temin edeceği fazla döviz mikdarı ise 1938 senesinde 2.500.000 liradan başlıyarak 1941 senesinde 5.500.000 liraya yükselmiş olacaktır.

İşçi iskânı

İstihsali artıracak elemanlar arasında işçi iskânı işine büyük ehemiyet vermek istiyoruz.

Havzanın kömür tahmilatını kolaylaştırmak ve bilhassa kış mecvesimindeki müşkilatın önüne geçmek için Zonguldağa varmış olan kömür hattımızı 4 kilometrelik bir kısımla mühim bir istihsal merkezi olan Kozluya kadar temdid etmeyi çok muvafık görmekteyiz.

Kömür mevzuu münasebetiyle memleketimizin muhtelif mahallerindeki linyit zuhuratının işletilmesine bir mukaddime teşkil etmek üzere Kütahya vilâyetindeki bazı linyitleri ele almak tasavvurunda olduğumuzu arzederim.

Bakır

Kömürden sonra mevzuumuzda bakır, ikinci mühim yeri tutar.

Ergani bakırının tesisat ve inşaatına başladığımızı arzetmiştim.

Senede 7.500 ilâ 10.000 ton saf bakır çıkaracak olan bu müessese gelecek sene nihayetinde istihsalâta başlamış olacaktır.

Ele aldığımız ve işletmeye koyduğumuz Kuvarshane bakır madeni de bize senede 2.000 ilâ 2.500 ton safi bakır verecektir .

Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü tarafından yapılan tetkikata göre Artvin vilâyetinde Murgul bakır madeni de bugünün şartları içinde işletmeye müsaid görülmüştür.

Bu madeni de senede 8.000 ilâ 10.000 ton saf bakır alınaçak veçhile işletmeye karar verdik .

Murgul, senede 400 ilâ 500 bin ton ham bakır cevheri işleyeceği için memleketimizin mühim maden merkezlerinden biri olacaktır. Bakır madenlerimizin tesisatı ikmal edilip hepsi işletmeye geçmiş bulunduğu tarihte yani üç sene sonra senevî istihsalatımız ceman 20.000 ton saf bakırı bulacaktır. Bunun ihraç kıymeti bugünkü piyasalarda cari vasatî fiyata nazaran senede 6.000.000 milyon türk lirasıdır.

Divriği demir yatağı

Şef, Divriği demir yatağının bir an evvel işletilmesi lüzumunu ehemiyetle işaret buyurdular.

Divrigi mıntakasında maden tetkik ve arama enstitüsü tarafından keşfedilerek tetkikatı yapılan demir yatağının sathında 15.000.000 ton demir cevheri mevcud olduğu tesbit edilmiştir. Cevher yatağının daha derinlere kadar imtidad etmesi umulmaktadır.

İsveç ve Ural'ın meşhur mağnetitleri ayarında olan bu cevherin vasatî demir tenörü yüzde 65 raddesindedir.

Aynı mıntakada ve Hasan çelebi civarında jeolojik tetkik devam etmektedir. Yakın bir âtide işletilmeğe başlanacak olan Karabük demir - çelik fabrikalarımızın ihtiyacı da derpiş edilerek bu maddenin sırf ihraç maksadiyle şimdiden işletmeye alınmasını programımıza ithal edeceğiz.

Senede şimdilik 500.000 ton demir cevheri ihracı esasına göre ayarlamayı düşündüğümüz bu maddenin ihraç kıymeti senede 2 ilâ 2,5 milyon lira raddesinde olacaktır.

Gene bu mevzula alâkalı olarak size bahsedeceğim simli kurşun ve altın istihsalatı vardır .

Simli kurşun

Maden Tetkik ve Arama Enstitümüz iki, üç senedenberi memleketimizin muhtelif mahallerinde tesadüf edilen ehemiyetli simli kurşun zuhuratı üzerinde tetkikat yapmaktadır.

Bu müddet zarfında yapılan yer hafriyatı ve ihzarat Bulgardağ ve Keban madenlerimizin işletmeye müsaid olduğunu isbat etmiş bulunuyor .

Bu iki madeni ele alıp istihsalâta geçmek arzusundayız.

Keban madeninde iyi evsafta ve işletmeyi muhik kılacak mikdarda simli kurşun Bulyardağ madeninde ise altın ve simli kurşun cevheri mevcuddur.

Yapılan projelere göre bu madenlerde lüzumu olan tasfiye tesisatı vücude getirilmek suretiyle senede 1.000.000türk lirası kıymetinde kurşun, altın ve gümüş istihsali kabil olacaktır.

Yukarıda bahsolunan madenlerin tam randımanla çalışmağa başladıkları zaman döviz membaımıza 14 milyon türk lirası ilâve edilmiş olacak ve memlekette iş hacmi de bu nisbet fevkinde artmış bulunacaktır. (Alkışlar).

İşletmeye konulması tekarrür eden yukarki madenlerin tesisine geçmekle beraber bununla muvazi bir surette yürüyecek ve müstakbel programlar için yeni yeni işletme mevzuları temin edecek olan arama işlerini sistem dahilinde devam ettirmek istiyoruz.

Arama hafriyatına ve ihzar ameliyatına tâbi tutulması muvafık görülen daha muhtelif maden yataklarımız mevcuddur.

Kurşun zuhuratından denek prajman Gümüşhane gibi;

Bakır zuhuratından Espiye Ilıç gibi;

Antimuvan zuhuratından, Turhal ve Göynük gibi;

Krom zuhuratından Dalaman, ve Elaziz vilayeti gibi;

Bunları ve memleketin henüz meçhul bulunan diğer yeraltı servetlerini jeolojik bakımdan birer birer tetkik vazifesini üç senelik maden programı meyanında maden tetkik ve arama enstitüsüne verdik; çalışacaklardır mesud sürprizler temenni ederiz.

Petrol aramaları

Petrol arama mevzuuna gelince:

Memleketimizde şimdiye kadar yapılan aramalar her ne kadar hemen işletmeye geçmeyi muhik kılacak bir netice evrmemişse de petrolculuk bakımından kuvvetli addedilebilecek emarelere tesadüf edilmiştir.

Sondaj yapılan sahalardan maada Mardin vilayetinde, Adanada, Trakyada ve Van civarında 10 kadar diğer bazı müsaid strüktürlerin mevcudiyeti tesbit edilmiş bulunmaktadır.

Bu sahalarda esaslı sondaj ameliyeleri yapılmadıkça mühim petrol hazineelri bulunup bulunmadığı hakkında doğru bir fikir sahibi olabilmekliğimize maddî imkân yoktur.

Binaenaleyh, tesadüf ihtimallerini artırmak ve taharri müddetini kısaltmak için sondajları çoğaltmak ve maden tetkik arama enstitüsünün teçhizatını ve elemanlarını ona göre takviye etmek lâzım gelmektedir.

[Başbakan nutkunun bir saatten fazla süren kısmını burada keserek, riyasetten meclisin istirahat etmesi için kısa bir fasıla verilmesini rica etmiş ve celse yarım saat için tatil edilmiştir.]

İkinci celse

Yarım saat sonra hararetli alkışlar arasında kürsüye çıkan Başbakan nutkuna devam ederek demiştir ki :

Deniz ticareti

Şimdi arkadaşlar, şef'in deniz ticaretile alâkalı olan emirlerine geliyorum :

Şef diyor ki :

"En güzel coğrafiğ vaziyette ve üç tarafı denizle çevrili olan Türkiye endüstrisi, ticareti ve isporu ile en ileri denizci millet yetiştirmek kabiliyetindedir. Bu kabiliyetten istifadeyi bilmeliyiz. Denizciliği türkün büyük millî ülküsü olarak düşünmeli ve onu az zamanda başarmalıyız.„

Türk milleti ,Atatürk'ün bu işaretini,O'nun her işareti gibi,kendi öz arzusu, kendi ruhunu da kavuran bir öz dilek gibi sevinçle karşılamıştır. Onun her iradesi gibi bu isteğinin de bütün bir milletçe his ve muhabbet birliği ile benimseneceğinde şüphe yoktur. Topraklarının ucu deniz olan bir milletin hududu, halkının kudret ve kabiliyetinin hududu demektir.

Türk milleti Şef'in iradesi istikametinde böyle bir seviyeye varmağı bundan sonra millî bir vazife olarak tahakkuk ettirmeye koyulacaktır.

Hükümetin bu işlerde takib edeceği hareket muhtelif usul ve şekillerle idare edilen mevcud deniz müeseselerimizi bir elde toplamak ve bir plân dahilinde çalışmaya sevketmek suretile başlayacaktır.

Yüksek tedkikinize arzı derdest bulunan "Denizbank„ kanunu projesi bu neticeyi temin etmek maksadile hazırlanmış bulunuyor.

Memleketimizin ziraî ve sınaî hayatındaki inkişaf ve memleket iç piyasalarının demir ve kara yollariyle tedricen deniz yollarına bağlanmasındaki ilerleyiş hem memleket sahilleri arasında hem de memleketten dışarıya ve dışardan memlekete olan münakale ihtiyacımızı günden güne artırmaktadır.

Bu mesud inkişaf bizi millî kadro ve esaslı bir plân dahilinde :

— Küçük kabotaj vesaiti ihtiyacı,
— Büyük kabotaj vesaiti ihtiyacı,
— Ve bunları temin edecek millî tesisat ve teçhizat, mevzuları üzerinde ehemiyetle düşünmeye ve çalışmaya sevketmektedir.

Ecnebi kumpanyaların, aralarında birleşerek vakit vakit yüksek navlun empoze etmek istemelerinden ihracat piyasamız müteessirdir. Millî iktisad menfaatimiz de bu yönden tedbir almamızı icabettirmektedir. Bu itibarla millî şilepçiliğimizi yüksek teknikle teşkilâtlandırmaya çalışacağız, fakat bir inhisar tesisi düşünmediğimizi derhal ilâve edebilirim. (Bravo sesleri).

Tonajı yeniden artırmak zarureti

Alman tersanelerine sipariş ettiğimiz 14 yeni yolcu vapuru kabotaj ihtiyacımızı tatmine kâfi gelmiyecektir. Bu noktadan da mevcud tonajımızı yeniden artırmak lüzumunu bir zaruret halinde duyuyoruz.

İhtiyacımız olan gemileri dahilde yapmak prensibine çok kıymet veriyoruz.

Memleketimizde bir an evel bir demir sanayii tesis etmek için sarfedilmiş gayretin istihdaf ettiği mühim hedeflerden birisi de bu idi.

Işi iki etapta plânlaştırmak kararındayız :

Yeni bir tersane

Üç senelik birinci plân devresinde İstanbulda eski tersane mevkiinde yeni bir tersane kuracağız. Bu tersane bidayette ikisi 5.000 tonilâtoya kadar diğer ikisi 1.000 tonilâtoya kadar olmak üzere dört gemiyi aynı zamanda inşa edebilecek kudrette olacak ve yük gemisi yapıldığı takdirde istihsal edilecek netice tonaj bakımından daha üstün olacaktır. (Alkışlar)

Tam randımanla çalışmağa başladığı vakit günde 1.500 amele çalıştırılacak ve millî emek karşılığı olarak senede lâakal 1.000.000 lira kazandıracak olan yeni tersanemiz ikinci plân devresinde makine aksamını da imal edecek hale getirilecektir

Diğer taraftan mevcud tamirat fabrikamızla havuzlarımızı tevsi için İstinye dok şirketini satın alarak bu fabrikaya ilâveye karar vermiş ve pazarlığını bitirmiş bulunuyoruz.

Mühim limanlarımızda işletme servislerini tanzim ve tahmil ve tahliye vasıtalarını her birinin hususiyetlerine uygun şekillerde modernleştirerek masraflarını ve dolâyısile tarifelerini tenzil için çalışmalara devam edeceğiz.

İstanbulda modern tesisata malik transit satışlar da yapılacak, bir kömür deposu tesis olunacaktır. Diğer limanlarımızda ihtiyaç derecesinde iskeleler yapmak, mevcudları ıslah etmek ve bütün bunlarla beraber memlekette deniz sevgisini yaşatacak olan deniz sporlarını teşkilâtlandırmak ve himaye etmek kararındayız.

Deniz mahsulleri için

Memleketimizde balık ve sünger gibi deniz mahsullerini değerlendirmek hedefi ile hazırlanmış olan bir kanun projesini yakında Yüksek Meclisinize sunacağımızı kaydederim.

Bu proje, aynı zamanda iş kanunumuzun hududu haricinde kalan balıkçı tayfalarına aid hükümleri de ihtiva edecektir.

Hayatı ucuzlatmak

Nihayet Şef'in rasyonel çalışma imkân ve havasını kuvvetlendirmek hedefli irşadlarına geliyorum :

Türkiyede hayat ucuzluğu, memleketin sarılmış bulunduğu kalkınma ve endüstrileşme savaşı bakımından da tesis ve muhafazasına birinci derecede ehemiyet vermemiz lâzım gelen bir mevzudur. Bunun için üç sene evel Türkiyenin iktisadî bakımdan tetkik ettirilmesi maksadile Amerikadan getirttiğimiz heyet gibi ilmî bir heyeti tavzif ve hayat pahalılığı ve elemanlarını birer birer tesbit ettirerek radikal bir mücadele plânı yapacağız.

Şef "küçük esnafa ve küçük sanayi erbabına muhtaç oldukları kredileri kolayca ve ucuzca verecek bir teşekkül vücuda getirmek ve kredinin normal şartlar altında ucuzlatılması„ direktifini vermişlerdir.

Kabul buyurmuş olduğunuz halk bankası ve halk sandıkları kanunu malumunuzdur. Memleketimizde diğer sahalarda çalışan kredi müesseselerinin çoğalmakta bulunmasına rağmen bu çeşit küçük kredi ihtiyaçlarını tatmin yolu çok dardır.

Birkaç kredi müessesesi istisna edilirse bunlar için, hemen hemen gizli tefeciden başka müracaat edilecek kapı yoktur.

Halk bankası ve halk sandıkları bu boşluğu dolduracaktır. Bu banka ve sandıklarının esas mukaveleleri küçük kredinin hususiyetleri göz önünde tutularak hazırlanmıştır.

Küçük kredi meselesini hal işinde devletin iktisadî olduğu kadar içtimaî olan bir mükellefiyeti de vardır.

Şef'in emrini yerine getireceğiz.

"Normal şartlar altında kredinin ucuzlatılmasına çalışmak„ hususundaki direktiflerine gelince :

Kredi; tahakkuk ettirmek istediğimiz ekonomik millî kalkınma faaliyetinin muharrik kuvveti olduğuna göre, büyük kıymeti âşikârdır. Bunun için Yüksek Meclisinize bir kanun lâyihası takdim edeceğiz.

Diğer taraftan alâkadarların kredi alabilmelerini kolaylaştırmak için bir plân dahilinde umumî mağazalar tesis ve varant üzerine muamele yapılmasını temine çalışacağız.

Şef, bu kürsüden vaki irşadları arasında bazı mevzuatımızda yapılması faydalı tadil veya ilâvelere de işaret buyurmuşlardır. Türkiye yalnız umumî buhranı göğüslemek kudretini göstermiş memleket değil aynı zamanda bu buhran ortasında büyük millî kalkınma savaşı davâsını başarı ileilerletmeğe muvaffak olmuş memlekettir. (Alkşlar).

Kanunlarımızın, memleketimizde her gün ilerleyen ve çeşitleşen ihtiyaç ve faaliyetler icaplarını karşılayacak şekillere getirilmesi ve yeni yeni mevzuat lüzumu âşikârdır.

Şef, bilhassa gümrük kanunumuza işaret buyurmuşlardır.

Bugünkü ekonomik bünyemiz ve po-

(Sonu 8 inci sayfada)

Başbakan dün programını bildirdi

(Başı 7 inci sayfada)

litikamızla mütenasib olmayan bu kanunun ve merbutu tarife cetvelinin bugünün ileri tekniğine uygun şekle getirilmesi için ciddî hazırlık mesaisine başlanacaktır. Bundan başka sigorta işlerinde, bir taraftan sigortalıların emniyetini artıracak diğe rtaraftan sigortacılığın umumî menfaatlerinden memleketi istifade ettirecek hükümleri havi bir lâyiha hazırlamaktayız.

Yukarda izah etmiş olduğum ana prensiblere ve tatbikatına aid bir takım kanun lâyihalarımız vardır ki peyderpey yüksek takdirinize arzedileceklerdir.

Bunları hemen burada tadada ihtiyaç gömüyoum.

Nafıa

Arkadaşlar :

Nafıa sahasında Şef;

"Cumhuriyetin ilk senelerinden beri dikkatle ,ısrarla üzerinde durduğumuz demiryolları inşaat siyaseti, hedeflerine ulaşmak için durmadan başarı ile tatbik,, olunacaktır.

Direktifini vermişlerdir. Bu direktif şimendifer inşaatı işlerinde rehberimiz olacaktır.

Sıvas — Erzurum ve Diyarbekir — Irak ve İran hatlarının inşaatına mevcud kanunların ahkâmı dairesinde devam edeceğiz .

Bunlar haricinde meselâ Burdur — Antalya gibi inşalarını tasarladığımız hatlar, ve büyük limanların inşalarını malî ve teknik imkânlar dairesinde ve ekonomik askerî ehemiyetlerine göre sırasile ele alacağız.

Bundan başka İstanbulda Sirkeci ve Haydarpaşa istasyonları arasında, Feribot yolu ile, doğru tren rabıtası tesisini tahakkuk ettirmek kararındayız. Bunun muhtelif bakımlardan menfaati âşikârdır. (çok güzel sesleri)

Şef, "demiryolu hatlarımızı iç sahalara bağlayacak ve bu hatların, bir an evel milliğ ekonomik kalkınmaya azamiğ hizmetini temin edecek olan kara yolu inşaatı, önümüzdeki devrelerde teksif ve bir plânla tevsi edilmek lâzımdır.,,

Her bölgenin ihtiyacına göre istasyonlarda tamamlayıcı tesisat da yapılmak ve muhtelif malların lâzımı gibi sevkini temin edecek teknik şartları haiz vagon mevcudunu artırmak zaruridir.,, direktifini vermiştir.

Filhakika devlet demiryolları şebekemiz her sene inşa edilen ve satın alınan yeni hatlarla bugün 7.000 kiometreye baliğ olmuştur. Şebeke üzerindeki muharrik ve müteharrik vesait miktarı; memleketin umumî iktisadî bünyesinde her gün artmakta olan inkişafa cevab verecek nisbette değildir.Hatlarımız pek yakın bir âtide, 10.000 kilometreyi bulacağına ve bilhassa bazı büyük devlet maden işletmelerinin istilzam ettiği kesif sefer ve vesait ihtiyacına nazaran mevzu gittikçe hususî bir ehemiyet almaktadır. Evelce işletme hasılâtı fazlaları karşılık gösterilerek muharrik ve müteharrik vesait mübayaasına Yüksek Meclisiniz müsaade buyurmuştu. Hasılât nisbetlerindeki tahmini aşan tezayüd bu esas dahilinde mübayaa plânını tevsi imkânını göstermektedir. Diğer taraftan istihsalâtımızın yer yer tezayüdü ve piyasa tekniğinin memlekette inkişafı, kara ve deniz yolları gerek içerden, gerek dışardan, demiryollarımızla irtibat tesis edilmiş ve edilmekte olması yalnız faaliyeti artırmakla kalmamış hububat merkezi olan sahalara tesadüf eden istasyonlarda silo ve tahmil ve tahliye tesisatı taze meyva, sebze ve emsali maddelerimiz için soğuk hava tertibatlı kâfi vagon tedariki ve bunlar için hususî süratle nakliyat temini ihtiyaçlarını da beraber doğurmuştur.

Bu arada tek vagonlu, kömürle işleyen otoray kullanılmasını ve bu suretle sürat ve masraftan ve daha uzun mesafeler için kullanılabilecek muharrik ve müteharrik vasıtalardan tasarrufu ehemiyetle tedkik edeceğiz. Bu ihtiyaçları hazarî ve seferî vaziyetler bakımından bir kül halinde malî imkânlarla telif ederek plânlaştıracağız. Bunun için bir lâyiha ile Yüksek Meclise geleceğiz.

Yol inşaatı

Şef'in, yol inşaatı hakkındaki işaretlerini tahakkuk ettireceğiz. Bunun için yüz kilometre kadar bir kısmı kalmış olan 652 kilometrelik İran transit yolunun memlekette başlanmış ve başlanacak asfalt yolların geçit vermiyen nehirler ve büyük sular üzerinde inşasına veya tamir veya tadiline lüzum görülen köprülerin ve diğer umumî ve hususî kara yollarının bir inşa plânını vücuda getireceğiz, bütçe imkânları nisbetinde peyderpey tahakkuk ettirmeğe çalışacağız. Bu meyanda şose ve köprüler kanununda muhtelif bakımlardan zarurî gördüğümüz bazı tadilât için Yüksek Meclise bir lâyiha ile müracaat edeceğiz.

Yol inşası bakımından hususî idarelerin münasebetlerini daha amelî ve faydalı bir şekle koymak için tekliflerimiz olacaktır.

Su işleri

Su işlerini ,memleketin hayatî mevzularından biri telâkki ediyoruz. Gerek nafıanın uğraştığı kısım gerek iktisadın uğraştığı kısım gerekse ziraati alâkadar edecek kısımlar umumî bir plânda toplanacaktır.

Nafıanın uğraştığı büyük su işleri haricinde küçük su işlerile de uğraşmak ve bilhassa sulama hak ve vazifelerini tanzim ederek bütün çiftçilerin mevcud sulardan muntazaman istifadelerini temin eylemek kararındayız. (Bravo, alkışlar).

Bunun için bir lâyiha hazırlamaktayız. Diğer taraftan elektriklendirme dairesini su kuvvetlerinden beyaz kömür olarak istifade için tetkiklere devam ettireceğiz.

Bu etüdler şimdilik, Sakarya nehri, Adana, Kayseri mıntakası suları,Ege suları, Fırat nehri ve kolları ve Kızılırmak üzerinde devam etmektedir.

Hava yolları

Devletin hava yollarının iç şehirlerimiz ve dış hava istasyonlariyle bir an evel, devamlı irtibat tesis edecek hale getirilmesi ve havacılığın inkişafı üzerine pek çok dikkat ve ihtimamımızı celbedecek başlıca mevzulardan biri olacaktır.

Dünyada havacılık o kadar ilerlemiştir ki hava yollarında kazalar ve riskler demiryollarındaki kadar azalmıştır. Türk hava yolları her türlü ve en mütekâmil emniyet tedbirleriyle memleketin en emin en çabuk en rahat vasıtasıdır, ve vasıtası kalacaktır.

Posta telgraf telefon

Posta telgraf ve telefon işlerinin rasyonel bir şekilde cereyanı için sarf edilmekte olan çalışmalara hız verilecektir. Şehirlerimiz arasında telefon tesisatının ikmali askerî ve idarî noktalardan ehemiyeti haiz mıntakalarda telsiz istasyonları tesisi ve sureti umumiyede bu idarenin devlet için azamî derecede rantabl ve fertler için azamî derecede faydalı ve seri bir hale gelmesi için bütün tedbirler alınacaktır.

Maliye

Arkadaşlar;

Maliye bir memlekette sağlam bir iş gidişinin miyarı, cemiyet sağlığının nabzıdır. Fertler arasındaki münasebetlerde karşılıklı teahhütlerin muntazam ifa edilmemesi nasıl ki millî bünye üzerinde rahatsızlık vücude getirirse bir devlet maliyesinin teahhütlerini ifa hususunda her hangi derece deki intizamsızlığı da, daha kuvvetli olarak bütün bir memleket havasındaki itimadı istikrarı ve iş selâmetini zehirler.

Böyle bir vaziyeti önliyecek yegâne yol samimî denk büdce politikasıdır.

Bu politikayı ve cümhuriyet büdcelerinin koruyucu, kurucu ve verici işlere her yıl daha fazla nisbetlerde pay ayırma vasfını itina ile muhafaza edeceğiz. Varidat fazlalarını evvel emirde millî istihsal hacmini arttıran ve arttıracak olan verimli işlere ve memleket müdafaasına hasredeceğiz. (Bravo sesleri).

Maliyemizin teahhüdlerini noktası noktasına tutmaktaki büyük itinası herkesçe bilinmektedir. Devlet itibarını millî sermaye ve esham kıymetlerini kuvvetlendirecek hareket ve tedbirler üzerinde sebat olunacaktır. Mevcud vergilerimiz ve bunların tarh ve cibayet usulleri ileri bir zihniyetle ciddî bir tetkikten geçirilmektedir. Netice yüksek meclise sunulacaktır. Vergi hadlerimiz millî istihsal ve millî hayatla ayarlanacaktır. Hayatı ucuzlatmak için büdcede göreceğimiz imkânlar nisbetinde tahfiflerin yapılmasına devam edilecektir.

Millî istihsal maliyeti üzerine müessir vergi ve resimleri ve hariçten almağa mecbur olduğumuz iptidaî maddeler üzerinde mevzu rüsumu kaldıracağız. (Bravo).

Hayvan vergisi şekli ve mahiyeti itibariyle üzerinde tekrar çalışacağımız bir meseledir. (Alkışlar).

Buhran ve muvazene vergileri

Buhran ve muvazene vergileri zaman ile mukayyet olarak konmuştur. Bu bakımlardan üzerlerinde durulup tetkik edilmeye muhtaçtırlar. Büdce muvazenesi esasını bozmıyacak surette senelere bağlıyarak hal çarelerı arıyacağız.

Şef, "Sermayesinin tamamı veya büyük kısmı devlete ağid ticarig - sınaig kurumların maliğ kontrol şeklini bu kurumların bünyelerine ve kendilerinden istediğimiz ve istiyeceğimiz ticariğ usul ve zihniyetle çalışma icablarını sürğatle tevfik etmek bu gibi kurumların bugünkü usullerle çalışabilmelerine ve inkişaf etmelerine imkân yoktur.,, buyurdular.

Başka memleketlerdeki tatbikat hakkında geniş ölçüde yaptığım tetkikat bu işaretteki isabet ve kudreti tamamen belirtmektedir. İdare şekilleri teknik kontrol hususlarına aid kayıdların şekle aid bir malî kontroldan çok daha lüzumlu olduğu bütün dünya ca kabul edilmiştir.

Şef'in, işaretleri veçhile, bu müesseselerin bünyelerine ve icablarına uygun şekilde tesisi lâzım kontrol rejimini kuracak olan bir kanun lâyihası Yüksek meclise sunulacaktır.

Paramızın istikrarı

Arkadaşlar, Paramızın istikrarını muhafaza edeceğiz bunu Türkiye kalkınma hamlesinin bir zarureti ve millî ekonomimizin icabı olarak görüyoruz. Bu görüş kuru bir prensibe bağlanmış olmamızın veya meseleye his'le kıymet vermiş bulunmamızın neticesi değildir.

Memleket menfaatinin millî tasarrufu vikaye zaruretinin neticesidir. Bir devalüasion hareketinin, türk ekonomisi için ancak zararlı olacağı kanaatindeyiz. (Alkışlar) Başka şartlar altındaki ekonomilerde hangi bakımlardan yapıldığını tetkik etmek ve kendi vazifemizi görmek bu kanaatin ne kadar haklı olduğunu gösterir.

— Bazı memleketler millî paralarile akdedilmiş muazzam hacimlere malik haricî borçlarını hafifletmek için bu tedbire baş vurmuşlardır. Bizim haricî borçlarımızın hepsi ecnebi parası iledir.

— Dahilî borçlar bakımından vaziyetimizi gene hiçbir memleketle kıyas kabil değildir. Bizde devlet masrafladüzenli bir büdce ile görülür. Dahilî istikrazlarımız, halkın en ufak dahi olsa yapabildiği tasarrufla kârlı ve ilerisi açık millî ekonomik işlere hissedar olarak iştirâk arzusuna yol açmak içindir. Devalüasyon halkın iştirâk kudretini, tasarruf imkân ve heveslerini kıracağından, gayelerimizle taban tabana zıt olur. (Bravo sesleri)

Dış ticaret bakımından dahi, bugünkü anlaşma politikamız böyle bir tedbire lüzum göstermemektedir. Satılmamış elimizde kalmış mal istoku yoktur. Türkiye istoklarını muntazaman eritebilmiş müstesna memleketlerden biridir. (Bravo sesleri)

Mamul maddeler maliyet fiatlarındaki tesirine gelince bu, ancak amele ücretlerinin hakikî kıymetlerinin düşürülmesi demektir ki gene gayemize muhaliftir. Çünkü biz çalışanların yaşayış istandardını yükseltmek prensipini güdüyoruz. (Bravo sesleri)

Hayat maliyeti bakımından: bir devalüasyon, memlekette şikâyet ettiğimiz, tedbir aradığımız hayat pahalılığını kendimiz artırmak olur. Biz kısaca rekabet kabiliyetimizi yaşama istandardımızdan fedakârlık yaparak değil daha rasyonel ve daha verimli çalışarak ve daha ileri piyasa teknik ve metodlarından istifade ederek artırmak istiyoruz.

Görülüyor ki, paramızın filî istabilitesini muhafaza etmekte ısrar etmemiz için sebeb bir değildir. Bunun için sureti katiyede bu politikada devam edeceğiz (Alkışlar)

Gümrük ve İnhisarlar

Sayın arkadaşlar,

Gümrük ve inhisarlar mevzuuna geliyorum:

Gümrük ve inhisarlar sahasında düşündüğümüz birçok şeyler vardır.

İnhisarlar muamelâtında bu kurumların malî monopol ticarî teşekkül ve millî valorizasyon karakterlerinin ahenkli şekilde tecelli etmesine çalışılacaktır.

İnhisar mevzuu maddeler arasında tütün devlet büdcesi bakımından olduğu kadar millî ticaret çerçevesinden de hususî bir ehemiyet ihtiva eder.

Devlet monopolü mevzuu olması bakımından inhisarların tütün imalât maliyetini indirmek ve daha fazla ticarî bir hale getirmek suretile harice satış imkânlarını artırmak, ve hasılatını yükseltmeğe çalışmak bizim için bir zarurettir.

En mühim bir ihraç maddemiz olmak bakımından tütün istihsal sahasından başlıyarak ticaret ve imalât sahasıan kadar uzanan geniş bir ufuk üzerinde inhisrlar idaresinin plânla ve dikaktle uğraşmasını icab ettirecel bir mevzu olarak ele alınacaktır.

Yurd içinde rasyonalizasyon ve piyasa tekniği bakımından yapılacak işler haricinde kaliteye dikkat politikamızı aynen muhafaza etmekle beraber ona mütenazır bir de kemmiyet politikası takib etmek ve bu meyanda Virjinya ve Somatra tohumlarını tecrübe eylemek kararındayız.

Türk eksper ve harmancıların ecnebi topraklarda ecnebi sanat arkadaşları arasında mevki yapmalarına ehemiyet vereceğiz.

İnhisarın bu esasları da nazara almak üzere satış politikasını plânlaştırmak azmindeyiz. Tütün limited şirketi faaliyetine bu politikaya mütenazır bir istikamet ve vüsat vereceğiz.

İspirtolu meşrubat inhisarının bilhassa şarap ihracatını, tuz inhisarının haricî tuz satışlarını artıracak bütün tedbirleri almak kararındayız.

Prensip itibariyle bilûmum inhisarlar mamulâtında ihraç fiatı en rasyonel şekilde temin edilecek olan maliyet fiatına kadar indirilecektir.

Dahilî fiatlara gelince: rasyonelleştirme mesaimizin inkişafı nisbetinde ve büdce tahminlerini sarsmamak kaydiyle mümkün olan tenzilâtın yapılmasında tereddüd edilmiyecektir. Sıhat ve temizliğe teallûk eden ispirto fiatları ile hafif alkollü içkilerde tenzilât mukarredir.

Gümrüklere gelince:

Memleketin lüzumlu görülen noktalarında bu hizmetin icablarına uygun bina ve tesisatı yapmayı zarurî bir iş görüyoruz.

Bazı hudud mahallerinde gümrük memurları mesken müşkülâtı içindedir. Bu ihtiyaçları da tesbit ederek heyeti umumiyesini bir inşa plânına bağlıyacağız. Gümrüklerimiz için daha kifayetli elemanlar yetiştirmek Avrupa gümrüklerinde staj yaptırmaya devam etmek arzusundayız.

Gümrük muamelelerinde iş sahipleri için olduğu kadar gümrük memurları için de kolaylık, sürat ve intizam tedbirleri alacağız.

Kültür

Arkadaşlar,

Parti programımızdaki direktiflere göre, millî kültür sistemimizin inkişafına azamî önem vereceğiz.

İlk öğretim her bakımdan üzerinde en çok duracağımız ve en çok ehemiyet vereceğimiz mevzudur.

Aile ocağından sonra millî kültür ile ilk temas ilk okullarda başlıyor. Genç vatandaş her şeyi benimsiyen ve henüz temyiz kabiliyeti teessüs etmemiş olan taze zekâsı ile ancak en doğruyu en iyiyi ve en güzeli öğretecek bir müesseseye emanet edilebilir.

İlk tahsilde alınan fena intibaları müteakiben düzeltebilecek âlî bir tahsil sistemi henüz icad edilmemiştir.

Fena bir ilk öğretim fena bir hayata başlatış demektir. Bu, genç vatandaş karakterinin teşekkülüne mani olur ve hattâ bozabilir. Bunun içindir ki ilk öğretime en çok ehemiyet vereceğiz. En kıymetli, en iyi yetişmiş ve en kuvvetli elemanlarımızı bu işte ve bu iş için adam yetiştirmekte kullanacağız. (Alkışlar) İyi bir ilk okul öğretmenini, en yüksek bir okul öğretmeninden, mahiyet itibarile daha az mühim bir vazife almış saymıyoruz. (Alkışlar) Ve kendilerinin hayatile refahlariyle ve bu mühim vazifeyi başarış kabiliyetleriyle en yakından alâkadar olmakta devam edeceğiz.

Meslekî tedrisattan bahsetmek istiyoruz.

Meslekî tedrisat

Mecburî ilk öğretimin gayesi, vatandaşlarla konuştukları dilin kaidelerini ve mensup oldukları milletin tarih ve rejimini öğretmek ve hayatta daha ileri adımları bakımından zarurî ilk bilgiyi kendilerine vermektir.

İlk tahsili bitirenlerin hepsini, istidad ve kabiliyetleri neden ibaret olursa olsun üniversiteye dayanan bir makanizma karşısında bırakmak istemiyoruz.

Çünkü bunun neticesi bir taraftan tesis ve kuvvetlendirmek istediğimiz yeni ve ileri Türkiye hayatını en zarurî elemanlarından mahrum bırakmak ve diğer taraftan yavaş yavaş memlekette bir ihtisasa varmadan sönmüş veya yarı tahsille kalmış ve yahud da bizzat ekmeğini kazanmaktan âciz sadece diplomasına dayanan bir asabî yorgunlar kafilesile karşılaşmak olur. (Bravo sesleri, alkışlar)

Kemalist rejimde okul yalnız - mahreci aklâm - değildir.

Büyük tarihimiz büyük milletimizin her ihtisas sahasında en büyük adamları yetiştirmiş olduğunu gösteriyor. Bu kabiliyet kanı damarlarımızdadır.

Meslekî tedrisatın vazifesi bu kabiliyetleri yeni hayatın her sahası için yetiştirmek işini bilir, yaşama hevesi kırılmamış en yüksek teşebbüs ve hayatla mücadele kabiliyetini haiz başarıcı, dayanıklı müsbet sanatkâr ve ihtisas sahibi elemanlar yetiştirmektir. Bütün hayat ve faaliyet sahaları için bol, ayrı ayrı, meslekî tedrisat, maarifimizin bel kemiği olacaktır. (Çok güzel sesleri).

İlk öğretim mevzuuna mütenazır olarak her nevi meslek mekteplerine ehemiyet verilecektir.

Bunun klâsik üniversite tahsilini ihmal edeceğiz demek olmadığı âşikârdır. Bilâkis bu müesseselerimizi de hakikî ilim adamı yetiştirecek şekilde ve ancak bu istidadı en mütekâmil surette gösterebilmiş olanların başarabilecekleri çetin ve fevkalâde disiplinli ilim müesseseleri halinde yükseltmek mesaimize devam edeceğiz. (Bravo, çok güzel, sesleri).

İlâve ve tesis edilecek fakültelere aid işi hazırlıyarak Ankara üniversitesini kuracağız. Orta okullara ve liselere layik olan büyük ehemiyeti vermekte devam edeceğiz.

Şefin, işaretleri dairesinde doğu bölgemizde bir kültür merkezi esaslarını kurmağa başlıyacağız.

Tarih ve dil araştırmaları

Millî kültür bakımından büyük önemi olan ve Şef'in ilim ve kültür sahasında, en büyük âbidelerinden biri halinde daima yükselecek bulunan tarih ve dil araştırmalarımıza ve bunlarla alâkadar işlere hususî ehemiyet vermeğe devam edeceğiz. (Alkışlar). İyi ve çok eğitmen, öğretmen yetiştirmeğe bilhassa kıymet vereceğiz. Avrupanın tanınmış ilim ve sanat merkezlerine talebe göndermeğe devam edeceğiz. Lüzumlu görülecek ilim ve teknik şubeleri için kıymetli mütehassıslar da getirteceğiz. Bu suretle muhtelif sahalardaki millî eleman ihtiyaçlarımızı temine çalışacağız.

Bütün devlet okullarının kemmiyet itibariyle olduğu kadar, keyfiyet ve teçhizat itibariyle de en yüksek derecelere ulaştırılması hedefimizdir.

Millî sahnemiz

Millî sahnemiz, türk kültürünün mâkesi, güzel dilimizin en iyi şekilde telâffuzu ve en bediî tarzda ifadesini yayan sanat kaynağı olarak ele alınacaktır. Bunda modern teknik vasıtalarına ehemiyet vereceğiz.

Güzel sanatlar akademisinin bugün başlanmış olan islahatını yürüteceğiz.

Spor

Millî kültür kadrosu içinde mütaleasını zarurî gördüğümüz sporu profesyonel şampiyon yetiştirmek için istemiyoruz. (Bravo sesleri)

Spor, okullarımız gibi, sahnemiz gibi millî kültürümüzün bir cüzüdür. Büyük gaye türk vatandaşını fikir ve düşünce itibariyle, kuvvetli vücut itibariyle, kuvvetli ve tam sıhatli, seciyeli gürbüz, güzel insan olarak yetiştirmektir. Nasıl ki memleketimizde okumak yazmak bilmiyen tek vatandaşın kalmasını istemiyorsak sevdiği ve bütün hayatınca tatbik edeceği lâakal bir sporu olmıyan vatandaş da kalmamalıdır. (Alkışlar). Salim bir kafa ancak sağlam bir vücutta olabilir sözü türk ata-sözüdür. Gene bu mülâhaza iledir ki bütün vatandaşlarda verim kudretini muhafaza için muntazam çalışma hafta ve yıl tatillerinden muntazam istifade ve seyahat zevkinin inkişafına taraftarız.

Sporu bir merkeze bağlayıp teşkilâtlandırmak ve muhtelif spor teşekkül ve hareketlerini o vasıta ile idare etmek îçin yüksek huzurunuza bir kanun lâyihası ile geleceğiz.

Ordu

Arkadaşlar,

Maddî, manevî düzen, refah, kültür seviyesinin yükselmesi ve bütün bunların başarılması ve devam etmesi, ancak millî emniyet ve millî tamamiyetimizin icabında herkese karşı masun tutulabilmesiyle kabildir. (Bravo sesleri).

Türk ordusu, kadını ve erkeğiyle bütün türk milleti demektir. Daima daha kuvetli olmak için bu millet, her sene yüz binlerce evlâdını kısaca ordu dediğimiz ve yalnız adının bile hududsuz bir gurur ve heyecan kaynağı olduğunu bildiğimiz bu en büyük okula millî emniyeti, millî müdafaayı, millî disiplini öğrenmek için gönderiyor.

Türk ordusu Türkiyenin yalnız emniyet vasıtası değildir, türk millî, içtimaî benlik duygusunu daima en yüksek derecelerde, daima uyanık tutan en büyük millî kültür ocağıdır. (Alkışlar).

Bu büyük disiplin ve güven okulunu en müterakki, en bol, en mütekâmil vasıtalarla teçhiz etmek birinci millî vazifemizdir.

Teçhizat ve teslihat programımıza devam edeceğiz.

En son sistem harb vasıtalarından henüz ihtiyacımız olanları da temin için ayrı bir program yapacağız. Bu program memleket dahilinde yapılması kabil olanları memleket dahilinde imal ettirmek esasını ihtiva edecek ve kara, deniz ve hava kuvvetlerimizin bu kabîl bütün ihtiyaçlarına şamil olacaktır. (Bravo sesleri, alkışlar).

En bol en ileri vasıtalar

Sureti umumiyede millî müdafaa kuvvetlerimizi daima en bol, en ileri vasıtalarla teçhiz etmek belli başlı emelimiz ve vazifemizdir.

Mevcud malzemenin daima iyi halde bulundurulması kıymetten düşmüş olanların yenilenmesi ve sefer için ordu ihtiyaçlarını karşılıyacak her çeşit stoklar vücuda getirilmesi daima göz önünde bulunduracağımız ehemiyetli işler olacaktır.

Mevcud harb sanayii fabrikalarımızı tam randıman alacak surette çalıştıracak ve henüz noksan kısımlarını tamamlyacağız. Harb sanayiimizin inkişafına hususî önem vermek umumî endüstrileşme hareketlerimizde harb vaziyet ve ihtiyaçlarını daima göz önünde tutmak kararındayız. (Alkışlar).

Millî ekonomi bakımından da hususî kıymet izafe ettiğimiz kömürden benzin istihsali, klor arsenik sanayii bu aradadır.

Halen kendi tezgâhlarımızda inşa edilmekte bulunan denizaltı gemilerimiz bittikten sonra, yenilerini inşaya fasılasız devam edeceğiz. İlk üç senelik hava programımız, milletimizin gösterdiği yüksek alâka ile şimdiden tahakkuk ettirilmiş şey sayılabilir. Bu vesile ile tayyare işinde bütün milletçe gösterilmiş yüksek şuuru gurur ve iftiharla bu kürsüde zikretmek ve bütün vatandaşlara hükümetin şükran ve takdirlerini ulaştırmak isterim. (Alkışlar).

Hava müdafaası

Hava müdafası bu memleketin millî müdafaası mevzuunda büyük ehemiyetli yerini muhafaza etmektedir. Yeni bir hava plânı hazırlıyacağız. Bu program Kayseri fabrikasının tevsiini ve motör imal edebilecek bir hale getirilmesi hususlarını da ihtiva edecektir. (Alkışlar).

Ordunun ekonomik, kültürel, sosyal savaşlarımızda lüzumlu elemanları da yetiştirmesi için tertibat alınacaktır.

Dış politika

Arkadaşlar,

Cumhuriyetin hiç değişmiyen dış politikası meçhulünüz değildir.

Atatürkün yüksek irade ve irşatlarında temelini bulmuş, yürüyeceği yolu çizmiş olan bu siyaset aynı sulh, dostluk ve teyakkuz yolunda devam edecektir. (Bravo sesleri).

Mevcud karşılıklı dostluklarımıza ve teahhüdlerimize her zamanki gibi ihtimam ve riayet dostluk dairemizin bu ahenk içinde inkişafına dikkat başlıca vazifemiz olacaktır.

Şef'in nutuklarında işaret buyurdukları noktaların takibine azamî itina ve ihtimam ile çalışılacaktır.

Dış teşkilâtımızın, ekonomik kalkınma savaşımızda daha verimli bir surette çalışabilmesi için alâkalı dairelerin de mütaleası alınarak bu yıl bir talimat yapılacaktır.

Bütün elçilik ve konsolosluklarımızın dış ticareti noktasından mücehhez bulunmaları ve ona göre çalışmaları temin edilecektir.

İktısad vekâleti dış ticaret teşkilâtının, hariciyemizin dış teşkilâtı ile rabıtaları tanzim edilecektir. Bu yönden dış ticaretin inkişafı için hariciyemize isabet eden bu önemli vazife emniyet ve siyasî münasebet vazifeleri derecesinde ehemiyetle takib ve tatbik edilecektir.

Milletler cemiyetine bağlılık haricî siyasetimizin aynı zamanda mesnetlerinden ve tabiî icablarından birini teşkil eder. Bu arsıulusal büyük müessesenin kendinden beklenen gayeleri temin edebilmesi, zamana intibak etmesi geçirilen tecrübelerden lâzım gelen pratik neticeleri çıkarmasiyle mümkün olabilir. Hükümetimiz bu yolda sarfedilecek mesaiyi elinden geldiği kadar teshil etmeğe çalışacaktır.

Arkadaşlar,

İleri idare tekniği, salâhiyet ve mesuliyeti elele vermektir. İşleri kısa bir zamanda katî bir neticeye bağlamaktır. Kırtasiyecilik asla esas ve gaye değildir. (Bravo sesleri) Kırtasiyeciliğin manâsı tek tatbik şekli süratle ve fakat isabetle verilmiş kararların ve işlerden alınan maddî verimli neticeleri tevsiktir.

Türkiye cumhuriyeti memurlarının istisnasız, hepsinin bu vasıflarla ve bu zihniyetle vazifelerine sarılmalarını istiyeceğiz.

Onların da bizden tabiî hak olarak istiyebilecekleri emin geçim, emin istikbaldir.

Bu da ihmal edilmiyecektir. (Bravo sesleri, alkışlar).

Arkadaşlar,

Sözlerimin nihayete ermek üzere olduğu şu dakikada derin duygu içinde huzurunuzda bulunurken inkılâbın bidayetinden beri zaman zaman refakatinde çalışmak ve fakat asıl maksat için fasılasız arkadaşlık etmek şerefini taşıdığım selefim Malatya mebusu İsmet İnönünü hürmet ve muhabetble anmayı zevkli bir vazife telâkki etmekteyim. (Bravo sesleri, sürekli alkışlar).

(Sonu 9 uncu sayfada)

Dünkü Kamutay toplantısında

B. Celâl Bayardan sonra söz alan mebusların beyanatları

Dün Kamutayda, Celâl Bayar'ın ararетli alkışlar arasında biten nutkundan sonra, Reis mebuslara söz ermiş ve söz alan dört millet vekili ağıdaki beyanatta bulunmuşlardır:

Halil Menteş'in sözleri

— Muhterem arkadaşlar; kumandan olarak, siyasî olarak kurucu ve apıcı devlet adamı olarak muvaffakiyetle dolu bir tarihin sahibi olan eneral İsmet İnönünden sonra Başekil olmak, olan zat için bir yönden üyük bir eseri talidir, fakat diğer önden de tehlikeli bir iştir.

Eseri talidir diyorum, çünkü bütün üşkülleri bertaraf edilmiş, sükûn e emniyet içinde terakki yoluna girmiş bir memleketin işinin başına geiniyor demektir. Elbette bu, büyük ir eseri talidir.

Tehlikelidir diyorum, çünkü, millet İsmet İnönünün 12 senelik Başvekâlet tarihinde yekdiğerini müteakib büyük muvaffakıyetler ve başarılarla mübeşşer olmağa alışmış buluuyor. Yeni Başvekil milleti tatmin için hiç olmazsa icraatında aynı hızala devam edecek başarılar ve muvafakiyetler göstermek mecburiyetindedir. Aksi hal, güzel talii, makûse inkılâb ettirebilir.

Celâl Bayar muvaffak olabilecek mi?

Ali Kılıç (Gaziantep) — Muhakkak...

Halil Menteş devamla — Bence evet. Çünkü onun şahsiyeti şimdiye kadar iktidar mevkilerinin ve muvaffakiyetlerin gururu içinde boğulmamıştır. Evelce bir vesile ile de arzettiğim gibi o iş başında müsmir neticeler alan bir arkadaştır. O derhal etrafına bir ihtısas şebekesi kurar ve işlerini ihtisas süzgecinden geçirir, ona göre yapar. Uzun zaman büyük bir müessesei maliyenin başında bulunması ile iş âlemi ile yakından alâkadar olduğu için tetkiklerini ve mütehassıslardan aldıklarını işin realitelerine tatbik eder. Yani adım atmak için düşünür, muhakeme eder, tetkik eder, ettirir ve ondan sonra adımını atar. Ondan dolayıdır ki Celâl Bayar İş Bankasından ayrılırken memlekete teknik ve modern iş gören büyük bir kredi müessesesi hediye etmiştir. İktısad Vekâletine geçtikten sonra hayatını yakından hepimiz takib ettik.

Teknik ve metodik işleyen bir devlet iktısad teşkilâtı

Ortada metodik ve teknik işliyen bir devlet İktısad teşkilâtı bırakıp ayrılmıştır. Onun yanında feyyaz bir ilham kaynağı vardır. O da Büyük Şef'in, Atatürk'ün muhabbet ve teveccühüdür. Atatürk müşkülleri yenen meçhulleri aydınlatan müstesna ve feyyaz bir ışık ve kudrettir. Onun için emniyetle söyliyebilirim ki Celâl Bayar bir gün Başvekâletten ayrılırken büyük başarılarla ve muvaffakıyetlerle tarihini zenginleştirmiş bir başvekil olarak ayrılacaktır.

Ben, bir vatandaş olarak, bir mebus olarak, Celâl Bayardan ne bekliyorum...

Arkadaşlar, şunu bekliyorum: 5-6 sene zarfında memleketin büyük ana yolarını, ana şimendiferlerini ikmal etmesini, büyük limanları kurmasını, büyük suları tanzim edip etrafa nimet yayan ve refah vasıtası haline getirmesini. Yani iska ve kanalizasyon vasıtası olarak yapılması.. Çeşitli ve zengin olan maden servelerimizin azamî surette randıman verebilmesi için bunların cihazlandırılmasını bekliyorum. Bunlar 5 - 6 sene zarfında olur mu? Bu, belki 300 milyon, belki 400 milyon ve hattâ belki 500 milyonluk bir iştir. Bizim bunu başarmağa kudretimiz var mı?.. Arkadaşlar, ben öyle görüyorum ki türk hükümeti için bu iş o kadar müşkül bir iş değildir. Çünkü bunun için, evelce bir vesile ile buna yakın bazı şeyler söylemiştim. Gazeteler lâyıkile kavrıyamadılar. Gûya ben devlete 300 - 400 milyon liralık bir para istikraz yapması teklifinde bulunmuşum.. Bunları o zaman söylerken de böyle bir teklif yapmam demiştim. O halde bunu nasıl yapalım...

Bence devlet birkaç senedenberi bir sistem takib etmektedir. Hazinenin beynelmilel sahada, mahallî sahada itibarını kullanmak üzere bir sistem takib etmektedir. Meselâ Karabük fabrikaları iki senede ikmal edilmek ve beş senede tediye edilmek üzere bir mukaveleye raptedilmiştir. Vapur inşası için on senede sarfedilmek üzere on milyon tahsisat vermiştik. Bir buçuk senelik mukavelelere bağlanmış bulunuyor. Yani bir buçuk senede vapurlar yapılacak, 10 senede tesviye edilmek üzere...

Millî müdafaaya ve diğer vekâletlere verdiğimiz tahsisat yedi, sekiz senelik mukavelelere bağlanmaktadır. Ben zannediyorum ki bu 300 milyonluk ve hattâ 500 milyonluk işi aynı sistemle mikdar ve müddet itibariyle biraz genişletmek suretiyle beş, altı senede tahakkuk ettirebiliriz. Devletin itibarı, beynelmilel itibarı buna müsaittir, devletin malî kudreti buna müsaiddir. Çünkü geçen sene büdce muhammen varidattan 20 milyon küsur fazla vermiştir. Bu sene ise 250 milyon vereceği müşahede ediliyor. Böyle meselelerde on beş senede itfa edilmek fakat beş, altı senede bitirilmek üzere bu işler mukavelelere raptedilerek zannediyorum ki tahakkuk ettirilebilir. Bunlar filiğ olarak memlekete ne temin edecektir? Ana-yollar, şimendiferler bitince arkadaşlar devletin bugünkü beynelmilel kuvveti, türk ordusunun kuvveti; bir ingiliz telgrafında denildiği gibi; tehlikeye düşen Egenin herhangi bir noktasında üç dört gün zarfında 250.000 kişi tahşid etmesindedir. Bu kuvvet anayollar, ana şimendiferler beş altı senede ikmal edilince bu tahaşşüd beş yüz bin olacaktır.

B. Halil Menteş bundan sonra büyük suların ıslâhından, madenlerimizden bahsetmiş ve sonra demiştir ki:

—Arkadaşlar, bu memleketi taarruzdan masun bir hale getirmek için acele etmek zarureti karşısında olduğumuz kanaatindeyim. Çünkü ihtimaller karanlıklarla dolu istikbal endişelerle mahmüldür. Avrupada yeni başlıyan bir fikir vardır. Avrupa milletleri aralarındaki ihtilâfları hallederken şu fikir üzerinde yürümektedirler: Aramızdaki ihtilâfları halledelim. Çünkü bu ihtilâflar birimizi yekdiğerimize boğduracaktır. Biz Afrika ve Asyaya tahakküm etmek üzere aramızda birleşelim, diyorlar. Bunlar vaktiyle müstemlekeleri doğrudan doğruya ve kapitülasyonlarla Asya ve Afrika milletlerinin müstakil olanlarının bütün enerjilerini bağlayarak gıda ve mevad yetiştiren memleket haline sokmuşlardı. Şimdi de bu fikri başka yolda tecelli ettirmek istiyorlar.

Bunları arzetmekten maksadım, bu işi, kendi kanaatımca, mutlaka başarmalıyız. Ve bunu başardığımız gün türk ordusunun tahaşşüd kabiliyeti iki misli artacak ve memleket gerek denizden gerek havadan ve gerekse karadan taarruzdan masun bir hale gelecektir. Onun için bu iş üzerine yeni Başvekilin bilhassa nazarı dikkatini celbetmek isterim. Bilhassa Büyük Şefin, memleketin umumî kalkınması hakkında büyük bir direktif verdiği bir günde bir mebus sıfatiyle duyduğumu burada alenen söylemekte zevk duyuyorum. Ve bunun nazarı dikkate alınmasını memleketin hayatı menafiinden telâkki ediyorum.

İcraata taallûk eden kısım üzerinde sözü uzatıp sizleri fazla yormak istemem. Yeni Başvekile büyük muvaffakıyetler temenni ederim.

B. Halil Menteş bundan sonra ziraî kalkınmadan bahsetmiş ve ziraî sindikalar kurulması hakkındaki fikrini anlatmıştır.

B. Hakkı Kılıçoğlunun sözleri

B. Halil Menteşden sonra söz alan Muş mebusu B. Hakkı Kılıçoğlu şunları söyledi:

— Arkadaşlar;

Cumhuriyetin ilânından beri, idare ve icra makanizmamızda, ilk defa olarak büyük değişiklik oluyor. Başvekil değişmiş bulunuyor. Uzun faaliyet yıllarının verdiği yorgunluk yüzünden dinlenmeği haketmiş olan İsmet İnönü yerini kıymetli Celâl Bayar'a bırakıyor.

Arkadaşlar; kimin olduğunu hatırlıyamadığım bir vecize İslâm hakkında şöyle diyor: Muhammed düşündü, Ebubekir söyledi, Ömer yaptı. Fakat bizim istiklâl ve hürriyetimizi yaratan, insanlık, bilgi ve medeniyet âleminde bize yepyeni parlak ufuklar açan, bizi bütün dünyaya saygı ile tanıtan Ulu Şef Atatürk ise; Düşündü, söyledi, yaptı ve yaptırdı.

Seferde ve hazarda ve en büyük inkılâb hamlelerinde İsmet İnönü ünlü Önderimizin sağ kolu olmuştur. Bunun içindir ki o, milletimizin kalbinde olduğu kadar ,tarihinde de Ulu Şefin yanında birinci mevkii alacaktır.

İsmet İnönü: yüksek zekâsı, bilgisi vazifede çelik durumu, azmi, enerjisi, fikri takibi ve bunlara inzimam eden diğer mezayası ile milletin muhabbeti kadar yüksek heyetinizin de her zaman itimadını kazanmıştır. Onun yerini bu gün Celâl Bayar işgal ediyor. İnsanları yakından tanımak ve kıymetlerini tartmak kudretine mazhar bulunan Atatürk İsmet İnönünün yerini dolduracağını bildiği içindir ki Celâl Bayar'ı bu işe ehil bulmuş ve tercih etmiştir. Binaenaleyh iç ve dış işlerimizde istikbal için bir kaygımız yoktur. Yeni başvekil bütün bu işleri aynı enerji ile yürütecektir. Onun şahsî meziyetleri ve canlı programı milleti tatmin ve temin etmeğe kâfidir ve kâfildir. Çünkü kendileri lâf değil, fakat iş adamıdırlar, ve bu davâyı bir çok yerlerde ve işlerde filen isbat etmişlerdir. Binaenaleyh onun şahs' ve programı esasen kendisine itimad edilmek için en kuvvetli bir sened, bir berattır.

Yeni başvekilimize vazifesinde candan muvaffakiyetler dilerken şu müftüler işini de halletmelerini rica ederim.

Berç Türker'in nutku

— Sayın arkadaşlar,

Müsaade buyururlarsa, Başbakanlık tebeddülü münasebetile bendeniz de bir iki söz söylemek isterim. *Teceddüd*, müterakki devletlerin kaidelerindendir. Devlet işlerinde, şahıslar büyük ve mühim vazifeler görmüşlerdir, fakat ebedî olamamışlardır, çünkü dünya işleri, memleket işleri mütemadî teceddüd ve evolüsiyon kaidelerine bağlıdır.

En evel sabık başvekilimizden bahsetmek isterim.

Arkadaşlar,

Ben sayın İsmet İnönünü alelâde başvekiller sırasına koymuyorum.

General İsmet İnönü, mücadelei milliyenin senbolierinden biridir. O, şanlı bir askerdir ve İnönü kahramanıdır. O, gerek mücadelei milliye esnasında ve gerek başvekilliği zamanında daima Büyük Şefimiz ve Ulu Önderimiz Atatürk'ün direktiflerini takib etmiş ve bu direktiflerin tatbikatında büyük bir zekâ ve maharet göstermiştir. Meselâ Lozanda, Lord Curzon gibi mahir bir diplomatla mücadele etmiş ve bizim lehimize olarak davâyı kazanmıştır.

On iki sene geceli gündüzlü çalışmış ve Başvekâlet işlerini idare etmiş ve birçok işler başarmıştır.

Bilhassa memleketin demiryollar inşaatına, iktısadî büyük teşebbüslere kuvvet vermiş, millî paramızın istikrarını temin etmiş velhasıl birçok haricî ve dahilî işlerde muvaffakiyetler kazanmıştır. Fakat, ne çare ki, insan çelikten mamul değildir. Çok ağır ve mesuliyetli işler deruhte edenler yorulurlar, istirahat etmek ihtiyacını hissederler.

Sayın İsmet İnönü Başvekillikten çekilirken, vatan uğruna parlak suretde vazifesini ifa etmiş olduğunu bilerek vicdanî büyük bir sevinç duymuşlardır.

Ben kendilerine candan afiyet ve saadetler dilerim.

Arkadaşlar,

Bazı memleketler, vatanına harikulâde hizmetler ifa etmiş devlet ricaline nakdî mükâfat veyahud maddî ve manevî menfaatler temin edici rütbe verirler. Nasıl ki geçenlerde İngiltere'de on sene başvekillik eden Baldvin, terfii rütbe olarak, Lord yaptılar.

Türkiye cumhuriyetinde nişan ve rütbe usulü ilga edilmiştir, ancak *istisnaî* ve *fevkalâde ahvalde nakdî mükâfat* tevcihi için hiç bir mani yoktur zannediyorum.

Binaenaleyh, kalbimde İsmet İnönü hatırası olarak arzettiğim teklif şeklinde bu mülâhazayı kadirşinas Heyeti âliyeniz tardafından incelenmesini rica etmeği benim için bir vicdanı vazife bilirim.

Arkadaşlar,

Yeni Başvekil sayın Celâl Bayar, gerek Ulu Şefimiz Atatürk'ün ve gerek Türk ulusunun itimad ve sempatisini kazanmış olduğundan dolayı bu kürsüden kendilerini tebrik etmek benim için bir bahtiyarlıktır.

Sayın Celâl Bayarı iş başında gördük, onun ne kadar çalışkan, ne kadar inisiyativ sahibi ve ne kadar iş yaratıcı bir icra vekili olduğunu gördük O, bankacılıkta, iktısadcılıkta, madencilikte, ziraatçilikte, sanayicilikte, denizcilikte, tüccarlıkta nasıl derin ve amelî bir vukufa sahib olduğunu bize isbat etmiştir.

Bugün memleketimizin müdafaası, şanlı ve yenilmez türk ordusuna tevdi edilmiştir. Hepimizin göğsü iftihar ile kabarır ve hürmetle orduyu selâmlarız.

Dış siyasetimiz, Büyük Şefimizin çizdiği sulh esasları üzerinde kurulmuş ve dünyanın bütün milletlerile dost yaşıyoruz.

Ancak, dahilde, memleketimizin kalkınması ve halkımızın refahı için yapılacak, başarılacak, ikmal edilecek, karar altına alınacak daha birçok işler vardır.

İşte hep bu işleri bşarmak için Büyük Şefimiz Atatürk sayın Celâl Bayarı başvekâlet mevkiine yükseltmiş ve bugün millet vekilleri de yeni Başvekile itimadlarını veriyorlar.

Geçen gün, Ulu Şefimiz Atatürk'ün bu kürsüde irad buyurdukları tarihî nutuklarile verdikleri çok kıymetli direktiflerinin ve bugün okunan mühim programın serian tabikatına başlanması için sayın Celâl Bayar gibi tecrübeli, bilgili ve dirayetli yeni Başvekilimize muvaffakiyetler dileriz, ve onun her işte muvaffak olması için Millet Vekillerinin kendilerine daima yardım edecekleri bedihidir. İsmet İnönü kabinesinde bir çok seneler dirayetle çalışan muhterem bakanlarla teşrikî mesai etmesi yeni Başvekilimiz için bir bahtiyarlıktır.

Türk vahdeti, türk kuvvet ve kabiliyeti ve türk vatanperverliği sayesindedir ki, bu nurlu, necib ve kahraman millet daima ilerliyecektir. Ne mutlu bize ki türküz, ne mutlu bize ki Atatürk gibi ulu bir önderimiz vardır.

Fazıl Ahmed Aykaç'ın sözleri

— Arkadaşlar; muhterem başvekil nutkunu ve bu nutuk münasebetile bize değerli mülâhazalarını sunmuş olan arkadaşlarımızı hürmetle dinledik. Bilirsiniz ki, azçok düstur mahiyetini iktisap etmiş olan bir siyasî hikmet vardı: Derler ki, bir hükümetin kudretini, kıymetini, değerini ölçebilecek en büyük miyar, o hükümetin beyanatı ve programından ziyade kendisinin icraatıdır. Hakikaten bu bir düsturdur. Ve pek şayanı dikkattir, lâkin acaba demindenberi samimiyetle ve çok hürmetle takdir ettiğimiz ve birçok noktalarını sevinçle alkışladığımız nutuk için küçücük bir mütalea serdetmek doğru olacak mı? Ben hayır diyorum. Bilhassa bizim gibi fevkalâde bir inkılâb rejimi yaşayan insanlar için... Hiç şüphe yok ki Celâl Bayar İsmet İnönü gibi, Büyük Şefin daima ışığıyle aydınlanan ve bu memlışa çalışa uğraşa uğraşa saçlarını şerefle ağırtmış bir Başvekilin yalnız halefi değil, çok zaman faaliyet arkadaşı, ve bugün de ideal kardeşi oldu. Nutuklarının hemen her cümlesinde yüklenmiş olduğu vazifenin fevkalâde derin, fevkalâde itinalı bir şuuru mevcud olduğunu bize isbat etmiştir. Bundan dolayı kendisine, yalnız kendisine değil, aynı zamanda kendimize tebriklerimi sunmak için müsaadenizi rica ederim.

Biliyorsunuz ki, Atatürk birkaç gün evel bize, nasıl arzedeyim, Toros silsileleri gibi yalçın ifade ve geniş belâgat üzerinde kurulu bolklar gösterdiler. Ve bir hakikati isbat ettiler kimo dern inkılâbçı denilen adam önüne her geleni yıkan, deviren bir yıkıcı değildir. Bilâkis yüksek, şerefli, ışıklı bir geleceği korumak vazifesini deruhte etmiş bulunan siyasî bir mimardır. Ve bir içtimaî mühendistir.

Celâl Bayarın nutkunu dinlerken bu mefhumu fevkalâde ehemiyetle kavramış bir arkadaşın çok dirayetli, çok kıymetli sözlerini duymakla bahtiyar oldum. Çünkü, Atatürkün o bildiğimiz yalçın beyanatı içinde memleketimizin bu gününe, yarınına aid her davalarını kucaklıyan mülâhazalar serdetti.

Görüyoruz ki Başvegil de neticeye kadar hiç bir saniye o izden ayrılmıyarak Fırkamızın nizamnamesinde mevcud prensibleri hiç bir saniye unutmıyarak kurulacak olan eseri mimarinin, görülecek olan büyük davanın bütün teferrüatı için lâzım geeln malzemeyi şimdiden ne kadar birik - tirmek ve ne kadar düşünmek mümkünse hepsini huzurunuza getirmek ve bunları söylemek vazifesini duymuştu. Binaenaleyh kendilerini tekrar tebrik ederim .

Celâl Bayar iki mühim ve büyük söz söylemişlerdir ki, birincisi biz, emniyet ve kültür diye bir düstura imanını raptetmiş bir heyetiz sözüdür. Bunun kadar mühim bir hakiaktı daha işittik, bizim iç siyasî davâmız yoktur dediler. Tam tamına hakikatı ifade eden bu cümleler bizim gibi büyük inkılâb davâsı ve hayatı geçirmekte olan bir millet için sevinilecek ve büsbütün bahtiyar olunacak beşaretlerden birisidir. İç vaziyetimiz tam tamına budur. Dış vaziyetimiz ise; Büyük Şefimiz vaktiyle bunu iki kelimede teksif etmişti. Yurdda sulh, cihanda sulh. Bizim bütün nazarlarımız hududlarımızla sınırlanmış olan ve hiç bir suretle açılmasına imkân olmıryan bu vatan toprağı üzerinde birikmiştir. Sevgimiz onun üzerinde yaşar, kalbimiz onun üzerine çarpar. Binaenaleyh dileğimiz iki kelime ile hulâsa olunablir. Sulh, insanlık ve medeniyettir! Bu vaziyet şimdiye kadar böyle idi. Hükümetin yeni beyanatından anlıyoruz ki şimdiden sonra da böyle olacaktır. Binaenaleyh kendilerini tebrik etmekliğime ve barılar temenni etmekliğime müsaade buyurmanızı rica ederim.

İtimad reyi

Başkan başka söz istiyen olmadığını söylemiş, Yusuf Başkaya (Denizli) Sayın Başvekilimiz Celâl Bayarın Meclis huzurunda söyledikleri nutkun tabiyle bütün saylavlara tevziini rica etmiştir.

Başkan, hükümetin itimad talebini reye koymuş ve reylerin tasnifi neticesinde mevcudun ittifakiyle ve 364 rey ile Celâl Bayar hükümetine itimad edildiği Meclise bildirilmiş ve itimad tebliği hararetli alkışlarla karşılanmıştır. Bu esnada İnönü Celâl Bayarı tebrk ediyor ve iki eski arkadaş biribiriyle öpüşüyorlardı.

Reylerin neticesinin tebliğinden sonra Başbakan kürsüye gelerek demiştir ki:

Başbakanımızın teşekkürleri

— Arkadaşlar; evvelâ programım hakkında lütüfkâr sözler söyliyen hatib arkadaşlarıma teşekkür ederim. Büyük milletimizin sayın vekillerinin itimadına gelince; buna karşı şükranımı ancak minnet kelimesile ifade edebilirim. Bu minnet borcumuzu ödemek için tasavvur ettiğimiz tek çare, tek yol vardır; o da, milletimiz ve memleketimiz için çalışma ve bu çalışmada sizin idealinizi temsil etmektir. Buna söz veriyorum. Bütün vücudumuzle çalışacağız. (Allâh muvaffakiyet versin sesleri, alkışlar).

Bundan sonra ruznameye geçilmiş ve çarşamba günü 15 de toplanmak üzere celseye nihayet verilmiştir.

Başbakan dün programını bildirdi

(Başı 8 inci sayfada)

Büyük milletin sayın vekilleri,

Yapmak istediklerimizi ve çalışmamıza vereceğimiz veçheyi lüzumlu sandığım bazı tafsilatile arzetmiş bulunuyorum.

Bunlar malî imkânlarımızın, teknik şartlarımızın müsadeleri nisbetinde ve bir plân dahilinde başarılması Şef'in direktifi ile parti programında ifade edilmiş ve hükümetimize tatbik sahasına koymak ödevi verilmiş işlerdir.

Tahakkuk ettirilecek her kısım hem malî hem teknik imkânlarımızı müsbet bir surette artırarak diğerlerinin de başarılmasını temin edecek mahiyettedir.

Bunları tahakkuk ettirmek irade azmini ve heyecanını ruhumuzda duyuyoruz.

Fakat bizim için asıl imkân membaı büyük türk miletinin yüksek irade kudretini şerefle temsil eden Büyük Meclisimizin hükümetime göstereceği müzaharet ve yardımdır. (Hayhay sadaları).

İş programımızı büyük miletimiz için faydalı buluyorsanız arkadaşlarım da ve ben de tatbik edebilmek iktidarını görüyorsanız yüksek itimadınızı esirgememenizi dilerim.

Sizin itimadınız bizim kuvvetimizin ve başarımızın sarsılmaz temelidir.„ (Sürekli alkışlar).

[B. Celâl Bayar'ın sürekli alkışlar arasında biten bu nutkundan sonra muhtelif hatibler söz almışlar ve Kamutay mevcud 364 reyin ittifakile B. Celâl Bayar hükümetine güvenini bildirmiştir. Hatiblerin sözleri ve diğer tafsilât ayrı sütunlarımızdadır.]

Yugoslavya

Meb'usan meclisinden kamutaya selâmlar

Yugoslavya kırallığı mebusan meclisi reisi Stefan Ciric imzasile Büyük Millet Meclisi Reisliğine gönderilen şu telgraf Büyük Millet Meclisinin dünkü celsesinde okunmuş ve çok hararetli alkışlarla karşılanmıştır :

"Yugoslavya Kırallığı Mebusan Meclisinin 30 haziran 1937 tarihli celsesinde âtideki kararı kabul eylediğini ekselanslarına iblâğ ile kesbi şeref ederim.

Yugoslavya Mebusan Meclisi, Türkiye Büyük Millet Meclisinin samimî dostluk tezahüratından son derecede minnettar, ve dost ve müttefik türk milletine olduğu kadar onun mümessillerine en hararetli selâmlarını kemali muhalâsatle gmnderebildiğinden dolayı bahtiyardır.

Yugoslavya Mebusan Meclisi, bu vesileden bil'istifade Balkanlar ve Balkan milletlerile umumî sulhun en kavi zamânını teşkil eden Balkan paktına müstenid bulunan sarsılmaz dostluk ile her iki milletin, gayri kabili inhilâl bir surette, yekdiğerine, bağlı olduğunu kaydeder.

Yaşasın türk milleti ve yaşasın onun mümessilleri.

Bu münasebetle en derin hissiyatı ihtiramkâranemi takdim ederim, Bay reis.„

BİBLİYOGRAFYA

ÜLKÜ

HALKEVLERİ DERGİSİ

Aylık kültür mecmuası ikinciteşrin sayısı

Atatürk'ün B. M. Meclisindeki nutukları, Türk inkılâbı: Şükrü Kaya, 14 üncü yıl: F. R. Atay, Bir cumhuriyet yılı: Kemal Ünal, Cumhuriyet çocukları: Şakansu, Orta zaman türk ve islâm dünyası: Prof. A. Nez, İyi adamın ruhiyatı: F. Rauh, Böceğim-Kaos (Şiir): Coşkun Ertepınar, Hikâye: Nahid Sırrı, Eski rus tarihlerinde kara kalpakların rolü: Dr. Ravski, Yaşamak (Şiir): B. Kemal Çağlar, Ayaş ve ayaşlı şairler: H. T. Dağlıoğlu, Ziraî hapishaneler: H. Aydıner, Köroğlu hakkında notlar: S. Murad Elçin, Halkevleri haberleri: B. K. Çağlar, Fikir hayatı: Nahid Sırrı, bu sayıda Atatürk'ün kuşe kâğıdı üzerine basılmış bir resmi vardır.

İstanbul yolcu salonunun ihalesi tasdik olundu

İstanbul, 8 (Telefonla) — Yeni yolcu salonunun inşaatının ihalesi Ekonomi Bakanlığınca tasdik edilmiş ve bugün liman idaresine bildirilmiştir. Müteahhid ile yapılan mukavele projesi hazırlanmıştır. Yeni salonun uzunluğu 45, genişliği 38, sokak cephesi 17 metre yüksekliğindedir. Yolcular rıhtıma yanaşacak vapurların güvertelerinden binanın taraçasına düz ayak ve müteharrik bir iskele ile geçecekler, diğer bir merdivenden salona ineceklerdir. Bu merdivenden inerken eşyalarına mahsus müteharrik kemerler üzerinde, sandıkları vapurlardan gümrük masalarına indirilecek ve burada tatbik olunan gayet sade bir numara sistemi sayesinde kolaylıkla sahiblerine teslim edilecektir. Binanın üzerinde 34 metre yüksekliğinde limana hâkim ışıklı büyük bir saat kulesi yapılacaktır.

İstanbul Belediyesi suyu parasız vermiyor

İstanbul, 8 (Telefonla) — Kırkçeşme sularının tamamiyle kesilmesi kararı hakkında salâhiyetli belediye erkânından biri şunları söylemiştir:

"— Kararımız katîdir. Suların kesilmesi zarureti vardır. Bu sulardan parasız istifade eden yerlere bedava terkos da veremeyiz. Sular idaresi gelirini şehrin su ihtiyacı için lüzumlu olan tesisata harcamıştır.„

POLİSTE

Sandalya ile adam yaralıyanlar

Bend deresinde oturan Halil oğlu Dursun, Cavid, Hüseyin oğlu Şükrü bir alacak meselesinden kavga etmişlerdir. Dursun ile Cavid birleşmişler ve Şükrüyü sandalya ile başından yaralamışlardır. Yaralının tedavisi yapılmış ve suçlular yakalanarak müddei umumîliğe verilmişlerdir.

Karısını dövmüş!

Müdafaai hukuk caddesinde oturan Mehmed oğlu Mehmed Ali karısı Perihanla geçinememektedir. Dün gene bu sebebden aralarında kavga çıkmış ve Mehmed Ali karısı Perihanı dövmüştür. Mehmed Ali yakalanmış ve müddei umumîliğe verilmiştir.

Kireçle yaralananlar

Karaoğlanda Bursa pazarının ardiyesinde badana yapmakta olan Mustafa oğlu Hüseyin ve arkadaşı Veysel, varil içinde kireç kaynatmak istemişlerdir. Yerin dar olması yüzünden kaynayan kireç Hüseyinin yüz ve gözlerine Veyselin de ellerine sıçramıştır.

Hüseyin hastaneye yatırılmış Veysel de ayakta tedavi edilmiştir. Tahkikata devam olunmaktadır.

Mes'ut bir evlenme

Emekli öğretmen B. Rüştü Sevinçin kızı Bn. Nuarat Sevinç ile Finans Bakanlığı nakid işleri müdürlüğü memurlarından B. Taki Aran'ın dügünleri dün gece Halkevinde yapılmıştır.

Yeni evlilere saadetler dileriz.

ASKERLİK BAHİSLERİ

İngiliz ordusunun bugünkü vaziyeti

Büyük Britanya ordusunda motörlü kuvvetlerin rolü

İngiliz ordusu, Boer harbına kadar Avrupadaki diğer ordularla boy ölçüşebilecek mevkide değildi. Epey uzun süren ve bir çok cana mal olan bu kanli harbten sonra, modern bir ordu teşkili yoluna girildi. 1905 den 1912 ye kadar harb bakanlığı eden Lord Haldane 1914 de ortaya çıkan orduyu kurdu.

Dünya harbı İngilterenin askerlik tarihindeki ananesini baştan aşağı değiştirdi. Bu harbten önceki harblerde olduğu gibi, kara ordusu, donanmadan sonra gelen bir unsur değil, harbın esas yükünü üzerine alan bir varlık oldu. Dünya harbının başlamasiyle birlikte harb bakanlığına tayin edilen Lord Kiçner, muarızlarının şiddetli hücumlarına rağmen, ingiliz ordusunu muazzam bir ölçüde genişletti. Ordu teşkiltâını genişletmekle de kalmıyordu, 1916 da mecburî askerlik hizmetini kabul ettirdi ki, bu hareket, ingiliz milleti gibi ananelerine sım sıkı sarılmış olan bir millet için aklın, havsalanın alamıyacağı bir yenilik ifade ediyordu.

Dünya harbı bittiğ. gün, 1914 başlangıcında 3 kolordu ve 1 suvari tümenininden mürekkeb sefer heyeti, takriben 100 piyade ve 8 suvari tümeninden mürekkeb muazzam bir ordu halini almıştı. Dünya harbında hemen hemen 1 milyon britanya askeri telef olmuştu.

1918 de

Ordu terhis edilirken, mecburî askerlik lağvedildi. Büyük Britanya, kendi vaziyetine elverişli gelen dünya harbından evelki ordu politikasını tatbik etmeğe başladı. Ana vatandaki nizamî orduda tekrar 1914 deki şekline iade edildi. Kıtalar, her şeyden evel sömürge harbına elverecek tarzda yetiştirilmeğe başladı. Tasarruf kayıgısiyle, silâhlanma ve cihazlanma, durmadan ilerleyen teknik inkişafı takib etmiyordu. Ancak, 1934 de, ordu işlerinde çok bariz hamleler yapıldığı seziliyordu. Modern bir düşmana karşı harbın güdülmesi göz önünde tutularak, şaşılacak derecede süratle tedbirler alındı. Nitekim, 1935 de cenubi İngilterede yapılan kolordu manevralarında (2 takviye edilmiş fırka), nizamî ve sömürgeler ordusuna mensub 60.000 kişi ve bir sürü tayyare filosu da katılarak İngiltere için fevkalâde bir hâdise olan ordu manevraları yapıldı.

İngilizlerin bir kısmı bu manevraları şiddetle tenkid etti. Bunlar arasında general Fuller, yüzbaşı Liddell Hort gibi tanınmış münakkidler de vardı. Bunlar, avazları çıktığı kadar, eski ordu sistemini kaldırınız! diye bağırıyorlar ve küçük bile olsa, her hususta daha ziyade tesirli olacak olan zırhlaştırılmış, motör ve makineleştirilmiş bir ordunun kurulmasını istiyorlardı. Onlar, sırf piyade ve süvari tümenlerinden mürekkeb eski sistem bir ordunun, muhtemel bir müttefika faydalı olamıyacağı kanaatini ileri sürüyorlardı.

Britanya harb bakanlığı, ordunun yeniden terkibinde, gelecek yıllarda esas olarak göz önünde tutulacak olan projeyi geçenlerde ilân etti. Bu proje, general Fuller ve arkadaşlarının isteklerini geniş ölçüde tatmin etmektedir: İngiliz ordusu alabildiğine baştan aşağı motörleştirilmektedir.

İngiliz filosundan bir görünüş ve ingiliz havacıları çalışırlarken

İngilterenin vermiş olduğu kararlarda en ehemiyetli rolü insan ihtiyatını temin edilmesi keyfiyeti oynamıştır. Bundan dolayıdır ki, İngiltere gibi insanın çok büyük değeri olan bir memlekette, muharibin yerine mümkün olduğu kadar makine ve motörün geçirilmesi ve bu suretle kudretinin kat kat yükseltilmesi yolu tutulmuştur.

Ordunun terkibi

Harekât birliği tümendir. Müteaddid tümenler bir kolorduda terkib edilebilirler. Bir harb halinde ingiliz sulh ordusu derhal 2 ilâ 3 kolordudan mürekkeb bir kuvvet çıkarabilir. Ayrıca bu kuvvete, şimdi teşkiline çalışılan "Süratil tümen„ de katılmış olur. Bir ingiliz tümeni, her biri 3 hücum taburundan, doğrudan doğruya tümen kumandasına bağlı motörleştirilmiş ve tedafüî mahiyette zırhlaştırılmış 2 makineli tüfek taburundan ve çoğu hafif sahra havanı olan ceman 75 toplu 3 topçu kolundan, bir zırhlı taburu ve motör ve makineleştirilmiş keşif kıtasından ibaret 3 livadan mürekkebtir.

Hücum taburlarının tank ve motörleri vardır; makineli tüfek taburları baştan aşağı motörleştirilmiş, piyade kıtalarından beygir kaldırılmıştır. Hücum kıtalarının bir kısmını taşımak için daha sulhta, kıtaları nakletmeğe mahsus bölükler tertib edilmiştir. İngilterede mevcud kamyon ve otobüslerin yüksek sayısı göz önünde tutulacak olursa, harb halinde hiç güçlük çekilmeden, bütün piyadenin otobüs ve kamyonlarla nakledilebileceğini kabul etmek lâzımdır.

Organizasyonunun değiştirilmesi tamamlanınca, süratli tümen, hususî silâhlardan başka, 2 süratli liva, 1 zırhlı liva ve 1 ilâ 2 motörleştirilmiş topçu kolundan mürekkeb olacaktır.

Bir süvari livası değiştirilmek suretiyle birincisi bu yıl teşkil edilen süratli liva, 2 hafif zırhlı kolundan ve bir motörleştirilmiş hücum taburundan ibarettir. Süratli tümenin siklet merkezini zırhlı liva teşkil ediyor. Bu livanın hafif ve ağır 200 tankı vardır.

Strateji nedir?

İngiliz sefer talimatnamesinin (935 yılı sonunda neşredilmiştir) üçüncü kısmında denir ki:

"Strateji, millî gayelere varmak maksadiyle milletin tekmil kuvvetlerini en tesirli bir tarzda kullanmak sanatıdır. Buna, diplomasiden istifade etmek, ekonomik tazyik yapmak, müttefiklerle elverişli anlaşmalar temin ve millî endüstriyi seferber etmek, istifade edilebilecek insanları tevzi ve müdafaa kuvvetinin üç şubesini de biribirleriyle bağlı bir şekilde kullanmak dahildir."

İngiliz harb güdümünün esas kaidesini işte bu direktif teşkil eder. Bu kaide ile alâkalı olmak üzere, son yıllarda gerek gündelik gazetelerde gerekse meslek mecmualarında bir çok münakaşa yapılmış ve kara ordusunun teşkilinde, 'mahdud mükelefiyet" (limited liabibtiy) düşüncesi yer tutmuştur. Yani, bu düşünceye göre, Avrupa kıtasında cereyan edecek olan bir harbte, ingilizlerin müşterek faaliyetleri, mevcud küçük kara ordusuna inhisar etmelidir. Bu fikrin takviyesi için, İngilterenin Napoleona karşı mahdud mikdarda asker çıkarmış fakat buna mukabil, başka milletlerin ordularına para yardımında bulunarak kendisiyle mücadeleye girişmiş olduğu Bonapart devri misal olarak gösterilmektedir.

Kıtaların sevk ve idaresi

Yukarıda sözü geçen sefer talimatnamesinin ikinci kısmında kıtaların sevk ve idaresine dair kaideler vardır. Bir ingiliz askerî mecmuasında neşredilen yazılara göre, talimatnamenin bu kısmında birinci fasıl, savaşan kıtalra, bu kıtaların vasıflariyle silâhlarına tahsis edilmiştir.

Bu fasılda, taktik noktaları ele geçirmek maksadiyle doğrudan doğruya düşmanla çarpışan kıtalarla, asıl vazifeleri bu çarpışan kıtaları takviyeden ibaret olan askerler tamamiyle ayrılmaktadır.

"Hücum kıtaları"nı piyadeler, zırhlı kıtalar ve süvariler teşkil etmektedir. "Takviye kıtaları", topçu, istihkâm ve haberalma birliklerinden ibarettir.

Bilhassa hava silâhına kara harbında büyük bir ehemiyet verilmektedir. Nitekim talimatnamede deniyor ki:

"Bir ordu, her hal ve kârda hava silâhının faaliyete geçebileceği hareket üslerini emniyet altına almak mecburiyetindedir; yahud, bu silâh, düşman hava silâhının faaliyete geçtiği hareket üslerine hücum etmelidir." Bu ifade de Fuller ile Liddell Hort'un fikirleri seziliyor.

Fakat bu mülâhazalara rağmen, piyade bundan böyle de ordunun ana kuvvetini teşkil ediyor: "Piyade, hücumu neticesinde elde edilen hedefi muhafaza suretiyle, muvaffakiyeti de teyid etmektedir." diyn talimatname, "Piyade, iki kısma ayrılır: Biri hafif makineli tüfek, tüfek, el ve sis bombaları, hafif mayn âletleriyle cihazlanmış olan kol, diğeri de ağır makineli tüfek ve tank def topiyle cihazlanmış olan koldur ki, her ikisi de makineli tüfek taburu olarak terkib edilir." diye ilâve etmektedir.

Ancak, bu modern silâhlanmaya rağmen, talimatname, asrî bir şekilde silâhlanıp cihazlanmış bir düşmanın karşısındaki piyadenin sınıfını da açıktan açığa tesbit ediyor. Bu itibarla, bazı hallerde piyadenin muharebe faaliyetini, diğer silâhların her türlü mukavemeti kırmış oldukları yerleri işgal etmeğe hasrediyor. Bu meyanda, hava silâhiyle zırhlı kıtaların az çok müstakil olan faaliyeti de esas itibariyle göz önünde tutuluyor.

Zırhlı kıtalar, biri "süratli tümen" diğeri "ordu" yahud "piyade - tank taburları" adı verilen normal tümen çerçevesi içinde terkib edilmiştir. Süratli tümendeki zırhlı kıtalar, müstakilen faaliyete geçilerek katî neticelerin alındığı yerlerde ve hususiyle düşmanın yan ve arkasındaki hareketlere tahsis edilmişlerdir. Diğer zırhlı kıtalar doğrudan doğruya piyadenin takviyesine hizmet ederler.

Bu vaziyete göre, tanklar türlü zırhla cihazlanmaktadır. Süratli tümenin birliklerine, fevkalâde hızlı giden hafif tanklar verilmektedir; piyade tank taburları ise, ağır bir zırh taşıyan ve dolayısiyle yavaş hareket eden tanklarla cihazlanıyor.

İleri hareket esnasında topçu, ileri ile irtibatını muhafaza ederek değişen vaziyetlere derhal intibak edecektir. Bu intibak kabiliyeti, ingiliz ordusunda bilhassa büyük bir kıymet verilen baskın için bir vasıta olarak telâkki ediliyor. İngilizlerin nazarında, ateş silindiri kullanmak, hücum için en sade bir tarzdır.

Taktik

Hareket harbı "normal" telâkki ediliyor. Her ne suretle olursa olsun bu gayeye erişmek zırhlı kıtaların en esalı vazifesidir. Bu silâh hücumda müştereken hareket edince, diğer bütün silâhlar faaliyetlerini hücuma geçen tankların takviyesinde teksif ederler. Hücum hedefleri çok dar bir çerçeve içine alınacak, sık sık durulacak, birlikler yeniden tanzim yahud yerlerine taze kıtalar sevkedilecektir.

Hareket harbındaki müdafaa, silâhın daha doğrusu makineli tüfeğin kabiliyetine dayanacaktır. Tanklara karşı emniyetli yerlerin hazırlanması da esastır.

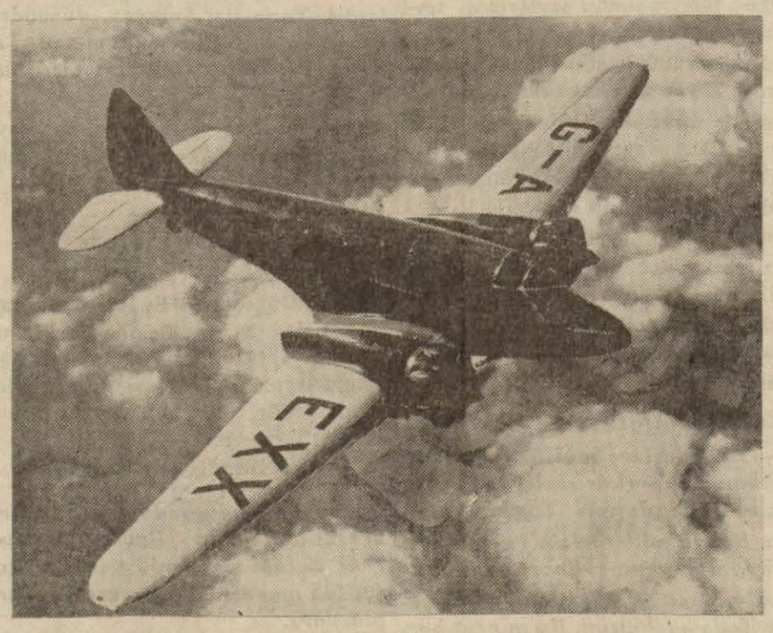

Ingilizlerin son sistem bombardıman tayyarelerinden biri

Svenska Entreprenadaktiebolaset

"SENTAB„

Stockholm, Svéde. (İsveç)

Iranda Ahvaz köprüsü

Isveç ihracat endüstrisiyle iş birliği yaparak, idro - elektrik santralları, köprüler, şosalar, demiryolları, limanlar, kanallar gibi her nevi nafıa işleriyle uğraşmak üzere teşekkül etmiştir.

HİKÂYE

Hayırlı kaza

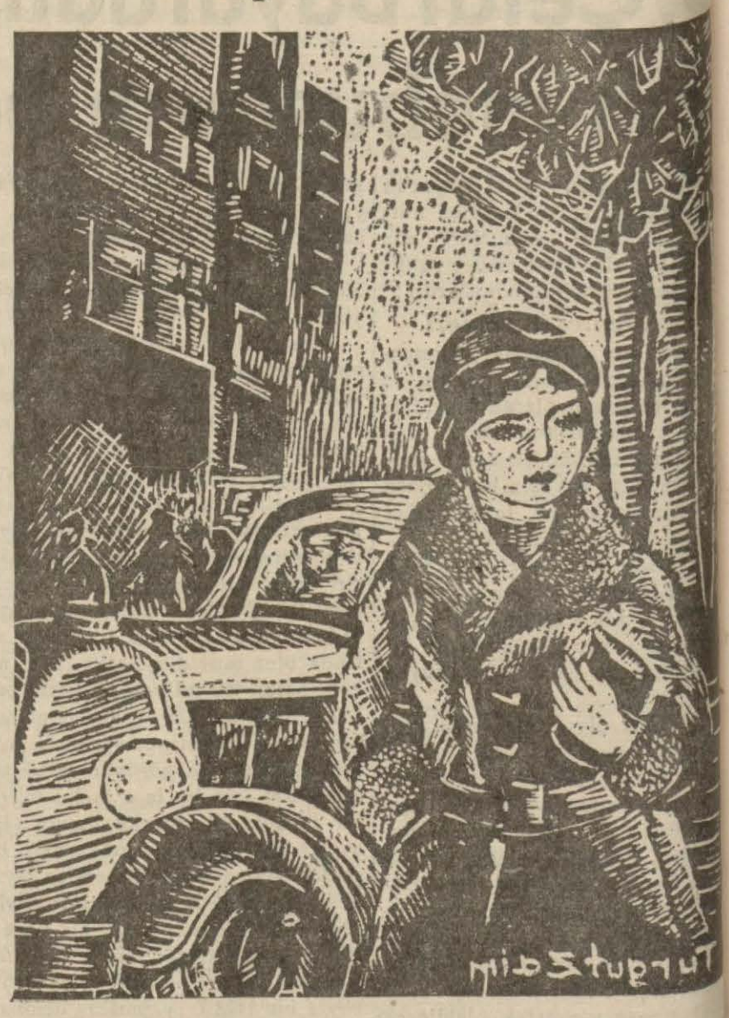

On sekiz yaşını bitirmiş her genç kız gibi, Neclanın da bütün düşünce ve ümidleri bir nokta üzerinde toplanmıştı: Evlenmek. Bankada yazı makinesinin başında işiyle uğraşırken, kopyalarının fazlaca hatalı çıkmasının asıl sebebi de zihninin bu hâkim düşüncenin tesirinden bir türlü kurtarmıya muvaffak olamayışı değil miydi ? Geceleri rüyalarına giren hayatının erkeği nasıldı ? Sarışın mı, esmer mi ? Boyu uzun mu kısa mı ? Mesleği neydi : Mühendis mi, zabit mi, doktor mu ?

Çirkin bir kız değildi, hattâ çok alımlı olduğunu arkadaşları kendisine mütemadiyen tekrarlamıyorlarmıydı ? Öyleydi de neden birçok arkadaşlarını sevindirmiş olan kısmet hâlâ onun kapısını çalmamıştı ? Kısmet, bir genç kız dimağı için, bu ne müdhiş ve manâ dolu bir kelimedir. Kısmet, işte iki yıldır hep onu bekliyor, onun hulyasiyle avunuyordu.

Bir gün çalıştığı binadan çıkarak evine doğru yürürken mükellef bir otomobilin yavaş yavaş peşinden gelerek onu takib ettiğini fark etti. Koyu lâcivert renkli, son sistem bir spor otomobili olan arabayı gayet şık bir genç adam idare ediyordu. Yumuşak şapkası, kahve rengi eldivenleri, elbisesinin kırışıksız hatları ile çok kibar bir hali vardı. Gözleri karşılaştığı zaman genç kıza nazik bir tebessüm gönderdi.

Necla, o günden sonra her akşam ayni arabanın kendi yavaş yürüyüşüne uyarak büyük bir sabırla kendisini evine kadar takib ettiğini gördü. Önceleri kayıdsızlıkla karşıladığı bu hâdise yavaş yavaş onu alâkalandırmaya başlamıştı. Bu adam kimdi ? Neye onu bu kadar ısrarla takib ediyordu ? Maksadı neydi ? Bu merak genç kızın kalbine düşmiye görsün !

Bir akşam, gene dairesinden çıktığı zaman yağmur çiseliyordu. Islanmamak için adımlarını sıklaştırdığı zaman spor otomobilin bir kaç adım ileride kendisini beklediğini gördü. Arabanın yanından geçerken genç adam, yere atlıyarak önünde eğildi ve "ne olur, dedi, ıslanmamanız için sizi evinize kadar götürmeme müsaade etseniz„ bu sözler o kadar yalvaran bir eda ile ve öyle kibarca söylenmişti ki Necla gayrı ihtiyarî onun yüzüne baktı. Ve bu yüzde ciddî ve ağır başlı bir ifadeden başka bir şey okuyamadı. Evvelâ durmıyarak yürümek istedi, fakat birdenbire içine nasıl düştüğüne kendisinin de hayret ettiği bir kararla daveti kabul ederek otomobile atladı. O gün yalnız evine kadar devam eden bu otomobil arkadaşlığı birkaç gün sonra, Taksime veya Bebeğe kadar kısa tenezzühlere çevrildi. Yavaş yavaş genç adama karşı, sevgi değil, hattâ alâka değil, fakat bir alışkanlık hissetmiye başlamış ve bu alışkanlığın tesiriyle bu lüks ve rahat araba içinde yapılan tenezzühlerin günden güne daha uzamasını tabiî görmiye başlamıştı.

Oh, bu otomobil gezintilerinin zevki. Birçok defalar taksiye bindiği olmuştu amma, bir otomobilin insana bu kadar rahat ve zevk temin edebileceğini hatırından bile geçirmemişti. İçlerindeki ibreler mütemadiyen fırıl fırıl dönen yan yana sıralı zarif aletlere bakmakla doyamıyordu. Hele nereye sıkıştığına bir türlü akıl erdiremediği radyonun hafif ve tatlı nağmelerini dinlerken süratten doğan hırçın bir rüzgârın saçlarını okşa o zamana kadar tatmadığı yeş bir haz kaynağı oluyordu.

Bir gece, akşam gezintisi Bü dereye kadar uzadı ve genç kız dönünce, ailesine ilk yalanını s mek mecburiyetinde kaldı.

Necla, kimin nesi olduğunu, uğraştığını hâlâ pek iyi bilmediğ nç adamın hallerinde şüphesini çecek en küçük bir nokta bulamıyo Daima ağır başlıydı, ve muvaffa tin sabır ve tahammülde oldu çok iyi takdir ettiği için hiç ace miyor, arzularını tedricen artırm nı biliyordu. Genç kızı korkut ve çekingenliğe sevk edecek en çük bir harekette bile bulunma Fakat Necla, bir genç kız için korkulacak aşıkların bu cinsten duklarının tecrübesizliği yüzün fark edemiyordu.

Nitekim bir pazar günü öğleyi ğini onunla birlikte Boğaziçinin zel bir lokantasında yedikten s ertesi hafta genç adamın İzmite dar bir otomobil seyahatı yapmak lifini de, hayatının yeknesakl bir dereceye kadar giderecek bir nilik diye, redetmek lüzumunu hi memiş ve Çamlıcadaki ihtiyar bi ninede bir gece kalmak bahanesi den izin koparmak için kâfi gel

Otomobil, yeşil manzaralar ve zel ağaçlıklar arasından kayıb g ken, Necla, sımsıkı yaslanan ko dan hararetini hissettiği genç ad karşı içinde ilk defa kayıdsızlık dudlarını aşan bir alâka hisset ve onu daha yakından tetkik et başlamıştı. Kıvrıcık siyah saçlar, niş ve sportmen omuzlar, iradeli alın, erkekçe bir manaya sahib bu yüze cazib bir ahenk temin ed du. Neclanın ilk defa olarak ona katli bakışı ve daha sokulgan erkeğin cesaretini artırmıştı. Oto bil denize bakan güzel bir ma önünde durduğu zaman, genç ad kolu Neclanın beline sarıldı ve bir hamleden kendisini kurtaram kız dudaklarını onun sert duda arasında buldu. Kendisinde ze yandırmamışsa bile tiksinti de memiş olan bu puseyi redetmek hiç bir sebeb görmemişti. Fakat mobil tekrar yola koyulduğu za ailesinden uzakta geçireceği bu için duyduğu tuhaf bir emniyet likten mi, yoksa havanın sertleş başlamasından mı, birdenbire co larının hafifçe ürperdiğini hiss Otomobil süratle yol alıyordu.

* * *

Genç kız bir saat süren baygın tan sonra, gözlerini açarak etra yabancı insanlar ve beyaz kir hemşirelerle sarılı görünce şaş fakat sonra kaza gözlerinin önü canlandı, bir yol dönemecinde oto bilin bütün süratiyle yüksek bir vağın üstüne atılışını, korkunç çı dıyı tekrar tüyleri ürpererek hat dı. Fakat, tahkikatı yapanların söz rinden, bu kazaya beraber uğra oldukları gencin zabıtaca ne zam danberi aranmakta olan azılı bir çakçı olduğunu öğrenince duydu dehşet büyük oldu.

Kim bilir, belki de, hafif geçiştir miş olan bu kaza daha müthiş bir zayı önlemişti.

Hikâyeci

RESMÎ İLÂNLAR

Ankara Levazım Âmirliği

Un alınacak

Ankara levazım âmirliğinden :

1 — Birecik hudud birliğinin senelik ihtiyacı olan 125000 kilo fabrika unu kapalı zarfla 10. II. Teşrin saat 16 da Birecik hudud birliği satın alma komisyonunda alınacaktır.

2 — Muhammen bedeli 17812 lira 50 kuruş ilk teminatı 1335 lira 94 kuruştur. İsteklilerin şartnamesini her gün komisyonda görebilirler. Teklif mektubları saat 15 e kadar kabul olunur. Eksiltmeye iştirâk edecekler kanunî evrakı müsbiteleriyle belli gün ve saatte komisyonda bulunmaları (4025) 3—5942

Pazarlıkla kuru ot alınacak

Ankara Levazım Âmirliğinden :

1 - Bergama garnizon kıtaatının yıllık ihtiyacı için kapalı zarf usulü ile eksiltmeye konulan 430,000 kilo kuru ota ihale gününde istekli çıkmadığından 2490 sayılı kanunun 40. ıncı maddesi mucibince ihtiyaç bir ay zarfında pazarlıkla temin olunacaktır.

2 - Malın tahmin bedeli 17200 liradır.

3 - Muvakkat teminatı 1290 liradır.

4 - İhale 17.11.937 çarşamba günü saat 16 dadır. ..

Bergama askerî satın alma komisyonu binasında yapılacaktır.

5 - Kuru otun evsafile teslim mahal ve şartları şartnamesinde yazılıdır. Şartnameler Bergamada alım satım komisyonundadır.

6 - İstekliler şartnamenin 4. üncü maddesinde yazılı vesikaları yanında bulundurmaya ve ihale saatinden evel muvakkat teminatlarını Bergama maliye veznesine yatırmaya mecburdur.

7 - Komisyon haftanın pazartesi, çarşamba ve cumartesi günleri açıktır. (4066) — 3-7074

Pazarlıkla sığır eti alınacak

Ankara Levazım Âmirliğinden :

1 — Bergama garnizon kıtaatının yıllık ihtiyacı için kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulan 80000 kilo sığır etinin beher kilosu için teklif olunan 18 kuruş 8 santim pahalı görüldüğünden 2490 sayılı kanunun 40. ncı maddesi mucibince ihtiyaç pazarlıkla temin olunacaktır.

2 — Malın tahmin bedeli 20000 liradır.

3 — Muvakkat teminatı 1500 liradır.

4 — İhale 17.11.937 çarşamba günü saat 15 de Bergama askerî alım satım komisyon binasında yapılacaktır.

5 — Sığır etinin evsafiyle teslim mahal ve şartları şartnamesinde yazılıdır. Şartnameler Bergamadaki alım satım komisyonundadır.

6 — İsteklilerin şartnamenin 4. nci maddesinde yazılı vesikaları yanında bulundurmaya ve ihale saatinden evvel muvakkat teminatlarını Bergama maliye veznesine yatırmaya mecburdur.

7 — Komisyon haftanın pazartesi, çarşamba ve cumartesi günleri açıktır. (4065) 3—7073

16.000 kilo zeytinyağı alınacak

Ankara levazım âmirliği Sa. Al. Ko. dan :

1 — Ankara garnizonu birlik ve müesseseleri ihtiyacı için 16.000 kilo zeytin yağı kapalı zarfla 26. 11. 937 saat 15 de Ankara Levazım Âmirliği satın alma komisyonunda alınacaktır.

2 — Muhammen bedeli 10240 lira ilk teminatı 768 liradır. Teklif mektubları saat 14 e kadar kabul olunur. Şartnamesi her gün komisyonda görülebilir. İsteklilerin belli gün ve saatte teklif mektubları ve kanunî vesikalariyle komisyonda bulunmaları. (4146) 3—6264

60.000 kilo patates alınacak

Ankara levazım âmirliği Sa. Al. Ko. dan :

1 — Ankara garnizonu birlikleri ve harb okulu ihtiyacı için 60000 kilo patates açık eksiltme ile 25. 11. 937 saat 14 de Ankara Levazım Âmirliği satın alma komisyonunda alınacaktır.

2 — Muhammen bedeli 3600 lira ilk teminatı 270 liradır. Şartnamesi her gün komisyonda görülür. İsteklilerin teminat ve kanunî vesikalariyle belli gün ve saatte komisyonda bulunmaları (4145) 3—6263

61.000 kilo pırasa alınacak

Ankara levazım âmirliği Sa. Al. Ko. dan :

1 - Ankara garnizon ve harb okulu ihtiyacı için 61000 kilo prasa açık eksiltme ile 29.11.937 saat 15 de Ankara levazım âmirliği satın alma komisyonunda alınacaktır.

2 - Muhammen bedeli 3660 lira ilk teminatı 247 lira 50 kuruştur. Şartnamesi hergün komisyonda görülür. İsteklilerin kanunî vesika ve ilk teminatlarile belli gün ve saatte komisyonda bulunmaları. (4169) 3-6275

650 ton yerli antrasit alınacak

Ankara levazım âmirliği Sa. Al. Ko. dan :

Eskişehir garnizonundaki kıtaat ve müessesat için 3.11.937 günü kapalı zarfla alınacağı ilân edilen 650 ton yerli antrasit kömürüne teklif edilen fiat âmirlikçe pahalı görüldüğünden 4.11.937 tarihinden itibaren bir ay pazarlığa bırakılmıştır.

İlk pazarlığı 12.11.937 cuma günü saat 14 dedir. Kömürün tutarı 18200 lira, muvakkat teminatı 1365 liradır. Şartnamesi komisyonda görülebilir. İsteklilerin ihale saatinde Eskişehir levazım âmirliği satın alma komisyonuna gelmeleri. (4170) 3-6276

12.000 kilo karnibahar alınacak

Ankara levazım âmirliği Sa. Al. Ko. dan :

1 - Harb okulu ihtiyacı için 12000 kilo karnıbahar açık eksiltme ile 29. 11.937 saat 14 de Ankara levazım âmirliği satın alma komisyonunda alınacaktır.

2 - Muhammen bedeli 1440 lira, ilk teminatı 108 liradır. Şartnamesi hergün komisyonda görülür. İsteklilerin kanunî vesika ve teminatlarile belli gün ve saatte komisyonda bulunmaları. (4171) 3-6277

9.100 kilo domates salçası alınacak

Ankara levazım âmirliği Sa. Al. Ko. dan :

1- Ankara garnizon ve harb okulu ihtiyacı için 9100 kilo domates salçası açık eksiltme ile 30.11.937 saat 15 de Ankara levazım âmirliği satın alma komisyonunda alınacaktır.

2 - Muhammen bedeli 2275 lira, ilk teminatı 170 lira 63 kuruştur. Şartnamesi hergün komisyonda görülür. İsteklilerin kanunî vesika ve teminatlarile belli gün ve saatte komisyonda bulunmaları. (4172) 3-6278

M. M. bakanlığı

Etlik serum evinde inşaat

M. M. Vekâletinden :

Yapı: Etlik serum aşı evi mutfağında yapılacak inşaat açık eksiltmeye konmuştur. Keşif tutarı 1435 liradır. Keşif, proje ve şartnamesi parasiyle inş. Ş. den alınır. Eksiltme: 22. 11.937 pazartesi günü saat 11 dedir. ilk teminat: 107 lira 63 kuruştur. Eksiltmeye gireceklerin kanunî teminat ve 2490 sayılı kanunun 2 : 3 cü maddelerinde yazılı belgelerle birlikte eksiltme gün ve satında M. M. V. satın alma komisyonunda bulunmaları. (4105) 3—6154

Barometre satın alınacak

M. M. Vekâletinden :

Her birine tahmin edilen fiatı 50 lira olan 40 tane barometre açık eksiltme ile satın alınacaktır. Eksiltmesi 1 birinci kânun 937 çarşamba günü saat 11 dedir. İlk teminat 150 liradır. Şartnamesi M.M.V. satın alma Komisyonunda görülür. Eksiltmeye girecekler kanunî teminat ve 2490 sayılı kanunun 2. ve 3 üncü maddelerinde yazılı belgelerle birlikte ihale gün ve saatında M.M.V. satın alma Komisyonunda bulunmaları. (3871) 3-5712

Maden yağı alınacak

M. M. V. Sa. Al. Komisyonundan:

5700:5800 kilosu 2000 lira olarak tahmin edilen maden yağı açık eksiltme ile satın alınacaktır. Eksiltmesi: 18-11-937 pazartesi günü saat 11 dedir. İlk teminat: 150 liradır. Şartnamesi M. M. V. Sa. Al. komisyonunda görülür. Eksiltmeye gireceklerin teminatlariyle birlikte 2490 sayılı kanunun 2, 3. maddelerinde istenen belgelerle ihale gün ve saatında M. M. V. satın alma komisyonunda bulun maları. (4063) 3—7075

61,000 çift kundura alınacak

M. M. V. Sa. Al. Komisyonundan:

1 - Beher çiftine tahmin edilen fiat (460) kuruş olan (61000) altmış birbin çift kundura kapalı zarfla eksiltmeye konmuştur.

2 - İhalesi 12 teşrini sani 937 cuma günü saat 15 dedir.

3 - İlk teminat mikdarı (14974) liradır.

4 - Şartnamesi 1403 kuruşluk makbuz mukabilinde komisyondan alınır.

5 - İstekliler 2490 sayılı kanunun 2, 3, üncü maddelerinde gösterilen vesikalarla teminat ve teklif mektuplariyle birlikte ihale saatinden en az bir saat evel M.M.M. satın alma komisyonuna vermeleri. (3989) — 3-5934

Matbaa malzemesi satılacak

M. M. Vekâletinden :

Cebecide M. M. V. matbaasında mevcud 19 kalem malzeme arttırma suretiyle satılacaktır. Malzemeyi görmek istiyenler mezkûr matbaa Md.ne hergün müracaat etsinler. Arttırmaya girecekler arttırma günü olan 13. ikinci teşrin 937 cumartesi günü saat 10 da M. M. V. satın alma komisyonunda bulunmaları ilân olunur. (4139) 3—6225

Vilâyetler

Yozgat ilk mektebi

Yozgat Valiliğinden :

1 — Kapalı zarf usuliyle eksiltmeye çıkarılan Sorgunda yapılacak (27014 lira (6) kuruş keşif tutarlı ilk mekteb inşaatının (11500) liraya tekabül eden kısımları talib çıkmamasından dolayı pazarlığa konmuştur.

2 — Bu işe aid şartname ve evrak şunlardır.

A) Eksiltme şartnamesi

B) Mukavelename projesi

C) Bayındırlık İşleri genel şartnamesi

D) Yapı işleri umumî, fennî şartnamesi

E) Hususî şartname

F) Keşif hulâsası, tahlili fiyat ve metraj cedveli

G) Proje

İstekliler bu evrakı Nafıa müdürlüğünde görebilirler.

3 — Kapalı zarf usuliyle 14. 10. 937 de ihale edilmek üzere eksiltmeye çıkarılan bu işe talib zuhur etmemesinden dolayı artırma eksiltme kanununun 40 ıncı maddesi mucibince bir ay içinde pazarlıkla vilâyet encümen odasında talibine ihale edilecektir.

4 — Pazarlığa girebilmek için isteklilerin (862.5) lira muvakkat teminat vermeleri ve bundan başka Nafıa vekâletinden müteahhidlik ehliyetini haiz bulunmaları lâzımdır. (7257/4021) 3—5940

Mardinde vali konağı yapılacak

Mardin vilâyeti daimî encümeninden :

1 — Mardinde Firdevs nam mevkiinde numune fidanlığında (22946) lira (50) kuruş bedeli keşifli yeniden bir vali konağı yapılacaktır.

2 — Kapalı zarf usuliyle eksiltmeye çıkarılan bu inşaat 15. 11. 937 tarihine rastlıyan pazartesi günü saat on birde Mardin daimî encümeninde ihale edilecektir.

3 — Muvakkat teminat mikdarı 1721 liradır.

4 — İnşaata : Mukavelenin imzası tarihinden itibaren on gün içinde işe başlanacak ve 25 mayıs 1938 takvim tarihinde bitecektir.

5 — Bu işe aid şartname ve fennî evrak şunlardır :

A) İdarî şartname, fennî şartname, Bayındırlık genel şartnamesi, keşif hulâsası, metraj cedveli, mukavele projesi.

İstiyenler bu evrakı Mardin vilâyeti daimî encümeni ve Nafıa dairesinde görebilirler.

6 — İsteklilerin yukarda yazılı muvakka teminatı vermekle beraber fennî ehliyet ve ihtisaslarına güvenilir olması ve 3645 sayılı Resmî gazete ile neşredilen talimatnamede yazılı evsaf ve şeraiti haiz olmaları şarttır.

7 — İsteklilerin teklif zarflarını lâakal ihale saatinden bir saat evveline kadar Mardin daimî encümen riyasetine vermeleri ve yahud göndermeleri ve postada vaki gecikmelerin mazeret teşkil etmiyeceği gibi muayyen saatten sonra gelecek teklif zarflarının da kabul edilmiyeceği ilân olunur. (7237/4018) 3—5935

Nişataşı mektebinin eksiltmesi

İstanbul nafia direktörlüğünden :

22. 11. 937 pazartesi günü saat 15 de İstanbulda Nafıa müdürlüğünde (29998.72) lira keşif bedelli İstanbul Nişantaşı kız orta okulu inşaatı kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulmuştur.

Mukavele, eksiltme, Bayındırlık işleri genel, hususî ve fennî şartnameleri proje keşif hulâsasiyle buna müteferri diğer evrak (150) kuruş mukabilinde dairesinde verilecektir.

Muvakkat teminat (2250) liradır.

İsteklilerin teklif mektubları ve en az (20.000) liralık bu işe benzer iş yaptığına dair Nafıa vekâletinden almış olduğu müteahhidlik ve ticaret odası vesikalarını havi kapalı zarflarını 22. 11. 937 Pazartesi günü saat 14 de kadar İstanbul Nafıa müdürlüğüne vermeleri. (7266/4022) 3—6053

Fabrikalar

39 ton benzin alınacak

Askrî Fabrikalar Müdürlüğünden:

Tahmin edilen bedeli (10345) lira olan yukarıda yazılı 39 ton benzin askerî fabrikalar umum müdürlüğü satın alma komisyonunca 19-11-937 cuma günü saat 15,30 da kapalı zarf ile ihale edilecektir. Şartname parasız olarak komisyondan verilir. Taliplerin muvakkat teminat olan (775) lira (88) kuruşu havi teklif mektuplarını mezkûr günde saat 14,30 a kadar komisyona vermeleri ve kendilerinin de) 2490 numaralı kanunun 2. ve 3. maddelerindeki vesaikle mezkûr gün ve saatte komisyona müracaatları. (4093) 3—6131

Kazalar

Cide elektrik tesisatı

Cide belediyesinden :

1 — Cide kasabasının elektrik tesisatı kapalı zarf usuliyle eksiltmeye konulup talip çıkmadığından bir ay içinde pazarlıkla ihale edilecektir.

2 — Bu işin muhammen bedeli (17752) lira (15) kuruştur.

3 — Müddet 12 teşrinievel tarihinden başlayarak 12 teşrinisani 937 tarihinde hitam bulacaktır.

4 — Pazarlıkla bu işe girecekler ya nakit veya banka mektubu olmak üzere (1331) lira teminatı muvakkate vermekle beraber Nafıa Vekâletince musaddak ehliyet vesikalarını encümene ibra zetmeğe mecburdurlar.

5 — Bu işe ait şartname proje ve sair evrak belediye encümenindedir. 3—5952

Uzunköprü kasabası elektrik tesisatı

Uzunkmprü Belediye Reisliğinden:

32786 lira 50 kuruş bedeli keşifli Uzunköprü kasabası elektrik tesisatı 10. 11.937 çarşamba günü saat 13 de pazarlıkla talibine verilecektir.

Şartnamede gösterilen teslim müddeti 12 aya çıkarılmıştır.

Taliplerin sözü geçen gün ve saatte Uzunköprü belediye daimî encümenine müracatları ilân olunur. (7489-4163) — 3-6253

Buldana akıtılacak su tesisatı

Buldan Belediyesinden :

1 - Kapalı zarfla 29.9.937 gününde eksiltmeye konulup Ulus gazetesinin 5799, 5794, 5789, 5784 numaralariyle ilân edilen Buldan kasabasına akıtılacak su yolu yapısına istekli çıkmadığından 17842 lira 71 kuruş bedeli keşifli boru ve teferrüatı satın alınması ayrı ve 7120 lira 44 kuruş keşifli boru ferşi, kaptaj ve sair inşaat kısmı ayrı olarak evelce ilân edilen şartlar dairesinde kapalı zarfla eksiltmeye konulmuştur.

2 - Boru ve teferrüatının muvakkat teminatı 1338 lira 3 kuruş boru ferşi ve sair inşaatın muvakkat teminatı 534 lira 3 kuruştur.

3 - Eksiltme 25 ikinci teşrin 937 çarşamba günü saat on beşte Buldan belediyesinde teşekkül edecek belediye encümeni huzuriyle yapılacaktır.

4 - İstiyenler evelki ilânda bildirildiği gibi şartnameleri ve buna aid evrakı Buldan belediyesinde ve Denizli Nafıa müdürlüğünde inceliyebilirler. 3-6273

Bayın. bakanlığı

Galvanize tirfon eksitmesi

Nafıa Vekâletinden:

16 birinci kânun 937 perşembe günü saat 15 de Ankarada Vekâlet Malzeme eksiltme komisyonunda 658400 adet (takriben 286.404 ton) galvanize tirfonun kapalı zarf usulü ile eksiltmesi yapılacaktır.

Teklif edilecek tirfonlara; ecnebi malı olup Mersinde sif supalan teslim edileceğine göre 50.120 lira 70 kuruş ve yerli malı olup Mersinde vagon içinde teslim edileceğine göre 87353 lira 22 kuruş muhammen bedel tesbit edilmiştir.

Bu hususa aid şartname ve teferruatı 437 kuruş mukabilinde Ankarada vekâlet malzeme müdürlüğünden alınabilir.

Muvakkat teminat; ecnebi malı teklif edildiğine göre 3756 lira 03 kuruş ve yerli malı teklif edildiğine göre 5617 lira 66 kuruştur.

İsteklilerin teklif zarflarını talimatnamesine göre vekâletten alınmış müteahhitlik vesikası ile birlikte 16 birinci kânun 937 perşembe günü saat 14 e kadar Ankarada Vekâlet malzeme müdürlüğüne vermeleri lâzımdır. 3—6069

İstanbul Deniz Levazım Âmirliği

Lâvemarin kömürü alınacak

Deniz Levazım Satınalma Komisyonundan :

1 — Tahmin edilen bedeli 16800 lira olan 2000 ton lâvemarin kömürü 10 ikinciteşrin 1937 tarihine rastlıyan çarşamba günü saat 14 de kapalı zarf usuliyle alınacaktır.

2 — Muvakkat teminatı 1260 lira olub şartnamesi komisyondan her gün parasız olarak alınabilir.

3 — İsteklilerin 2490 sayılı kanunun tarifatı dahilinde tanzim edecekleri kapalı teklif mektublarını en geç belli gün ve saatten bir saat evveline kadar Kasımpaşada bulunan komisyon başkanlığına makbuz mukabilinde vermeleri (7214/4020) 3—5945

Sıhat bakanlığı

Almanca fransızca bilir daktilo alınacak

Sihat ve İçtimaî Muavenet Vekâleti Merkez Hifzıssıhha müessesesi Direktörlüğünden :

1 — Merkez hıfzıssıhha müessesinde (80) lira ücretli bir daktiloluk münhaldir.

2 — Almanca, fransızca okur yazar terceme edenlerden birisi bilimtihan alınacaktır. Her iki lisan bilenler tercih edilir.

3 — İmtihan 12.11.1937 cuma günü merkez hıfzıssıhha müessesinde saat 15 de yapılacaktır.

4 — Talib olanların istida, hüsnühal ve bonservisleriyle beraber müessese müdüriyetine müracaatları ilân olunur. (4103) 3—6152

P. T. T.

Pazarlıkla jonksiyon kablosu alınacak

P. T. T. Levazım Müdürlüğünden:

1.11.937 tarihinde kapalı zarfla eksitlmesi yapılacağı ilân edilen 3300 metre jonksiyon kablosu 12.11.937 tarihinde ve saat 15 de ihalesi yapılmak üzere pazarlıkla mübayaa edilecektir. Muhammen fiat 30.000 muvakkat teminat 2250 liradır.

İsteklilerin şartnameleri görmek üzere her gün Ankarada levazım müdürlüğüne ve İstanbulda ayniyat şube müdürlüğüne müracaatlar. 3—6179

Mahkemelerden

Mahkemeye çağırı

Ankara Asliye Ticaret Mahkemesinden :

Ankarada hükümet caddesinde 12 numarada yeni bakkaliye dükkânı sahibi kayserili Emin yeğen oğlunun alacaklılarile yapmış olduğu kontrato hakkında bir karar verilmek üzere 24. 11.937 çarşamba günü saat 14 de mahkemece celse aktedileceği ve itiraz edenlerin haklarını müdafaa için bu celsede bulunabilecekleri ilân olunur. 3-6272

C. H. Partisi

Öztürk ocağı kongresi

Cumhuriyet Halk Partisi Anafartalar Kamunundan :

Ekseriyet olmadığından Öztürk dağı kongresi 10. 11. 937 çarşamba günü akşam saat 19.30 yapılacağı üyelerine ilân olunur.

Adliye bakanlığı

Antalya noterliğine talib olacaklara

Tüze Bakanlığından :

Açılan Antalya Birinci Noterliğine talib olanların bir ay içinde Adliye Vekâletine müracaatları ilân olunur. (4160) 3—6261

Bolu noterliğine talib olacaklara

Tüze Bakanlığından :

Açık bulunan Bolu Noterliğine imtihanla ve imtihansız Noter olabilmek şartlarını haiz taliblerin bir ay içinde evrakı müsbiteleriyle birlikte müracaatları ilân olunur. (4159) 3—6260

Büyük Millet Meclisine memur alınacak

Türkiye Büyük Millet Meclisi Kâtibi Umumiliğinden :

Büyük Millet Meclisi kalemlerine 25, 35 ve 40 lira aslî maaşlı beş memur alınacaktır. Bu memuriyetlere girebilmek için 3158 numaralı kanuna göre yüksek mekteb mezunu olmak, malî, hukukî ve iktısadî mevzular üzerinde yapılacak tahrirî imtihanda muvaffak olmak şarttır. İsteklilerin 20 ikinci teşrin 1937 cumartesi günü saat 13 e kadar istida ile müracaat eylemeleri ve istidalarına yüksek mekteb şehadetnameleriyle bu memuriyetlere tayin edilebilmek için maaşların tevhid ve teadülü hakkındaki kanun ile memurin kanununun koymuş olduğu şartları haiz bulunduklarına dair vesikaları iliştirmeleri lâzımdır. İmtihan 23 ikinci teşrin 1937 salı günü saat 10 da yapılacaktır.

Bir arsanın tesbit ve tescili

Ankara Birinci Mıntaka Kadastro Müdürlüğünden :

İstasyon arkasında Maltepe civarı mıntakasında 1200 ada 1 parsel ve 3/1 kapu No. lu vergice 211 lira 58 kuruş kıymetinde 3240 M² arsa kadastroca Nebihe ve Kadriyeden satın alma suretiyle İsmail Hakkı oğlu Mehmed Sabri Baysuğ namına tesbit ve tesciline 30. 6. 937 tarihinde komisyonca karar verilmiştir. Bu tesbite itirazı olanların tarihi ilândan itibaren iki ay zarfında komisyonumuza müracaatları 2613 No. lu kadastro kanunu hükümlerine tevfikan ve sahibinin talebi üzerine münferiden ilân olunur. (4167) 3—6262

Zayiler

31.3.934 te Üsküdar birinci orta okulundan aldığım 2609 sayılı tasdiknameyi kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin kıymeti yoktur.

Sabiha 3-6271

*

1340 senesinde İstanbul ticaret mektebi âlisi kısmı evel birinci sınıftan aldığım tasdiknameyi kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur. 195 İsmail Hakkı 3-6270

*

2195 No. lu kamyon plâkasını kaybettim. Yenisini alacağımdan eskisinin hükmü yoktur. Sait 3-6265

*

Memurlar kooperatif şirketine ald 1101 numaralı hisse senedini kaybettim. Yenisini çıkartacağımdan eskisinin hükmü yoktur.

Kültür bakanlığı Ar genel mümeyyizi ve sabık Adliye vekâleti ihsaiyat memuru Ruhi 3-6266

*

Kamyonumun 2032 numaralı pilakası zayi olmuştur. Yenisi alınacağından eskisinin hükmü kalmamıştır.

Akşehirli Mustafa Şevki 3—6251

Serveti fünun 1891 **UYANIŞ** Serveti fünun 1891

Başyazarı: A. İhsan Tokgöz

47 senedir durmadan çıkmakta olan bu haftalık resimli gazetenin Ankara'da satış yeri A K B A Kitabevidir. Se-

LA DAM O KAMELYA

Perşembe günü akşamından itibaren Yeni Sinemada

İki tehlike işareti nezle ve baş ağrısı

Soğuk algınlığının bu ilk alâmetleri

GRİPİN

ile bertaraf etmezseniz bir çok ağır hastalıklara tutulmak tehlikesi baş - göstermiş demektir.

GRİPİN

Bütün ağrı, sızı ve sancıları derhal dindirir, gripe, romatizmaya, diş, sinir, adale, bel ağrıları- ile kırıklığa karşı bilhassa müessirdir.

3-5978

GRİPİN

İcabında günde 3 kaşe alınabilir.

İsim ve markaya dikkat. Taklitlerinden sakınınız

HAVAYOLLARI
devlet işletme idaresinden

Istanbul - Ankara arasında:

A - 6.11.937 (dahil) den itibaren (pazar günleri hariç) haftanın diğer günlerinde yolcu tayyarelerimizin meydanlarımızdan hareket saatleri şunlardır:

	Hareket Saat	Muvasalat D.	Saat D.	
İstanbuldan:	10	11	50	Ankaraya
Ankaradan:	14	10	16	İstanbula

B - Pazar günleri sefer yoktur.

C - İdare otobüsleri:

İstanbulda Karaköy P.T.T. Acentemizden saat 9 da hareket eder.

Ankarada - Bankalar caddesi acentemizden saat 13.30 da hareket eder.

Sayın yolcularımıza ilân olunur.

(4166) — 3-6236

Saçları dökülenler

KOMOJEN KANZUK

Saç eksiri

Saçların dökülmesine ve kepeklenmesine mani olur. Komojen saçların köklerini kuvvetlendirir ve besler. Komojen saçların gıdasıdır. Tabiî renklerini bozmaz, lâtif bir rayihası vardır. Komojen Kanzuk saç eksiri maruf eczanelerle ıtriyat mağazalarında bulunur.

LİNİMANTOL KANZUK ROMATİZMANIN KATİ DEVASIDIR

Dr. M. Sezer

Doğum ve kadın hastalıkları mütehassısı

Viyana Üniversitesi kadın klinikleri sabık (Hilfsarzti) Adliye sarayı hizasında Ahmed Şahin âpartımannıda hastalarını kabule başlamıştır. Telefon: 2022

Dr. M. Şerif Korkut

Nüumne hastahanesi cerrahî şefi

Her gün saat üçten sonra evinde hastalarını kabul eder.

Telefon: 1499

Adres: Kooperatif arkası Ali Nazmi Apart. No. 9 D. 5

KOHİNOR

Güzel diş istiyenlerin macunudur.

TÜRK HAVA KURUMU

Büyük Piyangosu

24 üncü Yeni tertip başlamıştır...

1 inci keşide 11/ İkinci teşrin/ 1937dedir.

Büyük ikramiye: **30000** Liradır...

Bundan başka: 15.000, 12.000, 10.000 liralık büyük ikramiyelerle (10.000 ve 20.000) liralık iki adet mükâfat vardır..

Şimdiye kadar binlerce kişiyi zengin eden bu piyangoya iştirâk ediniz...

Doktor A. İhsan Aksan

Nümune hastanesi dahilî hastalıklar mütehassısı.

Hastalarını her gün saat 15 den sonra Kooperatif arkasında Ali Nazmı apartımanı Nr. 12 de kabul etmektedir.

Telefon: 1216 3—5828

SEFALİN

Baş - Diş ağrıları Nezle - Grip Üşütmekten Mütevellit Bütün ağrıları Derhal geçirir

Eczanelerden Birlik ve on ikilik ambalajları arayınız

KÜÇÜK İLÂNLAR

Küçük ilân ŞARTLARI

Dört satırlık küçük ilânlardan-
Bir defa için 30 kuruş
İki defa için 50 kuruş
Üç defa için 70 kuruş
Dört defa için 80 kuruş alınır.
Devamlı küçük ilânların her defası için 10 kuruş alınır. Meselâ 10 defa neşredilecek bir ilân için 140 kuruş alınacaktır.
Bir kolaylık olmak üzere, her satır, kelime aralarındaki boşluklar müstesna 30 harf itibar edilmiştir. Bir küçük ilân 120 harften ibaret olmalıdır.
Dört satırdan fazla her satır için ayrıca 10 kuruş alınır.

İş Arıyanlar :

İş arıyor — Kalorifer ateşçiliği arıyan ve her hangi bir apartıman inşaatında bekçi ve çavuşluk olarak apartımanın hitamına kadar meccanen çalıştırmak ve bilâhare inşaat hitamında o apartımanda daimî ücret mukabilinde kapıcı veya odacı olarak istihdam etmek istiyenlerin Atpazarı Safran hanında No. 55 odada Nevşehirli Mehmed'e bildirilmesi. 3—6197

*

Müsaid şartlarla ingilizce veya almancadan türkçeye tercümeler makine ile temize çekilmiş olarak yapılır. Adres - Posta kutusu 1042. Yenişehir 3-6274

Satılık :

Satılık piyano — Çok iyi kullanılmış bir adet Bechstein markalı kuyruklu piyano satılıktır. Her gün saat 18.30 dan 20 ye kadar Yenişehirde Düzenli sokak No: 12 de Bay Haendschkeye müracaat edilebilir. 3—6184

Satılık motorsiklet — ARİEL marka ve sepetli bir motorsiklet satılıktır. Orduevi karşısında Sevim apartmanı kapıcısına müracaat. 3—6259

İş Verenler :

3 nüfuslu bir ailede evin her türlü hizmetini görecek bir kadın alınacaktır. Aşağıdaki adrese başvurulması. İsmetpaşa mahallesi, Uzunyol No. 114 üstkat. 3—6194

Kiralık :

Kiralık hane — Kavaklıderede otobüs durağına bir dakika mesafede iki katlı altı oda bir salon bir hol ve bütün konforu haiz beş dönüm bağiyle birlikte bir ev kiralıktır. Telefon: 2658 e müracaat. 3—6280

*

Kiralık apartıman — Yenişehir Havuzbaşı Kâzımözalp caddesi methalinde Güney Apartımanında 4 odalı, bir salonlu, kaloriferli, konforlu daire kapıcıya müracaat. 3—6085

*

Kiralık ev — Dört oda, iki salon, lüks banyo, muşamba döşeli - asfelt üzerinde - Kavaklıdere Güven mahallesinde. No. 31 - her türlü konforu havidir. Müracaat. Telefon: 1771 3—5948

*

Kiralık kat — Hamamönünde A-Akaretler karşısında, sabık Ramazan apartımanında üç odalı bir kat kiralıktır. Görmek ve görüşmek istiyen apartımanın kapıcısına müracaat edebilir. 3—6217

*

Kiralık — 2 oda mutbak su elektirik bahçeli 40 No. hane. Yenişehirde Su deposu yanında adliye müsteşarı B. Hasan'ın köşkü bitişiğindedir. 38 No. lu evden de bir oda kiralıktır. 3—6200

*

Kiralık dükkân — Yenişehir Emiciler caddesinde eski Orman Çiftliği satış mağazası karşısında 45 numaralı dükkân kiralıktır. Selânik caddesinde 15 numaraya müracaat. 3—6221

*

Kiralık mobilyalı bir oda — Yeni şehir inkılâb sokak No. 4 alt kat. 3—6226

*

Kiralık iki ve üç odalı daireler — Yenişehirde elektrik şirketinin tam önünde Bay Ekrem evinde. Bekçiye müracaat. No. 34 3—6267

*

Işıklar caddesi — Kiralık oda möbleli, banyolu aile yanında Bayan veya karı koca için. Tel. 1420

*

Kiralık daire — Kavaklıdere fransız macar ve Yugoslavya Sefaretleri arasında birinci kat (methal ayrıdır) beş oda, geniş bahçe elli lira. Müracaat: Telefon 3843 3—6269

Dr. Galib Gök'er

Gülhane hastanesi nişaiye seririyatı sabık muavini

Birinci sınıf kadın hastalıkları ve doğum mütehassısı

Hergün öğleden sonra Postahane caddesi Devrim ilk okulu karşısında Esen apartımanında 7 numarada hastalarını kabule başlamıştır. Telefon: 3549 3-6190

Halkevinde

Kızılay Şefkat Yurdu menfaatine

10 Ikinci teşrin Çarşamba
13 Ikinci teşrin Cumartesi
14 Ikinci teşrin Pazar
Akşamları saat 21 de

MÜNIR NÜREDDIN KONSERI

Tanburi REFIK, Kemençe FAHIRE REFIK, Kemanî SADI
Piyanist FEVZI.

BILETLER : Istanbul ve Sebat Eczanelerinde.

REÇETELERİNİZİ

(Sakarya eczane) sinden yaptırınız. Her istediğiniz yerli ve Avrupa ilaçları bulunur. Resmî hususî müessesata azamî kolaylık gösterilir. Ulus, Halk sineması sırasında. Tel: 2018 2-5517

İmtiyaz sahibi ve Başmuharriri
Falih Rıfkı ATAY
Umumî Neşriyatı idare eden
Yazı İşleri Müdürü
Mümtaz Faik FENİK
Ulus Basımevi: Ankara

YENİ SİNEMALAR HALK

BUGÜN BU GECE
Çok eğlenceli ve hareketli fransızca sözlü mevsimin en iyi filmlerinden
DEVLET KUŞU
Oynayan:
Dünya patinaj şampiyonu:
SONJA HENİE
Ayrıca–Dünya haberleri

BU GÜN BU GECE
Mevsimin en büyük aşk ve ihtiras filmlerinden
MEŞ'UM KADIN
Francis Farmer - M. Chrictians
J. Mc Crea
Ayrıca–Dünya haberleri
HALK MATİNESİ: 12.15 de
MADAM DÜBARRİ

938 PHILCO radyoları geldi

Merkezi: Halil Naci Mıhçıoğlu Anafartalar caddesi Tel. 1230
Şube: Bankalar caddesi Tel. 2619